

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMININ YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

ASLI GÜLSÜN BAŞARAN

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

İzmir

2019

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMININ YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN
YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Aslı GÜLSÜN BAŞARAN

Danışman: Doç. Dr. Alper BAŞBAY

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Yüksek Lisans Programı

İzmir
2019

EGE ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

EÜ Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili hükümleri uyarınca Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Yürütülmesine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı bu tezin kendi çalışmam olduğunu, sunduğum tüm sonuç, doküman, bilgi ve belgeleri bizzat ve bu tez çalışması kapsamında elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara atıf yaptığımı ve bunları kaynaklar listesinde usulüne uygun olarak verdiğimi, tez çalışması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını, bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya diğer bir üniversite başka bir tez çalışması içinde sunmadığımı, bu tezin planlanmasında yazımına kadar bütün safhalarda bilimsel etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Aslı GÜLSÜN BAŞARAN

T.C.EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS

TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı : Aslı Gülsün BAŞARAN
Numarası : 92160000067
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri
Tez Başlığı (Türkçe) : Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Yürütülmesine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri
Tez Başlığı (İngilizce) : Teachers and Principals' Opinions About Application of the International Baccalaureate Program
Tez Savunma Tarihi : 02.09.2019

Tez Başlığı Değişikliği Varsa Yeni Başlık:

JÜRİ ÜYELERİ

Jüri Başkanı

Unvan, Adı, Soyadı : Doç. Dr. Alper BAŞBAY (Danışman)
Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme
İmza :

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı : Doç. Dr. Hale SUCUOĞLU
Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme
İmza :

Jüri Üyesi

Unvan, Adı, Soyadı : Doç. Dr. Bünyamin YURDAKUL
Karar : Başarılı Başarısız Düzeltme
İmza :

TEZ HAKKINDA JÜRİNİN GENEL GÖRÜŞÜ

(Jüri Başkanı Tarafından Doldurulacaktır)

Tez savunması sonucunda öğrenci tarafından hazırlanan çalışma;

Oybirliğiyle
Oy çokluğuyla

Başarılıdır

Düzeltilmelidir

Başarısızdır

X

- Bu tutanak üç (3) işgünü içerisinde jüri üyelerinin raporlarıyla beraber Anabilim Dalı Başkanlığı üst yazısıyla Enstitü Müdürlüğüne gönderilmelidir.
- Tezli yüksek lisans programlarında düzeltme alan öğrencinin 3 (üç) ay içerisinde yeniden savunmaya girmesi zorunludur.

ÖN SÖZ

Bu tezin oluşma süreci benim için zorlu, birçok yönden ufkumu açan ve yaşamımı değiştiren bir deneyim oldu. Bu süreçte birçok kişiden destek gördüm, bunu onların desteği ve rehberliği olmadan bitirmem mümkün olamazdı.

O kadar yoğun çalışmasının içinde bana her zaman yol gösteren, anlayışlı yorumları ve desteğiyle beni yüreklendiren tez danışmanım Doç. Dr. Alper Başbay'a, bana içten yardımlarıyla destek olan Doç. Dr. Tahsin Oğuz Başokçu ve Arş. Gör. Elif Kübra Demir'e teşekkür ederim.

Ayrıca ihtiyaç duyduğum her an yardımına koşan kardeşim Özge Gülsün'e, her zaman desteklerini ve bana duydukları güveni hissettiren anneme, babama ve eşime teşekkürlerimi sunarım.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı : Aslı GÜLSÜN BAŞARAN
Doğum Tarihi : 28.05.1983
Doğum Yeri : Artvin
Yabancı Dili : İngilizce
Adres : Özel İzmir Amerikan Koleji
E-posta : abasaran@aci.k12.tr

EĞİTİM DURUMU

Lisans : Süleyman Demirel Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı
Lise : Alaşehir Ahmet Altan Anadolu Lisesi
İlköğretim : Alaşehir Beşeylül İlköğretim Okulu

ÇALIŞMA

2009-2014: Özel Bornova Anadolu Lisesi
2014 – devam ediyor : Özel İzmir Amerikan Koleji

İÇİNDEKİLER

Ön söz	iii
Öz Geçmiş.....	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi.....	viii
Şekiller Listesi.....	viii
Ekler Listesi.....	viii
Kısaltmalar Listesi	ix
Özet	x
Extended Abstract.....	xii

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1 Problem Durumu	1
1.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	5
1.3 Problem Cümlesi	6
1.4 Alt Problemler	7
1.5 Sınırlılıklar.....	7
1.6 Sayıtlılar	7
1.7 Tanımlar	7
1.8 Kısaltmalar	8

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1 Uluslararası Bakalorya Nedir	9
2.2. Uluslararası Bakalorya Programının Misyonu	9
2.3. Uluslararası Bakalorya Organizasyonun Tarihsel Gelişimi	11
2.4. Uluslararası Bakalorya Programları	13

2.4.1 İlk Yıllar Programı	13
2.4.2 Orta Yıllar Programı	15
2.4.3 Uluslararası Bakalorya Diploma Programı	18
2.4.3.1 UBDP'nin Amaçları	19
2.4.3.2 UBDP'nin İçeriği	19
2.4.3.3 UBDP'de Değerlendirme	27
2.4.4 Kariyer Odaklı Sertifika Programı.....	30
2.5. İlgili Araştırmalar	
2.5.1. Uluslararası Bakalorya Programı ile İlgili Yapılmış Ulusal Araştırmalar.....	33
2.5.2 Uluslararası Bakalorya Programı ile İlgili Yapılmış Uluslararası Araştırmalar.....	39

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli.....	45
3.2 Evren ve Örneklem	45
3.3 Veri Toplama Araçları	47
3.3.1 UBDP'ye İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi.....	47
3.3.2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	48
3.4 Veri Toplama Süreci	50
3.5 Verileri Çözümleme Teknikleri.....	51
3.6 Araştırmacının Rolü.....	52

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	53
4.1.1 Katılımcıların UB Programının Hedeflerine İlişkin Görüşleri.....	53
4.1.2 Katılımcıların UB Programının İçeriğine İlişkin Görüşleri	55
4.1.3 Katılımcıların UB Programının Eğitim Durumları Boyutuna İlişkin	

Görüşleri.....	57
4.1.4 Katılımcıların UB Programının Değerlendirme Boyutuna İlişkin Görüşleri.....	59
4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	61
4.2.1 Programın Hedeflerine İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark.....	61
4.2.2 Programın İçeriğine İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark.....	63
4.2.3 Programın Eğitim Durumlarına İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark.....	64
4.2.4 Programın Değerlendirme Boyutuna İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark.....	65
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular.....	66

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma.....	82
5.1.1 UBBDP'nin Hedefine İlişkin Sonuçlar.....	82
5.1.2 UBBDP'nin İçeriğine İlişkin Sonuçlar.....	83
5.1.3 UBBDP'nin Eğitim Durumlarına İlişkin Sonuçlar.....	84
5.1.4 UBBDP'nin Değerlendirme Boyutuna İlişkin Sonuçlar.....	86
5.2 Öneriler.....	89
5.2.1 Bu Araştırmaya Dayalı Olarak Geliştirilen Öneriler.....	89
5.2.2 Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Dayalı Olarak Geliştirilen Öneriler.....	90
KAYNAKÇA	91

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>UBDP Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri</i>	46
Tablo 2. <i>Katılımcıların UB Programının Hedef Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi</i>	53
Tablo 3. <i>Katılımcıların UB Programının İçerik Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi</i>	55
Tablo 4. <i>Katılımcıların UB Programının Eğitim Durumları Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi</i>	57
Tablo 5. <i>Katılımcıların UB Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi</i>	59
Tablo 6. <i>Öğretmen ve Yöneticilerin UB Programının Hedef Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	61
Tablo 7. <i>Öğretmen ve Yöneticilerin UB Programının İçerik Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	63
Tablo 8. <i>Öğretmen ve Yöneticilerin UB Programının Eğitim Durumu Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	64
Tablo 9. <i>Öğretmen ve Yöneticilerin UB Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması</i>	65

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. <i>Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı</i>	14
Şekil 2. <i>Uluslararası Bakalorya Orta Yıllar Programı</i>	17
Şekil 3. <i>Uluslararası Bakalorya Diploma Programı</i>	20
Şekil 4. <i>Uluslararası Bakalorya Kariyer Odaklı Program</i>	30

EKLER LİSTESİ

EK-1 Görüşme Formu	99
EK-2 UBDP'ye İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi.....	101
EK-3 MEB İzni.....	105

KISALTMALAR LİSTESİ

Uluslararası Bakalorya	8
Uluslararası Bakalorya Diploma Programı	8

ÖZET

ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA PROGRAMININ YÜRÜTÜLMESİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Bu araştırmada, Türkiye’de uygulanan Uluslararası Bakalorya (UB) programının hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarıyla incelenmesi, programı uygulayan öğretmen ve yöneticilerin programın uygulanmasına dair görüşlerine yer verilmesi yoluyla farklı diploma programlarının kullanımını destekleyici strateji ve hedefler belirlenmesi için öneriler sunabilmek amaçlanmıştır. Çalışmada “UB programında görev alan öğretmen ve yöneticilerin programın hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarına ilişkin görüşlerinin nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Bu araştırmada karma araştırma desenlerinden sıralı açıklayıcı desen kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak UB programına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri anketi ve UB programı uygulamasına ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında UB sistemini uygulayan devlet (3) ve özel (38) okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticiler oluşturmuştur. Örneklemin belirlenebilmesi için ise amaçlı örnekleme metotlarından ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırma evreni içerisinde yer alan öğretmen ve yöneticilerden UB programını minimum bir yıl uygulayan ve bu süreçte aktif rol alan öğretmen (n=171) ve yöneticiler (n=19) seçilmiştir. Araştırmanın nitel boyutu için, nicel veri analizinin tamamlanmasından sonra UB Programını uygulayan okullarda görev yapan UB yöneticilerine görüşme formu uygulanmıştır. Nicel verilerin çözümlenmesinde katılımcıların UB programını değerlendirme anketine vermiş olduğu cevapların dağılımını belirlemek için yüzde-frekans analizi kullanılmıştır. Katılımcıların UB programını değerlendirme anketinde yer alan ifadelerle ilişkin görüşlerini belirlemek için ise betimsel analiz değerleri (ortalama, standart sapma, ortanca ve tepe değer) hesaplanmıştır. Nitel verilerin çözümlenmesi için ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğretmen ve yöneticilerin UB programına ilişkin görüşlerini karşılaştırmak için Mann-

Whitney U testi uygulanmıştır. Katılımcıların UB programındaki hizmet süresi ile UB programına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkiler ise Spearman korelasyon analiz tekniği kullanılarak incelenmiştir. Bulgular katılımcıların, UBDP'nin hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarının yeterliliğinin çok yüksek olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Araştırmada UB diploma programının öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlılık geliştirmesine yardımcı olduğu konusunda, yöneticilerin öğretmenlere göre daha olumlu görüşleri olduğu sonucu çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Uluslararası eğitim, IB, Uluslararası Bakalorya Diploma Programı.

ABSTRACT

TEACHERS AND PRINCIPAL'S OPINIONS ABOUT APPLICATION OF THE INTERNATIONAL BACCALAUREATE PROGRAMME

In this study, it is aimed to present suggestions for determining the strategies and targets to support the use of different diploma programs by examining all aspects of IBDP (International Baccalaureate) program applied in Turkey and by including the opinions of teachers and administrators who apply the program on the implementation of the program. In the study, "What are the opinions of the teachers and administrators working in the IB program on the objectives, content, learning situation and evaluation dimensions of the program?" was searched.

In this research, sequential explanatory design, one of the mixed research designs, was used. As a data collection tool, teachers and administrators opinions questionnaire and semi structured interview form related to IB Program were used.

The population of the study consisted of teachers and administrators working in state (3) and private (38) schools applying the IB System in 2018-2019 academic year. In order to determine the sample, one of the purposeful sampling methods, criterion sampling method was used. In this respect, teachers and administrators who are active in this process have been selected from the teachers (n=171) and administrators (n=19) in the research universe who have applied the IB Program for a minimum of one year. For the qualitative aspect of the study, after completing the analysis of the quantitative data, a semi structured interview form was applied to the IB administrators working in the schools applying the IB Program. In the analysis of quantitative data, percentage-frequency analysis was used to determine the distribution of participants' responses to the IB Program evaluation questionnaire. Descriptive analysis values (mean, standard deviation, median and peak value) were calculated in order to determine the participants' views on the expressions included in the IB Program evaluation questionnaire. The descriptive analysis technique was used to analyze the qualitative data. Mann-Whitney U test was used to compare the opinions

of teachers and administrators involved in the research on International Baccalaureate Program. Spearman correlation analysis was used to investigate the relationship between the participants' views on the IB program and their views on the International Baccalaureate Program. The findings show that the participants think that the adequacy of the objectives, content, learning situation and evaluation dimensions of UBDP is very high. In the study, it was concluded that the administrators had more positive opinions than the teachers about that the IB diploma program helps students to develop sensitivity towards social problems.

Key Words: International education, IB, International Baccalaureate Diploma Programme.

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, sayıltı, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

1.1 Problem Durumu

Eğitim, bireylere yaşam boyu hizmet sunan bir süreç olup toplumların ekonomik, sosyal, kültürel ve politik gelişmelerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, eğitimin çağdaş gelişmeler doğrultusunda, toplumun ve bireylerin gereksinimlerine yanıt verecek biçimde düzenlenmesi tüm dünya ülkelerinin en önemli öncelikleri arasında yer almaktadır. Çünkü toplumdaki insan kaynaklarının çağdaş bilim ve teknolojinin, toplumun ve çalışma yaşamının gereklerine uygun niteliklerde yetiştirilmesi ancak nitelikli bir eğitimle olanaklıdır (Gültekin ve Anagün, 2006).

Günümüzde eğitimi iyileştirmek ve nitelikli eğitim yapabilmek için gerekli değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır. Bunlar; daha liberal bir anlayış, eğitimin toplumsal işlevinin çeşitlenmesi, soyut bilimsel bilginin öne geçmesi, eşitlikçi eğitimin yaygınlaşması, insan odaklı ve bağımsız birey yetiştirme, yaratıcılığı öngören bir eğitim, disiplinlerarası eğitimin öne çıkması, öğretimin yerinin öğrenmenin alması, farklılıkların öneminin azalması ve yeteneklere göre eğitimin yapılmasıdır (Bolat ve Çelik, 2014). Bu anlayışın etkisiyle dünyada sınırlar kalkmış, bireyler birbirlerine ve bilgiye çok daha kolay ulaşır hale gelmiş, tüm bunlar da eğitime yeni bir ivme kazandırmıştır. Sözü edilen bu gelişmeler, “alternatif eğitim” kavramının ortaya çıkmasını ve bu kavramların dünyada hızla daha yaygın bir hale gelmesini sağlamıştır.

Alternatif eğitim, eğitimci ve öğrencilerin seçim şansının bulunması, her öğrenciye imkân sunması, programların uzun süreli olması, az öğrenci ile paylaşarak karar verme sürecinin uygulanması, öğretmede farklı yöntemlerin kullanılması gibi özellikleriyle diğer eğitim yaklaşımlarından ayrılmaktadır (Korkmaz, 2005). Tüm bunların yanında alternatif eğitimde okullar; öğrenci merkezli eğitim, öğrencilerin kararlara katılımının sağlanması, etkili iletişim, öz disiplini sağlama gibi özellikleri bünyesinde barındırmaktadırlar.

Tüm bu sebeplerle alternatif eğitim; dünyada olduğu gibi Türkiye’de de son yıllarda, yakından takip edilen bir kavramdır (Çetin, 2015). Dünyaya ayak uydurma amacının yanına Türkiye’de ortaöğretimde yaşanan sıkıntılar da eklenince uluslararası eğitim fırsatlarının takip edilmesi dolayısıyla alternatif okulların ortaya çıkması, okullarda farklı diploma programlarının uygulanması zorunlu hale gelmiştir. Alanyazın incelendiğinde Türkiye’de ortaöğretimde yaşanan ortak sıkıntılar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Summak, 2000; Eskicumalı, 2003; Balay, 2004; Demir, 2009; Gömleksiz ve Kılıç, 2012):

- Türk Eğitim sistemi öğrenciye bilgi yükleyen ezberci bir sistemdir.
- Eğitimde değerlendirmeler öğrenme için araç olmaktan çıkmış amaç haline dönüşmüştür.
- Eğitim, öğrencileri gerçek yaşama hazırlamakta zorlanmakta ve yaşama örtüşmemektedir.
- Öğrenciler öğrendiklerini kendi yaşantılarına transfer edememektedirler.
- Bu sistem öğrencileri eleştirel düşünme becerisi kazandırmaya değil, sorgulamadan kabul etmeye yöneltmektedir. Öğrenciler, toplum ve dünya sorunlarına duyarsız yetişmektedirler.
- Öğrencilere, ilköğretimde yeterli ve doğru yönlendirmeler yapılmamakta bunun sonucunda öğrenciler ortaöğretimde kendi ilgi, yetenek ve kapasitelerine göre ayırlanamamaktadırlar.

Ortaöğretimde yaşanan bu sıkıntılar, Türkiye'deki mezunların Türkiye'de ve Avrupa'da şu an süregelen rekabetçi anlayışa uyum sağlamakta zorlanmalarına neden olmaktadır. Türkiye'deki mezunların değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilmelerinin, bu rekabetçi anlayışa uyum sağlayabilmelerinin yukarıda sözü edilen sorunların ortadan kaldırarak eğitimin sağlanmasıyla mümkün olacağı düşünülmektedir. Bu rekabet ve daha iyi eğitim ihtiyacını karşılamak amacıyla alternatif programlar aranmaya başlanmıştır (Büyükgenç, 2014). Bu arayış, sadece mezunların niteliğini etkilemekle kalmamakta beraberinde Türk eğitimini kaliteli hale getirmek, Türkiye'deki öğrencilere daha iyi eğitim fırsatı sunabilmek için fırsat yaratmaktadır (Demir, 2009). Bu amaçlarla, alternatif okulların ve bu arayışın örneklerinden biri olan Uluslararası Bakalorya Diploma programı (UB) de Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) belirlediği eğitim programının yanında bazı okullarda gittikçe daha çok tercih edilen bir eğitim programı olarak dikkat çekmektedir.

Sözü edilen UB programında; sorgulayıcı, araştırmaya, öğrenmeye dayalı sınıf içi öğrenme ortamı desteklenmekte, bu program öğrencilerin bilime karşı olumlu tutumlar beslemesini sağlamaktadır (Özbiçin, 2005). UB programındaki öğrencilerin öz yeterlilik becerisi ve muhakeme kabiliyeti ulusal programdaki öğrencilere göre daha yüksek ve bu programdaki öğrenciler ezberci eğitim anlayışına daha uzaktır (Başer, 2007).

UB programı, kültürler arası eğitim anlayışını destekleyen bir programdır. Program kapsamında kültürel hareketlilik desteklenmektedir (Hyden ve Wong, 1997). Öğrencilerin uluslararası düşünebilmelerini sağlamak amacıyla programın içeriği ve hedefleri hakkında sık sık güncellemeler yapılmaktadır (Oard, 2007). Bu sebeple programda öğrenciler merkeze alınmakta ve öğrenen merkezli bir eğitim ortamı desteklenmektedir. UB öğrencileri, kendilerinin merkez olduğu kişiselleştirilmiş öğretmen-öğrenci etkileşimlerini tercih etmektedirler (Raitford, 1998). UB programı süresince kazandıkları bu özellikler bireyleri yaşam boyu etkilemekte ve onlara üniversite ve iş yaşamlarında kolaylık sağlamaktadır. Programdan mezun olan öğrencilerin programda en fazla karşılanan beklentilerinin üst düzey düşünme becerisi olduğu görülmüştür (Büyükgenç, 2014).

Türk eğitim sisteminin sınava yönelik anlayışının UB programının öğrenenden beklediği becerilere ulaşmak için yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Eğitim sistemimizin çağdaş öğrenen becerilerine ulaşmada zorluk yaşadığı ifade edilebilir ve bu eksiklikleri gidermek için de bazı okulların hem MEB hem de UB programını eşzamanlı uyguladığı sonucuna ulaşılabilir. İki ayrı diploma programının aynı anda uygulanması da öğretmenler için uygulamada zor bir hal almaktadır (Demirer, 2002). Aynı anda iki eğitim programının uygulanması, programı zamanında tamamlamak açısından sıkıntı yaratmaktadır (Büyükgenç, 2014). Öğretmenlerin sınırlı süre içerisinde birbirinden farklı iki programı bitirmeleri gerektiği düşünüldüğünde bu durumun öğretmenleri zorladığı ve ders planlamalarında güçlükler neden olduğu söylenebilir.

Bunlara ek olarak UB programı epistemolojik düzeyde tamamen Batılı bir program olarak değerlendirilmektedir (Oard, 2007). Farklı bir anlayışla organize edilen UB programının derinlikli içeriğini öğretmek için öğretmenlerin ayrı bir eğitimden geçmelerine ihtiyaç olduğu düşünülmektedir (Paris, 2003). MEB sistemi ve UB programının bakış açıları ya da uygulamadaki farklılıkları dikkate alındığında farklı anlayışları temele alan iki programla öğrenci yetiştirmeye çalışmanın programı uygulayan öğretmenlerin açmazlarından bir diğeri olduğu söylenebilir. Tüm bunlara lise sonuncu sınıflara uygulanan merkezi sınava öğrencileri hazırlama kaygısının eklenmesi sorunların bir kat daha artmasının nedenlerinden bir diğeri olabilir. Önceki eğitim yaşamlarında farklı bir sistemde okuyan öğrencilerin yeni bir sisteme uyum sağlamakta zorlanmaları gibi sebeplerle de öğretim hizmetlerinde birtakım güçlükler yaşandığı düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde UB programında okuyan öğrencilerin programlar arası geçiş yaparken farklı anlayışlardan dolayı sorun yaşadıklarını ortaya koymuştur (Hallinger ve Walker, 2001).

Tüm bu sebeplerle UB programına ve programın okullarda uygulanışına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerinin alınması, UB DP'nin Türkiye'deki durumunu, farklı anlayışlar içeren programları bir arada yürütme sürecinde yaşanan sıkıntıların neler olduğunun ortaya konabilmesi, UB programının öğretmen ve yöneticiler için

açmazları ve olumlu yönlerinin irdelenebilmesi için bu araştırma kapsamında aşağıdaki soruya yanıt aranmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çağın değişimi, toplumların gelişimiyle birlikte insanların gereksinimleri de değişmiş, beklentileri çeşitlenmiştir. Bu değişimin en çok etkilediği ve yansımasının görüldüğü alanlardan biri de hiç kuşkusuz eğitimidir. Bunun bir sonucu olarak tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bütünsel olarak eğitim sisteminin, sistemin bir parçası olarak da okulların, öğretmenlerin, eğitim programlarının çağın gereklerine uygun olarak yenilenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla Türkiye’de de geleneksel okul anlayışları irdelenmekte ve eğitim sistemini iyileştirmek, okul kültürünü verimli hale getirmek için çalışmalar yapılmaktadır. Tüm bu değişim ve dönüşüm sürecine bağlı olarak da eğitim programları güncellenmektedir. Bir sistem olarak eğitimin en önemli girdilerinden biri, amaçlara doğru adımlarla ilerlemeyi sağlayan, toplumsal ve bireysel ihtiyaçları bütünleştirerek bilimsel bilgiyle harmanlayan eğitim programlarıdır. Programlar, eğitim amaçlarını gerçekleştirecek öğeleri bünyesinde barındırmanın yanı sıra okul kültürü oluşturup okulun etkililiğini arttırmayı da sağlar. Bu sebeplerle eğitim programlarını iyileştirmek ve yenilemek, eğitimde hedeflenen noktaya ulaşmanın, okulların verimliliğini arttırmanın, etkili bir eğitim sistemine sahip olmanın en önemli adımıdır.

Türkiye’de eğitim sistemi merkezidir yani eğitim programları merkezden belirlenmekte, tüm ülkede uygulanması için yayımlanmaktadır. Merkezi programlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen uzmanlar ve öğretmenlerden oluşan bir komite tarafından oluşturulmaktadır (MEB, 2019). Fakat çağın gerekleri, okul kültürlerinin farklılığı, çok yönlü öğrenci yetiştirme isteği düşünüldüğünde yeni ve farklı program arayışının eğitimin içinde kendisine her zaman yer bulacağı söylenebilir. Bu farklı programlardan biri de dünya genelinde kabul gören UBDP’dir.

UBDP, değişen çağa ayak uydurma, çok yönlü öğrenci yetiştirmeyi hedeflemesi gibi özellikleri içermesi sebebiyle okulların araştırdıkları ve uyguladıkları

programlardan biridir. UBDP, uluslararası standartlarda bir anlayışı takip eden, eğitim uygulamalarında öğrencileri merkeze alan bir programdır; araştıran, sorgulayan, eleştirel düşünme becerilerine sahip, sorun çözen, farklı kültürleri tanıyan ve onlara saygı duyan, barışçıl bir dünya yaratabilecek bireyler yetiştirmeyi amaç edinir (International Baccalaureate Organization, 2014a). Tüm bu özelliklerin, bu programın dünyada olduğu kadar Türkiye’de de dikkat çekmesini ve her geçen gün daha çok okul tarafından uygulanmasını sağladığı söylenebilir.

Bu çalışmada UBDP’nin ayrıntılı bir tanımlaması yapılarak bu programın okullarda uygulanışı, programı uygulayanların yaşadıkları zorluklar, öğretmenlerin alışkın olmadıkları bir sistemi uygularken karşılaştıkları güçlükler araştırılmıştır. Çalışma kapsamında, UBDP’yi uygulayan okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin görüşleri alınmıştır. Bu araştırmanın önemi şunlardır:

1) Alanyazında daha önce bu konuda çok fazla araştırma ve çalışma yapılmadığı için bu araştırmadan elde edilecek bulguların eğitim kurumlarının bu programın uygulanışı sırasında karşılaşılabilecek zorluklara önlem alabilmesi, programın organizasyonu açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

2) Türkiye’de UBDP’yi uygulayan okulların özelliklerine göre var olan durumunu gösterebilmesi açısından önemlidir.

3) Araştırma bulgularının, yeni uygulanan eğitim modelleri ve okul etkililiği hakkındaki araştırmaları özendirerek farklı eğitim modelleriyle ilgili yeni araştırmaların yapılmasına zemin hazırlayacağı düşünülmektedir.

4) UBDP’yi uygulamak isteyen kurumların yararlanabileceği bilimsel bilgilere bu çalışma ile ulaşılacağı düşünülmektedir.

5) Araştırma bulgularının yönetici ve öğretmenler açısından programın iyileştirilmesine yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.3. Problem Cümlesi

Türkiye’de UB Diploma programını uygulayan okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerin UB programına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4 Alt Problemler

1. UB programında görev alan öğretmen ve yöneticilerin programın hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarındaki görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen ve yöneticilerin UB programının hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarına yönelik görüşleri arasında bir fark var mıdır?
3. UB programının uygulanışına ilişkin yöneticilerin görüşleri nelerdir?

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Türkiye genelinde UBDP'yi uygulayan okullarda görev yapan öğretmen ve yöneticilerden toplanan verilerle,
2. 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Bahar yarıyılı ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

Araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin soruları içtenlikle yanıtladıkları ve var olan durumu yansıttıkları varsayılmıştır.

1.7 Tanımlar

Uluslararası Eğitim: Eğitimin geliştirilmesinde önemli yer tutan, kültürlerin veya ulusların birbiriyle karşılaştırılmasına dayalı uluslararası ve karşılaştırmalı eğitim çalışmaları aracılığıyla, eğitim alanında uluslararası anlamda reformlar ve ilerlemeler sağlanması, okullar, toplumlar ve kültürlerarası ilişkilerin kurulması (Hayden, 2006).

Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı: 3 ila 12 yaşları arasındaki öğrenciler için tasarlanan, çocukların hem sınıfta hem de dış dünyada araştırma-sorgulayan bireyler olarak gelişmelerine odaklanan bir program (International Baccalaureate Organization, 2017a).

Uluslararası Bakalorya Orta Yıllar Programı: 11 ila 16 yaşları arasındaki öğrenciler için tasarlanan, öğrencileri yaratıcı, eleştirel ve dönüşümlü düşünenler olmaya teşvik eden bir öğrenim çerçevesi sunan program (International Baccalaureate Organization, 2017a).

Uluslararası Bakalorya Diploma Programı: 16-19 yaş arası öğrenciler için hazırlanmış, geniş kapsamlı, üniversite öncesi iki yıllık bir program (International Baccalaureate Organization, 2017a).

Uluslararası Bakalorya Kariyer Odaklı Program: Ortaokulun son iki yılında kariyer odaklı bir eğitim almak isteyen öğrenciler için tasarlanan, öğrencilerin ilerideki eğitim çalışmalarını destekleyen bir program (International Baccalaureate Organization, 2017a).

Uluslararası Bakalorya Programı Yöneticisi: Uluslararası Bakalorya Diploma programının bütününe hakim, bu programın işleyişinde görev alan kişi.

1.8 Kısaltmalar

UB: Uluslararası Bakalorya

UBDP: Uluslararası Bakalorya Diploma Programı

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde çalışmanın çatısını oluşturan UBDP'nin temel özelliklerinin ne olduğu, tarihsel süreçte nasıl yapılandırıldığı ve bu program altında yer alan programların neler olduğu üzerinde durulmaya çalışılmıştır.

2.1 Uluslararası Bakalorya Nedir?

Uluslararası Bakalorya (UB), 3 yaşından 19 yaşına kadar olan öğrencileri kapsayan, yaş gruplarına göre bölümlere ayrılmış, geniş kapsamlı, bir program olarak tanımlanmaktadır. UB programı, ana hatlarıyla öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeyi içselleştirmelerini amaçlayan, öğrencilerin çok yönlü yetişmelerini hedefleyen bir program olarak nitelendirilir. Öğrencilerin entelektüel, sosyal, duygusal ve fiziksel yönlerden gelişmiş birer birey olmalarını sağlayacak şekilde tasarlanmıştır (International Baccalaureate Organization, 2017a).

Türkiye'de MEB tarafından verilen diplomanın haricinde, öğrencilere uluslararası geçerliliği olan bir diploma kazandıran UB, uygulandığı ülkelerin kendi eğitim gereksinimlerine göre değişikliklere olanak tanıyarak uyarlanabilen bir program olup MEB tarafından da resmen tanınmaktadır (Keleş, 2013). UBDP, Türkiye'de ilk defa 1994 yılında uygulanmaya başlanmıştır. Türkiye'de şu anda 3'ü devlet okulu olmak üzere 49 okulda uygulanmaktadır (International Baccalaureate Organization, 2017a).

2.2 Uluslararası Bakalorya Programı'nın Misyonu

UB, kültürler arası anlayış ve saygı ile daha iyi ve daha huzurlu bir dünya oluşturulmasına yardımcı olacak, araştıran-sorgulayan, bilgili ve duyarlı genç insanlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır (Taylor ve Porath, 2006). Bu yüzden UB

organizasyonu, zorlayıcı uluslararası eğitim programları ve titiz değerlendirmeler geliştirmek üzere okullar, hükümetler ve uluslararası organizasyonlarla çalışmaktadır. Bu programlar, dünya genelinden öğrencilerin, diğer insanların da farklılıklarıyla birlikte kendi doğrularına sahip olabileceklerini anlayan, etkin, sevecen ve yaşam boyu öğrenmeye inanan bireyler olmasını teşvik etmektedir (International Baccalaureate Organization, 2017a). Bu kapsamda UB organizasyonunun bireylere onları yaşama hazırlayan bir eğitim ortamı sağlayan programlar uyguladığı görülmektedir.

UB programlarının özünde, “UB Öğrenen Profili” bulunduğu görülmektedir. UB Öğrenen Profili, UB eğitim baremini ana ilke olarak kabul eden, öğrenciyi program kapsamında yapılan her işin merkezine alan bir profil olarak tanımlanır. UB'nin misyon açıklamasının uygulamaya konmuş halidir, programda görev alan herkesi (öğrencileri, öğretmenleri ve tüm UB Okul topluluğu) aynı amaç altında toplayarak onları motive etme amacı güden öğrenim davranışı sunar (Çarşanlı, 2013). UB öğrenme profiline göre bireyler; araştıran, sorgulayan, bilgili, düşünen, iletişim becerisi yüksek, prensip sahibi, açık fikirli, risk alan, dengeli ve dönüşümlü düşünen bireyler olmak için çabalarlar (Hayden ve Wang, 1997).

UB programlarının odağında öğrenciler vardır ve öğrencilerin bütüncül gelişimini sağlamak amacıyla etkili olacak yaklaşımlar geliştirilmeye çalışılır. Bu programlar, küresel bağlamı temele alır ve programlar, bunu başarmak amacıyla geniş bir içerik sunar (International Baccalaureate Organization, 2017a). UB programlarının, tüm dünyadaki eğitim anlayışlarından içerik alan, çok çeşitli konularda çalışma alanları açan programlar olduğu anlaşılmaktadır.

UB programlarının yazılı bir eğitim programları, yaş aralıklarına göre değerlendirme yöntemleri, öğretmenler için mesleki gelişim fırsatları ve okullar için de destek olanakları bulunmaktadır (Gültekin, 2006).

2.3 Uluslararası Bakalorya Organizasyonun Tarihsel Gelişimi

UB Örgütü, 1950-1960 yılları arasında bazı okulların birleşip “uluslararası okullar” kurmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu okullar, ailelerinin görevleri sebebiyle başka ülkelere gitmek zorunda kalan öğrenciler için “uluslararası okullar” fikrini geliştirmişlerdir. Bu anlayış 1970’lerde “Uluslararası Okullar Hareketi” ya da “Uluslararası Okullar Birliği” adı altında farklı bölgelere yayılmıştır (Demir, 2009).

Günümüzde, UB Örgütü “International Baccalaureate Organization (IBO)” adıyla faaliyetlerini yürütmekte ve bilinmektedir. UB Organizasyonu; ilk kez, İsviçre’nin Cenevre kentinde, 1968’de, ticari olmayan bir kurum olarak kurulmuştur (Chmelynski, 2005). Organizasyonun merkezi Lahey’de, Öğretim Programı Düzenleme ve Değerlendirme Ofisi İngiltere, Cardiff’tedir. Bunların yanında Hague, Singapur ve Bethesda’da ana ofisleri bulunmaktadır (International Baccalaureate Organization, 2017a).

UB programı kurulduğu günden bu yana bazı çevrelerce tüm dünyada kabul edilen en yetkin, en akılcı, en işlevsel eğitim programı olarak kabul edilmektedir (Demirer, 2002). Programın kuruluş amacının; lise ya da üniversite eğitimini ana vatanından başka bir ülkede sürdüren öğrencilerin okudukları eğitim programını ortak ve evrensel bir çerçevede yürütmek, diplomatların çocuklarına eşit bir eğitim fırsatı sunabilmek nitelendirilmektedir. UB programıyla bu çocukların sürekli yer değiştirmeleri sonucu eğitimde kaçırdıkları fırsatları ortadan kaldırmak ve sorunlara çözüm üretmek amaçlanmıştır (Gültekin, 2006).

1968 yılında, UB resmi dilleri olarak İngilizce ve Fransızca kullanılmaya başlanmıştır. 1970 yılında, Dünya’da 11 resmi okulda uygulanan UB Diploma programının, ilk resmi sınavları uygulanmaya başlanmıştır. 1983 yılında, UB’nin resmi dillerine İspanyolca da eklenmiştir. 1994 yılında, Orta Yıllar Programı, 1997 yılında da İlk Yıllar Programı kurulmuştur. 2013 yılında da Kariyer Odaklı program kurulmuştur (Ateş, 2011).

Günümüzde UB programının, dünyanın değişik ülkelerindeki 5000'in üzerinde okulda uygulandığı görülmektedir. Dünyada 70.000'in üzerinde öğretmen, bir milyon öğrencinin bu programda çalıştığı belirtilmektedir (Ayyıldız ve Üzümcü, 2015).

UB Programı içerisinde üç ayrı yaş grubuna yönelik dört farklı program uygulanmaktadır:

- İlk Yıllar Programı [Primary Years Programme (PYP)]: 3-12 Yaş grubu.
- Orta Yıllar Programı [Middle Years Programme (MYP)]: 11-16 Yaş grubu.
- Diploma Programı (DP): 16-19 Yaş grubu. (Ateş, 2011).
- Kariyer Odaklı Sertifika Programı [Career Related Programme (CP)]: 16-19 Yaş grubu (Cambridge ve Thompson, 2004).

UB'yi uygulamak isteyen okullar için Uluslararası Bakalorya Organizasyonu bir yetkilendirme süreci yürütür. Bu sürece göre okullar değerlendirme aşamasına geçebilmek için öncelikle programı araştırır ve var olan bilgi formunu doldururlar. İkinci aşamada okullar resmi olarak adaylık sürecini başlatırlar, bunun için de istenen belgelerle birlikte çevrimiçi başvuru formunu doldurup merkeze gönderirler. UB merkezi belgeler ve formları incelikten sonra okulların adaylığı ile ilgili kararını verir, okullara geri bildirim gönderir. Bu süreçten sonra UB'nin kararı olumlu ise okulların adaylık aşaması başlar. Bu aşamada UB ilk olarak okullara ziyarette bulunur ve okullarla görüşme yapar. Bu sürecin adı danışmanlık sürecidir. Danışmanlık sürecinin ardından yetkilendirme süreci başlar, bu süreçte UB doğrulama ziyareti tasarlamak amacıyla okulla bağlantıya geçer. Bu tasarlamanın ardından doğrulama ziyareti gerçekleşir. Bu ziyaret iki gün sürmektedir. Bu iki günlük ziyaretin ardından yetkilendirmeye dair UB kararı çıkar. Bu karar, iki şekilde ortaya çıkmaktadır: Genel müdür tarafından yetkilendirme raporu ve mektubu yollanabilir ya da bir raporla birlikte bazı durumların netleştirilmesi istenebilir. Son aşama inceleme aşamasıdır. Bu aşamada, yetkilendirmenin 3 ya da 4 yıl sonrasında okullar, öz değerlendirme formu doldurup merkeze yollarlar. Sonrasında her 5 yılda bir okullar merkez tarafında ziyaret

edilir ve üyeliklerinin devam edip etmeyeceğine karar verilir (International Baccalaureate Organization, 2014b).

2.4 Uluslararası Bakalorya Programları

2.4.1 İlk Yıllar Programı:

UB Organizasyonu'nun İlk Yıllar Programı, 3-12 yaş grubunu kapsamaktadır (International Baccalaureate Organization, 2007). İlk Yıllar Programının, UB Organizasyonu'nun Orta Yıllar Programı'na hazırlık niteliği taşıdığı belirtilmektedir.

İlk Yıllar Programı'nda öğrencilerin,

- Sorgulayan bireyler olmaları,
- Bütün olarak (akademik, duygusal, sosyal) sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri,
- Öğrenmeyi öğrenmeleri,
- Dünya vatandaşı olmaları amaçlanmaktadır (Turan, 2004).

UB İlk Yıllar Programı'nda öğrenciler araştıran, sorgulayan, eleştirel düşünme becerisine sahip, iletişim becerileri yüksek, risk alabilen, açık fikirli, duyarlı, dönüşümlü düşünebilen bireyler olmak için çalışırlar (Smith, 2009).

UB Organizasyonu'nun İlk Yıllar Programı içerisinde altı ders bulunmaktadır. Bu dersler,

- Dil dersleri
- Matematik
- Sosyal Bilimler
- Sanat dersleri
- Fen Bilimleri
- Beden Eğitimi ve Toplumsal, Kişisel eğitim dersleridir (International Baccalaureate Organization, 2007).

Şekil 1. *Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı* (International Baccalaureate Organization, 2007).

Programda bu altı dersin altında başka altı tema daha bulunmaktadır. Bu temaların amacı öğrencilerin uluslararası bilince sahip olup dünyaya açılmalarını sağlamaktır. Bu altı tema,

- Kim olduğumuz
- Bulduğumuz mekân ve zaman
- Kendimizi ifade etme yollarımız
- Dünyanın işleyişi
- Kendimizi düzenleme biçimimiz
- Gezegeni paylaşmadır (Demir, 2009).

Kim olduğumuz: Bireylerin kendilerini, inançlarını, çevresini, kültürünü, hak ve sorumluluklarını sorgulamasıdır.

Bulduğumuz mekân ve zaman: İnsanlık tarihinin keşifleri, bireyler ve uygarlıklar arasındaki ilişkilerin incelenmesidir.

Kendimizi ifade etme yollarımız: Yaratıcılık hakkında düşünme ve yaratıcılığı geliştirme yolları hakkında düşünmedir.

Dünyanın işleyişi: Teknolojik ve bilimsel gelişmelerin toplum üzerindeki etkisinin düşünülmesidir.

Kendimizi düzenleme biçimimiz: Örgütlerin yapısı ve işlevi, toplulukların birbirleriyle bağlantılarının sorgulanmasıdır.

Gezegeni paylaşma: Diğer bireyler ve canlılarla sınırlı kaynakları paylaşma mücadelesinde haklar ve sorumlukların sorgulanmasıdır (International Baccalaureate Organization, 2007).

2.4.2 Orta Yıllar Programı:

UB Organizasyonu'nun Orta Yıllar Programı, 11-16 yaş grubunu kapsamaktadır. Orta Yıllar Programı, öğrencilerin yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek şekilde tasarlanmıştır (International Baccalaureate Organization, 2014). Programda, öğrencilerin çok kültürlü ve entelektüel bireyler olmalarına dikkat edildiği görülmektedir. Orta Yıllar Programı'nda eğitim programının esnek olduğu ve uygulandığı ülkenin programına uyum sağladığı anlaşılmaktadır. Orta Yıllar Programı, İlk Yıllar Programı ile Diploma programı arasında basamak görevi gören bir program olarak tanımlanmaktadır (International Baccalaureate Organization, 2014b).

Orta Yıllar Programı'nda; öğrencilerin bütünsel gelişimlerinin, ileriye yönelik beceriler geliştirmelerinin, en az iki dile hakim olmalarının, toplum hizmeti konusunda çalışmalarının önemsendiği anlaşılmaktadır. Orta Yıllar Programı, tüm bu özellikleri

öğrencilere kazandırarak onları hayata hazırlamayı amaçlayan bir program olarak nitelendirilmektedir (Demir, 2009).

Orta Yıllar Programı'na rehberlik eden üç temel ilke bulunmaktadır. Bunlar,

- Bütüncül Öğrenim
- Kültürlerarasılık
- İletişimdir (International Baccalaureate Organization, 2014b).

UB Organizasyonu'nun Orta Yıllar Programı içerisinde sekiz ders bulunmaktadır. Bu dersler,

- Dil öğrenimi
- Dil ve edebiyat
- Bireyler ve toplumlar
- Fen bilimleri
- Matematik
- Sanat
- Beden eğitimi ve Sağlık eğitimi
- Tasarımdır (International Baccalaureate Organization, 2014b).

Öğrenciler, 4. ve 5. yıllarda sekiz dersten altısını seçme hakkına sahiptir, bu da programın esnekliğini göstermektedir (International Baccalaureate Organization, 2014b).

Şekil 2. *Uluslararası Bakalorya Orta Yıllar Programı* (International Baccalaureate Organization, 2007).

UB Organizasyonu'nun Orta Yıllar Programı'nda projelerin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Projeler, öğrencilerin programda öğrendiklerini göstermelerine olanak sağlayan etkinlikler olarak değerlendirilmektedir. Projeler, okulların Orta Yıllar Programı'nın kaçınılmazını uyguladıklarına göre çeşitlenmektedir. (Büyükgeç, 2014).

Orta Yıllar Programı'nın 3 ve 4. yıllarını tamamlayan okullarda öğrenciler, topluluk projesi adı verilen projeyi bitirmekle yükümlüdür (International Baccalaureate Organization, 2014b).

Orta Yıllar Programı'nın 4 ve 5. yıllarını tamamlayan okullarda öğrenciler, hem topluluk hem de kişisel projelerini tamamlama şansına sahiptirler. Orta Yıllar Programı'nın 5. yılını sunan okullarda ise öğrenciler, kişisel projelerini tamamlamakla yükümlüdür (International Baccalaureate Organization, 2014b).

Topluluk projesinde öğrencilerden toplum hizmetine yönelik bir proje geliştirmeleri beklenir. Öğrenciler bu çalışmayı gruplar halinde ya da bireysel olarak

gerçekleştirebilirler. Kişisel projelerde ise öğrencilerin bireysel olarak yaratıcılıklarını öne çıkaran bir proje geliştirmeleri beklenmektedir (Büyükgenç, 2014).

Orta Yıllar Programı'nda değerlendirme, standartlara bağlanmıştır ve tüm dünyada aynıdır. Değerlendirme, UB tarafından tanımlanmış kriterlere göre öğretmenler tarafından yapılır. Değerlendirme çalışmaları arasında, açık uçlu, problem çözme amaçlı faaliyetler ve sorgulamalar, organize tartışmalar, testler ve sınavlar, pratiğe yönelik deneyler, analiz ve dönüşümlü düşünme bulunmaktadır (International Baccalaureate Organization, 2007).

2.4.3 Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (UBDP):

UBDP, 16-19 yaşındaki öğrencileri kapsayan bir programdır. Program; akademik olarak öğrencileri zorlar, bir üst programa hazırlar ve öğrencilerin dünya vatandaşı olarak yetişmelerini sağlamaya çalışır. (Demirer, 2002). Program, orta öğretimin iki yılını kapsayan bir programdır. Programın, öğrencilerin bütünsel olarak gelişmelerini sağladığı ve öğrencileri küresel bir anlayışla yaşama hazırladığı görülmektedir (Gültekin, 2006). Diploma Programı, tüm dünyada ve dünyanın önde gelen üniversiteleri tarafından ilgi görmekte ve programdan mezun olan öğrencilere üniversiteler tarafından üniversiteye girişte ya da üniversite yaşamlarında çeşitli kolaylıklar sağlanmaktadır (Devrimsel, 2016).

Diploma Programı, dünyanın değişik ülkelerinde bulunan 4546 okulda uygulanmaktadır. Türkiye'de ise bu program MEB gerekliliklerine uygun biçimde düzenlenerek 49 okulda uygulanmaktadır (International Baccalaureate Organization, 2017a).

2.4.3.1 UBBDP'nin Amaçları

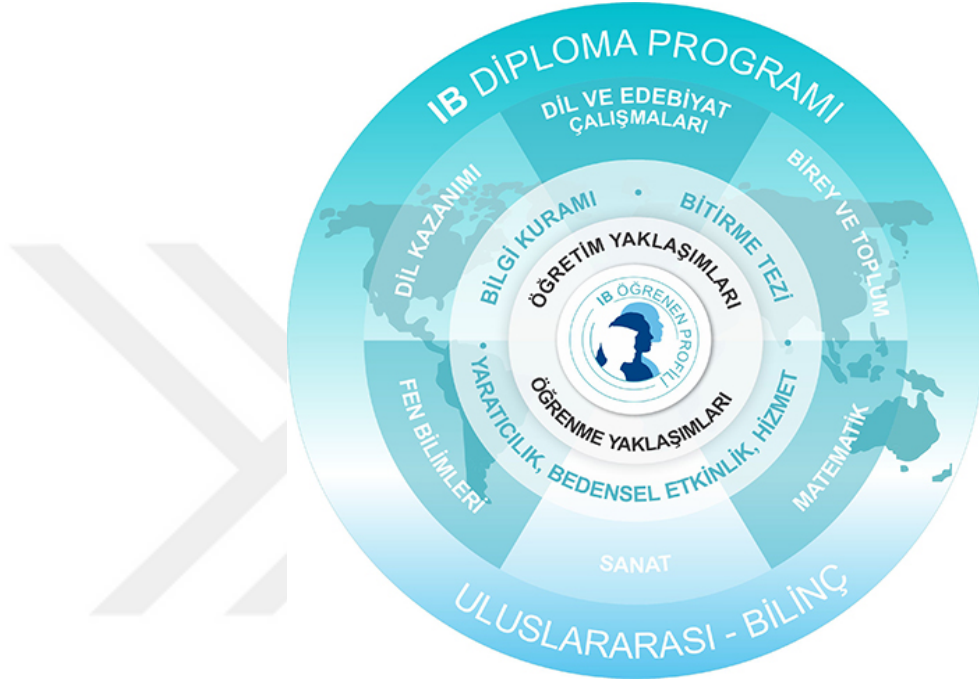
Uluslararası Bakalorya Programı,

- Öğrencilere zaman yönetimini öğretmeyi,
- Öğrencileri fiziksel, entelektüel, duygusal ve etik açıdan geliştirmeyi,
- Öğrencilerin kendilerine en çok uyan çalışma yöntemlerini bulmalarına ve ortaya çıkarmalarına yardımcı olmayı,
- Araştırma yapma becerilerini geliştirmeyi,
- Yazma yeteneklerini ortaya çıkarıp akıcı bir dille yazma becerisi oluşturmayı,
- Öğrencilerde eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi,
- Öğrencilerin sorumluluk bilinçlerini geliştirmeyi,
- Sözlü iletişim becerilerini geliştirmeyi,
- Kendilerini bir üst eğitime hazırlayacak olan öğrenmeye dair becerileri ve olumlu tutumları geliştirmelerini sağlamayı,
- En az iki dil öğrenerek kendi kültürleri de dâhil olmak üzere tüm kültürlere yönelik anlayışlarını geliştirmelerini sağlamayı,
- Öğrencilerin bilginin doğasını keşfetmelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Demirer, 2002).

2.4.3.2 UBBDP'nin İçeriği

UB programının modeli, altıgen modeli olarak bilinmekte ve bir çekirdeği çevreleyen altı akademik alandan oluştuğu görülmektedir. UB diploması alacak bir öğrencinin, iki yıl boyunca altı ders grubundan seçtiği dersler ile birlikte programın çekirdek unsurları sayılan Bilgi Kuramı, Bitirme Tezi ve Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet'i de bitirmesi gerekmektedir (International Baccalaureate Organization, 2014b). Öğrencilerden, belirlenen gruplardan ders seçmeleri beklenmektedir; böylelikle öğrencilerin ana dillerinde, ek dillerde, sosyal bilimlerde, deneysel fen bilimlerinde ve matematikte bilgi ve anlayış derinliği kazanması beklenmektedir (Halıcıoğlu, 2008).

Diploma Programı'nda dersler yüksek düzeyde ya da standart düzeyde alınabilir. Yüksek düzeyde en az üç, en fazla dört ders alınır (240 saat); diğer dersler de standart düzeyde alınır (150 saat). Öğrenciler dersleri İngilizce, Fransızca veya İspanyolca olarak alabilir ve sınavlara bu dillerde girebilirler (Gültekin, 2006).

Şekil 3. Uluslararası Bakalorya Diploma Programı (UBDP) (International Baccalaureate Organization, 2015).

Bir öğrencinin UB Diplomasını alabilmesi için;

- Belirtilen altı ders grubunun her birinden üçü standart düzey (SL), diğer üçü de ileri düzey (HL) olmak üzere altı ders seçmesi ve iki yıl boyunca ileri seviye dersler için minimum 240 saat, standart düzey için ise minimum 150 saat öğrenim görmesi ve bu derslerden başarılı olması,
- Eleştirel düşünme; bilginin doğasını kültürler arası bir biçimde irdelemeyi sağlayan 100 saatlik Bilgi Kuramı (Theory of Knowledge [TOK]) dersini başarı ile tamamlaması,
- En fazla 4000 sözcüklük bireysel bir araştırma çalışması olan Bitirme Tezini tamamlaması ve sunması,

- Öğrencilerin öz güvenini, empati kurma yeteneğini ve yardımseverlik duygularını geliştirmek için planlanmış Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet (Creativity, Activity, Service [CAS]) programını tamamlaması gerekmektedir (International Baccalaureate Organization, 2007).

Diploma adayı, belirlenmiş altı grubun her birinden, sunulan alternatifler içerisinde bir ders seçmek zorundadır. Türkiye’de, Ana Dil ve Sosyal Bilimler dersleri Türkçe, diğer dersler ise İngilizce verilmektedir (International Baccalaureate Organization, 2015).

1. Grup – Dil ve Edebiyat Çalışmaları

- Dil A: Edebiyat - Öğrencinin, genellikle ana dilinde edebiyat çalışmaları yapılır.
- Dil A: Dil ve Edebiyat- 16 farklı dil seçeneğiyle edebiyat dil bilimi çalışmaları yapılır.
- Dil ve Performans- 3 ayrı dil seçeneğiyle sunulur.

2. Grup- Dil Kazanımı

- Dil B - İkinci bir dilde çok yetkin öğrencilerle işlenen dil ve edebiyat dersidir. 23 farklı dil seçeneği vardır.
- Sıfırdan dil öğretimi- 12 dil seçeneği vardır.
- Klasik diller- 2 dil seçeneği sunulur.

3. Grup- Bireyler ve Toplumlar

- İşletme ve Yönetim,
- Ekonomi
- Küresel Toplumda Bilgi Teknolojisi
- Felsefe ve Psikoloji
- Coğrafya

- Tarih
- Sosyal ve Kültürel Antropoloji
- Dünya Dinleri
- evre Sistemleri ve Toplumlar

4. Grup- Doğa Bilimleri

- Biyoloji
- Kimya
- Fizik
- Tasarım Teknolojisi
- evre Sistemleri ve Toplumlar
- Bilgisayar Bilimi
- Spor, egzersiz ve Sağlık Bilimleri

5. Grup- Matematik

- Matematik (İleri Düzey),
- Matematiksel Yöntemler (Standart Düzey).

6. Grup- Sanat

- Müzik
- Tiyatro
- Grsel Sanatlar
- Dans
- Film
- Edebiyat ve Performans (Gültekin, 2006).

Diploma Programı, belirlenmiş derslere ek olarak, öğrencilerin tamamlaması gereken üç temel ögeye sahiptir. Bunlar; “Bitirme Tezi, Bilgi Kuramı ve Yaratıcılık, Eylem ve Hizmet” adı verilen etkinliklerdir (International Baccalaureate Organization, 2007).

Bitirme tezi, öğrencilerin seçmiş oldukları derslerden biriyle ilgili yaptıkları bir çalışmadır. O derse ait bir sorunu seçen öğrenciler, o sorunla ilgili derinlemesine ve bireysel bir çalışma yaparlar. Bitirme tezi, 4000 sözcükten oluşması gereken bağımsız bir çalışmadır. Öğrenciler, diploma programından mezun olabilmek için bitirme tezini yapmak zorundadırlar (Büyükgenç, 2014). Bitirme tezi, öğrencilere lisans araştırması için pratik hazırlık yapma ve öğrencilerin özel ilgi duydukları bir konuyu araştırma fırsatı sunmaktadır (Büyükgenç, 2014).

Bitirme tezi öğrencilerde bazı becerilerin gelişmesine yardımcı olur. Bu çalışmada öğrenciler,

- Uygun bir araştırma sorusu hazırlamayı,
- Bir konuyu kişisel olarak araştırmayı ve açıklamayı,
- Fikir alışverişinde bulunmayı,
- Bir argüman geliştirmeyi öğrenirler (International Baccalaureate Organization, 2005).

Bitirme Tezi şu şekilde yapılandırılır:

Öğrencilere çalışmak istedikleri konu hakkında araştırma yaparken ve makaleyi oluştururken okuldan bir öğretmenin rehberlik yapması sağlanır. Çalışma süresince öğrencilerin kendilerine rehberlik eden öğretmenle en az üç görüşme yapmaları zorunludur. Bu görüşmelerde öğrencinin çalışmayı nasıl yürüttüğü ve hangi aşamalardan geçtiği üzerinde durulur. Toplantıların üçüncü ve sonuncusuna “viva voce” adı verilir. Bu görüşmede öğrenci, incelediği konuyu neden seçtiğinden başlayarak makale yazma sürecini özetler (International Baccalaureate Organization, 2005).

Bitirme tezi, bağımsız ve ayrıntılı bir çalışmayı içerir. Tezin temelinde öğrencinin araştırma yürütme yeteneği, fikirleri ve bilgileri mantıklı ve tutarlı bir biçimde aktarma becerisinin yanı sıra kurallara uygun bir sunum yetisi kazanması ve kendi yorumlarına dayanması gerekir. Bitirme tezinde, kişisel ilgi ve fikirlerin iletilmesi ve tartışmaların geliştirilmesine önem verilir (Demir, 2009).

Bilgi Kuramı, öğrencilerin tamamlaması gereken bir diğer derstir. Öğrenciler, diploma programını bitirip diploma almaya hak kazanabilmek için iki senelik program boyunca 100 saatlik Bilgi Kuramı dersini de almak zorundadır (International Baccalaureate Organization, 2005). Bilgi Kuramı dersi, diploma programının eğitim felsefesinin temelinde bulunan üç önemli bileşenden biridir. Öğrenime kapsamlı bir yaklaşım getirir. Bilgi Kuramı dersinin esası eleştirel düşünmedir. Öğrenciler, bu derste bilginin doğası üzerine düşünür ve bilginin doğasını anlamlandırmaya çalışır (International Baccalaureate Organization, 2005). Bilgi Kuramı dersinin amacının, bilme eyleminin farklı yollarını öğretmek, öğrencilerin kendi kültürlerindeki bilmenin üzerinde eleştirel düşüncelerini sağlamak olduğu görülmektedir (Gültekin, 2006).

Bilgi Kuramı dersi, tamamen sorulardan oluşan ve sorularla şekillenen bir ders olarak tanımlanmaktadır. Dersin içeriğindeki temel soru “Nasıl Biliyoruz?” dur. Dersin genel anlamda bu sorgulamanın etrafında ilerlediği ve bu sorgulamanın ışığında, öğrencilerin diğer dersleri veya konuları derinlemesine irdeleme ve sentez yapma alışkanlığının kazandırılmasına çalışıldığı görülmektedir (Keleş, 2013).

Bilgi Kuramı dersi aynı zamanda bilginin doğasını inceler, akademik konu alanlarını açar ve bu alanları birbirine bağlar, öğrencilere kendi bilgilerini daha bilinçli uygulayabilecekleri yolları gösterir (International Baccalaureate Organization, 2017a). Bu ders kapsamında, öğrencilerin yanıtlarının doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmediği belirtilmektedir (Keleş, 2013). Değerlendirmede, bilgi kavramlarına yönelik ölçütler bulunmakta ve öğrencilerin yanıtları bu ölçütlere göre değerlendirilmektedir (International Baccalaureate Organization, 2005).

Öğrenciler, diploma programını bitirip diploma almaya hak kazanabilmek için iki senelik program boyunca 100 saatlik Bilgi Kuramı dersini de almak zorundadır (International Baccalaureate Organization, 2005).

Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet; Bitirme Tezi ve Bilgi Kuramı'nın yanında öğrencilerin alması gereken üçüncü zorunlu derstir. Diploma programı, öğrencilerin akademik çalışmalarının yanında sosyal etkinliklere katılmalarını da önemser. Bu,

UBDP'nin, öğrencilerin bütünsel gelişimini gerçekleştirme felsefesine yönelik bir etkinliktir. Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmetin amacı, öğrencinin UB öğrenen profili özelliklerini (araştıran-sorgulayan, bilgili, düşünen, iletişim kuran, ilkel, açık görüşlü, duyarlı, riski göze alan, dengeli, dönüşümlü düşünen) geliştirmesine yardımcı olmaktır (Büyükgenç, 2014).

Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmetin bünyesinde 3 alan bulunur. Diploma programı öğrencileri, 18 aylık süreçte bu üç başlığın (Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet) hepsinde birtakım etkinliklere katılmak ve bu alanlardan en az biriyle ilgili olan ve en az bir ay süren projeyi bitirmekle yükümlüdürler (International Baccalaureate Organization, 2017b).

Yaratıcılık: Öğrencileri sanatla iç içe olmaya ve yaratıcı düşünmeye yönlendirir. Öğrenciler bu kapsamda özgün bir fikir oluşturmak ya da yaratıcı bir performans sergilemek zorundadırlar. Okuldaki eğitim programı ve içeriği dışında kalan, dans, müzik, tiyatro, dijital tasarım, yaratıcı yazarlık, film yapımı gibi aktiviteler yaratıcılık örneklerindedir (International Baccalaureate Organization, 2017b).

Etkinlik: Fiziksel aktiviteleri içerir. Bu kapsamda, öğrencilerin sağlıklı yaşam stili oluşturmalarına yardımcı olmaya çalışılır. Her türlü spor aktivitesi, dans, doğa ile ilgili etkinlikler eylem örneklerindedir (Gültekin, 2006).

Hizmet: Toplum hizmeti olarak değerlendirilmektedir. Toplulukla iş birlikli çalışma disiplini oluşturabilme esastır. Hizmetin temel amacı, başkaları için faydalı işler yapmak ve buna kendini adanmaktır. Çevre projeleri, her türlü yardım etkinliği, huzurevi ve çocuk esirgeme kurumunda yapılan çalışmalar, hastanelerde hasta ziyaretleri, müzelerde gönüllü çalışma, başka okullarda maddi ihtiyacı olan öğrencilere ders verme, yardım amaçlı fon oluşturma etkinlikleri toplum hizmeti örneklerindedir (Gültekin, 2006).

“Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet”in aşamaları vardır ve öğrenciler en az bir ay devam eden bir projeyi bu aşamalara göre tamamlamak zorundadır. Projeler iş birlikli

çalışma gerektirmektedir. Projelerin 5 aşaması olmalı ve bu aşamaların hepsi kullanılmalıdır (International Baccalaureate Organization, 2017b).

Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet'in beş aşaması şunlardır:

- Araştırma
- Hazırlık
- Eylem
- Yansıtma
- Sunma / Gösterme (Büyükgenç, 2014).

Tüm öğrenciler, tecrübelerini ve projelerini bir portfolyoda sunarlar. Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet portfolyosu, öğrencilerin 7 öğrenme kazanımını ve tecrübelerini içerir. Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet'in bünyesinde bulunan 7 öğrenme kazanımı şunlardır:

- Güçlü olduğu ve gelişme gösterdiği alanlarını tanımlama,
- Süreç içerisinde aştığı zorlukları ve geliştirdiği yeni yetenekleri gösterme,
- Bir “Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet” deneyimini nasıl planladığını ve bu deneyime nasıl başladığını gösterme,
- “Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet” deneyimine bağlılığını ve azmini gösterme,
- Başkalarıyla iş birliği içinde çalışma becerilerini gösterme ve avantajlarını tanıma,
- Küresel öneme sahip konularda çalışma,
- Yaptığı seçimlerde ve eylemlerde etik düşünme (International Baccalaureate Organization, 2017b).

Öğrenciler, portfolyolarını bitirdiklerinde, yukarıdaki kazanımların hepsine ulaştıklarını da göstermek zorundadırlar (International Baccalaureate Organization, 2017b).

Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet, deneyerek öğrenmeyi içermesi sayesinde öğrencilerin bireysel ve kişiler arası gelişimlerini teşvik eder ve kendilerini keşfetmelerine imkân sağlar (International Baccalaureate Organization, 2017b).

2.4.3.3 UBDP'de Değerlendirme

UBDP'de, düzey belirleyici değerlendirme (summative assessment) ve biçimlendirici değerlendirme (formative assessment) kullanılmaktadır. Biçimlendirici değerlendirmenin amacı ders süreci içerisinde yararlı dönütler verip öğrencinin zayıf ve güçlü yönlerini fark ederek anlama ve konu ile ilgili kapasitesini geliştirmesini sağlamaktır. Düzey belirleyici değerlendirme ise öğrencinin önceki öğrendiklerinden yola çıkarak başarısını ölçme odaklıdır (Devrimsel, 2016).

Bunun yanı sıra UB programında değerlendirme, iç ve dış değerlendirme olmak üzere ikiye ayrılır. İç değerlendirme her bir UB dersi için okuldaki UB öğretmeni tarafından yapılan değerlendirmedir. Yapılan iç değerlendirme sonuçları Uluslararası Bakalorya Organizasyonuna (UBO) gönderilir ve UBO tarafından denetlenir. Bu iç değerlendirmeler genellikle değerlendirmenin %20-40'lık kısmını oluşturmaktadır. Dış değerlendirmeden kastedilen ise, 12. sınıfın kasım ya da mayıs ayında UBO tarafından okullara gönderilen sınavlardır. Bu sınavlar her bir dersin aynı gün ve saatlerde bütün UBDP okullarıyla aynı anda ve aynı biçimde yapılan ortak sınavlarıdır. Bu dış değerlendirmelerde sınav soruları ve cevap kağıtları, standardın sağlanması için UBO tarafından gönderilmektedir. Sınav sonrasında cevap kağıtları titizlikle UBO'ya postalanır, UBO tarafından sınavlar değerlendirilir ve sınav sonuçları okulun UB koordinatörlüğüne gönderilir. UBDP'nin bitirme koşullarından olan Bitirme Tezi, Bilgi Kuramı dersi, Yaratıcılık-Etkinlik-Hizmet aktiviteleri için herhangi bir yazılı sınav bulunmamaktadır. Bu üç temel etkinliğin UBO tarafından çok kesin ve net olarak belirlenmiş başarıma kriterleri vardır (Demir, 2009).

Her bir ders için verilen notlar 1 ile 7 arasında değişir. 1 en düşük, 7 ise en yüksek nottur. Buna ek olarak öğrenciler Bilgi Kuramı ve Bitirme Tezi için de ek puan alabilirler. Tüm programda belirlenmiş en düşük performans düzeyine ulaşmış ve

Yaratıcılık, Etkinlik ve Hizmet gerekliliklerine yeterli katılımında bulunmalarına bağlı olarak en az 24 puan alan öğrencilere diploma verilir. Diploma programında öğrencinin alabileceği en yüksek puan 45'tir (Gültekin, 2006).

UB programında değerlendirme, belirli ölçütlere bağlıdır. Öğrencinin performansı UB sınavlarına giren diğer öğrencilerin performanslarıyla karşılaştırılmaz bunun tersine her bir ders içeriğinin hedeflerine ve amaçlarına dayalı olarak önceden belirlenmiş olan değerlendirme ölçütlerine göre ölçülür. Öğrencilerin aldığı puan dağılımı istatistiksel olarak sabit kalmaktadır ve üniversiteler diploma programındaki değerlendirme uygulamalarının disiplinine ve tutarlılığına önem verir (International Baccalaureate Organization, 2007). Diploma programında notlamayı gerçekleştiren 155 farklı ülkede görev yapan 16.500 sınav uzmanı vardır. Tüm sınav uzmanlarına moderasyon süreci boyunca "kalite kontrolü" uygulanır. Kıdemli sınav uzmanları, belirlenmiş kriterlere göre not aralıkları belirlerler (International Baccalaureate Organization, 2015).

Bitirme Tezleri, UB'nin belirlediği bir öğretmen tarafından dış değerlendirme şeklinde değerlendirilir. 0 ile 34 puan arasında puanlanır. Bitirme Tezi, öğrencinin özgün çalışması olmak zorundadır. Öğrenci, tez kriterleri ile ilgili rehber öğretmeni tarafından bilgilendirilir ve çalışması bu kriterlere göre puanlandırılır. Öğrencinin rehber öğretmeni türlü aşamalarla bitirme tezinin ilerlemesini takip eder, bitirme tezinin öğrenciye ait olduğunun kanıtlanmasında da yardımcı olur. Rehber, öğrenciyle seçtiği konuyu ve araştırma sorusunu tartışabilir. Son olarak, öğrencinin rehber öğretmeni ile yaptığı viva voce sonucunda bitirme tezleri dış değerlendirme için UB'nin atadığı bir değerlendirmeciye gönderilir (International Baccalaureate Organization, 2015).

Öğrencinin aldığı puanın aşağıdaki şekilde gruplandığı belirtilmektedir:

- A – Mükemmel
- B – İyi
- C –Tatmin edici
- D – Vasat

E – Temel

Bilgi Kuramı dersi için her sene UB tarafından altı adet makale konusu belirlenir. Öğrenci, 12. sınıfa geldiğinde kendi belirlediği bir konudan 1200-1600 sözcük arasında bir makale yazar. Makalede temel olarak öğrencinin bilgi kuramı ile kavramları kendi hayatıyla ilişkilendirebilmesi beklenmektedir. Öğrenci yazdığı makalenin yanında en az 10 dakikalık bir sunum oluşturmak zorundadır. Sunum, 3 kişilik gruplar şeklinde ya da bireysel olarak yapılabilir. Sunum, güncel yaşamı ilgilendiren bir konuda, Bilgi Kuramı ile bağlantılı bir konuyu içermelidir. Sunumda, soruyla ilgili değişik fikirler ifade edilirken öğrencinin de kendi görüşü sebepleriyle belirtilmelidir. Bilgi Kuramı dersi sunumunda değerlendirme, hem öğretmen hem öğrenci tarafından yapılır. Bunun amacı aynı zamanda öğrenciye öz değerlendirme becerisi kazandırmaktır. Bilgi Kuramı makalesi, toplam ders notunun %60'ını, öğrencinin sunumu ise ders notunun % 40'ını oluşturur (Gültekin, 2016).

Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmette öğrenciler yaptıkları etkinlikleri, fotoğraflarla kanıtlar UB tarafından belirlenmiş internet hesabına eklerler. Bu bölümde öğrenci yaptığı her bir etkinliğin kendisine kattıklarını ekleyip öz değerlendirmesini yapar. Öğrenci yansıtma yazılarını, İngilizce olarak yazar. Diploma Programı tamamlandığında, genel merkezden istenmesi halinde, değerlendirme için bu yazılar IB yetkililerine gönderilir (International Baccalaureate Organization, 2015).

UB Diplomasının avantajları, UB öğrencileri programı tamamladıklarında uluslararası geçerliliği olan bir diploma ile mezun olurlar. UB diploması, dünya çapında pek çok üniversiteye giriş koşulu olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle; UB mezunları ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda ve çeşitli Avrupa ülkelerindeki üniversitelere girerken birçok ayrıcalık kazanmaktadırlar. Ayrıca Türkiye'de birçok vakıf üniversitesi UB öğrencilerine farklı oranlarda burs olanakları sunmaktadır (International Baccalaureate Organization, 2015).

UB diploması, mezunlarına küresel tanınırlık sağlamaktadır (Oard,2007). UB'nin normal ders programına ek olarak getirdiği “Yaratıcılık, Hizmet, Eylem”in

öğrencilerin eğitimlerini bitirdikten sonra sosyal, bilinçli yetişkinler yaratıp daha barışçıl bir dünya yaratmaya katkıda bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin, sınıf dışında yaptıkları bu etkinlikler sayesinde de duygusal ve sosyal yönden de geliştiği anlaşılmaktadır (Demirer, 2002).

2.4.4 Kariyer Odaklı Sertifika Programı:

Kariyer Odaklı Sertifika Programı, 16-19 yaş arasındaki öğrencilere yönelik bir program olarak tanımlanmakta ve öğrencileri kendi hayatlarında tercih ettikleri yollara hazırlamayı amaçlayan bir program olarak nitelendirilmektedir (International Baccalaureate Organization, 2015). Kariyer Odaklı Programda, UB'nin vizyonunu ve eğitim ilkelerini, barındırdığı görülmektedir. Kariyer Odaklı Programın esnek bir eğitim anlayışı vardır. Okullar öğrencilerin gereksinimlerine uygun olarak tasarlanır. Her okul kendi Kariyer Odaklı Programını oluşturur (International Baccalaureate Organization, 2015).

Şekil 4. UB Kariyer Odaklı Program (International Baccalaureate Organization, 2007).

Kariyer Odaklı Program öğrencileri, en az ikisi UB Diploma programı dersi olan dört bileşenden oluşan bir çekirdek ve kariyerle ilgili bir çalışma üstlenirler. Bunlar, yansıtıcı proje, servis öğrenme, kişisel ve mesleki beceriler ve dil gelişimidir. Diploma programı dersleri programın teorik temelini ve akademik titizliğini oluşturur, kariyerle ilgili çalışmalar ise programın akademik gücünü pekiştirir ve öğrenmeye yönelik pratik, gerçek dünya yaklaşımları sunar. Kariyer Odaklı Program çekirdeği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme için gerekli olan beceri ve yetkinlikleri geliştirmelerine yardımcı olur (International Baccalaureate Organization, 2015).

Kariyer Odaklı Programda öğrenciler,

- Hem seçtikleri eğitimi hem de kariyerlerini bir arada yürütebilirler.
- Akademik konularla bireysel beceri ve isteklerini birleştirebilirler.
- Toplumda olumlu fark yaratacak öğrenme ortamları oluşturabilirler.
- Yaratıcı ve eleştirel düşünme becerisi kazanırlar.
- Çeşitli durumlarda açık ve etkili iletişim kurabilirler.
- Hem bağımsız hem de iş birlikli çalışabilirler.
- Yeni bakış açıları oluşturabilirler.
- Yüksek düzeyde esneklik gösterirler.
- Küresel farkındalıkları artar.
- Bilgilerini gerçek dünya senaryolarına ve durumlarına uygulayabilirler (International Baccalaureate Organization, 2015).

Kariyer Odaklı Programda öğrenciler, hem okul tarafından hem de UB tarafından değerlendirilir. Kariyer Odaklı Programdaki diploma dersleri katı uluslararası standartlara dayalı olarak değerlendirilir. Yansıtıcı proje, okul tarafından değerlendirilir ve UB tarafından derecelendirilir. A'dan E' ye kadar puanlanır. Okul, UB ile öğrencilerin hizmet öğrenme, kişisel ve mesleki beceriler ve dil gelişimi için gereksinimleri tamamladıklarını doğrulamaktan sorumludur (International Baccalaureate Organization, 2015).

Sonuç olarak, ilk etapta yurtdışında görev yapan diplomatların çocukları eşit eğitim alsın diye oluşturulan UB programı, öğrencileri araştırmaya, sorgulamaya, risk

almaya, olaylara eleştirel gözle yaklaşmaya iten bir program olarak tanımlanmaktadır (Çarşanlı, 2013). Programın, her düzeyde öğrenciyi ve farklı yaş gruplarını kapsayacak şekilde oluşturulduğu görülmektedir. Program, İlk Yıllar Programı, Orta Yıllar Programı, Diploma Programı ve Kariyer Bağlantılı Program olmak üzere 4'e ayrılmaktadır (Cambridge ve Thompson, 2004). Program kapsamında yer alan tüm bu programların ortak amacı, kendi öğrenmesinden sorumlu olan bireyler yetiştirmek olarak belirtilmektedir. Program mezunlarına yurtiçi ve yurtdışı üniversitelere girişte avantajlar sağlamaktadır (Büyükgenç, 2014). UB, 100'den fazla ülkede resmi olarak kabul edilmiş ve birçok özerk üniversite tarafından tanınmıştır. Dünyanın sayılı üniversitelerinde UB diplomasının tanınması ve avantaj sağlaması, aynı zamanda üniversite öncesi akademik olarak iyi bir hazırlık olarak görülmesi UB okulu sayısının her geçen yıl hızla artmasını sağlamaktadır (Gültekin, 2006).

2.5. İlgili Araştırmalar

2.5.1 Uluslararası Bakalorya Programı ile İlgili Yapılmış Ulusal Araştırmalar

Demirer (2002), alışmasında UB programının İlk Yıllar Programı'nın uygulamasına ilişkin ğretmen ve yönetici görüşlerine başvurmuştur. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın alışma grubunu zel Beykoz Doğa Kolejinde görev yapan 10 yönetici ve 8 ğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanmasında odak grup görüşmesi uygulanmıştır. Verilerin zmlenmesinde içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonuçları, UB programının İlk Yıllar programının ğrenci ve öğretmenlerde evrensel dşnmeyi ve kültürel faktörleri göz önünde bulundurmayı davranışa dnştirmede olumlu katkıları olduğunu ve bu programı uygulayan okulların zümreler arası paylaşımının pozitif etkileri olduğu konusunda öğretmenler ve yöneticilerin hem fikir olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bu olumlu sonuçlarının yanında, ilk yıllar programının uygulanış aşamasındaki zorluklar da gösterilmiş, aynı anda iki programı -MEB programı ve UB İlk Yıllar Programı- da yürütmenin zorlukları dile getirilmiştir.

zbilgin (2005), alışmasında UB programının kişiye dengeli bir eğitim vererek düşünen ve eleştirel güce sahip bilgili ve aktif bir dünya vatandaşı olan bireyler yetiştirme ilkesini ele almıştır. Bu sebeple, diploma programında yer alan deneysel bilim derslerini araştırmış; bu derslerin öğrencilerin bilgiye ulaşma, tahmin yürütme, hipotezler oluşturma, problemlere zm bulma ve bunları daha sonra yaşantılarında kullanabilme gibi süreç becerilerini geliştirmeyi amaçlayan sorgulayıcı-araştırmaya dayalı sınıf ortamlarını incelemiştir. Çalışma kapsamında, geleneksel sınıf içi öğrenme ortamı ile UB Programının araştırıcı-sorgulayıcı sınıf içi öğrenme ortamları karşılaştırılmıştır. Çalışmanın amacı, UBDP'nin deneysel bilim derslerinde öğrenme ortamına ve öğrencilerin bilime karşı tutumlarına etkisini görmektir. Bu alışma, 2005-2006 ğretim yılını kapsamaktadır. Çalışma, TED Ankara Kolejinde yrtlmştir. Deneysel Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerini alan 21 UB Diploma Programı ğrencisi ile ulusal programda Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerini alan 29

öğrenci çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Sınıflardan biri kontrol grubu, diğeri ise deneysel grup olarak belirlenmiştir. Öğrencilere Bireyselleştirilmiş Sınıf içi Öğrenme Ortamı asli formu ile Bilime Karşı Tutum testi uygulanmıştır. Testlerden edinilen verileri değerlendirmek amacıyla t-testi yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda, UB DP'nin sorgulayıcı- araştırmaya öğrenmeye dayalı sınıf içi öğrenme ortamını desteklediği, bu programda okuyan öğrencilerin ulusal programda okuyan öğrencilere göre bilime karşı daha olumlu tutumlar geliştirdikleri görülmüştür.

Başer (2007), çalışmasında öğrencilerin UB ve ulusal programa uyum ve öğrenme motivasyonları, çözüm bulma yetenekleri ve mitoz, mayoz bölünme başarılarını incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara'daki bir özel okulda okuyan 472 9. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Öğrencilerin %46'sı UB programında, %54'ü ulusal programda okumaktadır. Çalışma 2006-2007 eğitim öğretim yılında yürütülmüştür. Mitoz ve mayoz konularında başarılarını ölçmek amacıyla öğrencilere Biyoloji Öğrenme Anketi, Doğru Motivasyon, Mantıksal Düşünme Testi, Beceri ölçeği ve Öğrenme Yaklaşımı Anketi uygulanmıştır. Araştırmada çoklu regresyon yöntemi kullanılmıştır. Ulusal programı uygulayan sınıflarda muhakeme yeteneği pozitif yönlü ilerlediği görülürken aktif öğrenme stratejilerinin negatif yönlü ilerlediği çıkmıştır. UB programındaki öğrencilerin öz yeterlilik becerisi ve muhakeme kabiliyetinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmada UB programındaki öğrencilerin varyansının ulusal programdaki öğrencilere göre ezberci eğitimde negatif yönlü olduğu saptanmıştır.

Metli (2008), uluslararası fikirliliğin gelişmesindeki destekler ve zorluklar: UB Diploma programı hakkında farklı okul bağlamlarından perspektifler adlı çalışmasında, öğretmenlerin ve UB diploma programı koordinatörlerinin uluslararası fikirliliğin destekleri ve zorluklarına bakış açılarını ele almıştır. Araştırmada, UB Programı kapsamında bulunan Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet, Bilgi Kuramı ve Bitirme Tezlerinin uluslararası fikirliliği nasıl etkilediği incelenmiştir. Karma yöntemin kullanıldığı çalışmada, İstanbul'da üç okul incelenmiştir. Araştırmanın nitel kısmında, yarı yapılandırılmış bireysel mülakatlar, odak grup mülakatları, ders gözlemleri, doküman analiz metotları kullanılmıştır. Nicel aşamada ön-ardıl tasarım kullanılmıştır.

Veriler, ulusal programı uygulayan öğrenci grubunun bulunduğu okullarla UB programının uygulandığı başka bir okulla karşılaştırılmıştır. Bu çalışma, kültürlerarası anlayış ve küresel sorumluluğun gelişim yolları ve uluslararası fikirliliğin uygulanmasını zorlaştıran faktörlerin ortaya çıkmasını sağlamış, UB'nin küresel sorumluluğu nasıl geliştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın sonucunda uluslararası fikirliliğin kavramsal çerçevesi yeniden yorumlanabilmiştir.

Ateş (2011), UB Diploma programı ile coğrafya dersinin içeriğini incelediği çalışmasında öncelikle UB programını açıklamış, programın kapsamını ayrıntılı bir şekilde vermiştir. Programın Türkiye'de uygulanışını anlatıp programa dair örnekler vermiştir. UB programı içinde coğrafya dersinin içeriği ve uygulanışını incelemiştir. Çalışmada özel ve devlet olarak 25 okulda uygulanan UB programı ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmış, daha sonra coğrafya içeriğinin de değerlendirmesi yapılmıştır. Uluslararası Bakalorya ile ilgili olarak Türkiye'de akademik alanda çok fazla bir çalışmaya ulaşılamadığı için Uluslararası Bakaloryaya üyeliği bulunan ve bu programı uygulamakta olan okullardan biri olarak Özel Acarkent Doğa Lisesi UB koordinatörlüğü ile yapılan mülakatlar ve UBO web sitesinde yer alan bilgilerden yararlanılmıştır. Ateş çalışmasının sonunda, UB coğrafya dersinin içeriğinin Türkiye'deki programla bazı benzerlikler taşıdığını ancak daha özelden, kazanımlar yönüyle öğrencilerin oldukça detaylı bir coğrafya birikimi ile karşı karşıya kaldıkları sonucuna ulaşmıştır. Programın uygulanmasında da, Türkiye'deki coğrafya öğretmenlerinin yabancı dil seviyelerinin düşük olmasının bir dezavantaj olduğunu vurgulamış, bu yüzden de Türkiye'de UB Sosyal Bilimler alan öğretmenlerinin, Türkiye'ye uygun bir eğitim programı oluşturma düşüncesiyle bir araya geldiğini ve UB coğrafya dersi ile aynı alanda yer alan Türkçe Sosyal Bilimler (TSS) dersini geliştirdiklerini belirtmiştir.

Büyükgenç (2014), çalışmasında mezunların UB programına ilişkin görüşlerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bu kapsamda, Ankara'da özel bir liseyi çalışma alanı olarak belirlemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu UB programından 2002-2012 yılları arasında mezun olmuş 25 üniversite öğrencisi veya üniversite mezunu oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplamada nitel araştırma yaklaşımı

kullanılmıştır. Veriler açık uçlu görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmanın sonunda mezunların, aile isteği ve kaliteli eğitim alma arzusu sebebiyle bu programı seçtikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Mezunların bu programda en fazla karşılanan beklentisinin “üst düzey beceriler” olduğu görülmüştür. Bunun yanında mezunların karşılanmayan beklentilerinin olmadığı görülmüştür. Mezunlara göre programın olumsuz yönü ise zaman sıkıntısı ve yoğun ödevlerdir. Mezunlar, diploma programını geliştirmek için “Programın yaygınlaştırılması” önerisinde bulunmuşlardır.

Dağlı (2015), çalışmasında UB okullarındaki fen bilimleri bölüm başkanlarının öğretimsel liderlik rollerini sergileyişlerini incelemiştir. Çalışmanın amacı, bölüm başkanlarının fen bilimleri programını uygularken karşılaştıkları zorlukları analiz etmektir. Çalışma kapsamında Ankara il genelinde görev yapan 9 fen bilimi bölüm başkanı incelenmiştir. Çalışmada, fen bilimleri bölüm başkanlarının öğretimsel liderlik rollerini yerine getirme düzeylerini analiz etmek üzere araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorular kullanılmıştır. Bulgular, fen bilimleri bölüm başkanlarının öğretimsel liderlik özelliklerine sahip olduklarını göstermiştir.

Maden (2015), çalışmasında UB programı kapsamında B grubu dil derslerini (İngilizce) incelemiş, bu derslerde kullanılan edebi metin türlerinde farklı kültürlerin temsilini ele almıştır. Araştırmada, Fahrenheit 451 and Catcher in the Rye gibi örnek edebi eserlerde bulunan kültürel elementleri incelenmiş ve metinler Yabancı Dil Öğrenme Standartları çerçevesinde metin analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Bulgular, incelenen metinlerde Amerikan ve İngiliz kültürleri başta olmak üzere diğer kültürlerin de temsil edildiğini göstermiştir.

Devrimsel (2016), MEB’in belirlemiş olduğu ve uygulanan 9-12.sınıflar Türk edebiyatı öğretim programı ile UBO tarafından Diploma programında uygulanan Dil A: Edebiyat (Türkçe) dersi öğretim programını karşılaştırmıştır. UBDP Dil A: Edebiyat (Türkçe) öğretim programı lise düzeyinde 11. ve 12. sınıflarda uygulandığı için MEB Türk Edebiyatı öğretim programında da bu düzeyler için geçerli olan ve kullanılan 2011 programı değerlendirilmiştir. Araştırmada, programlar eğitim felsefeleri, amaçları, kazanımları, içerikleri, öğrenme-öğretme süreçleri, ölçme-

değerlendirme anlayışları bakımından incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemleri ile bu iki program arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmuş ve değerlendirilmiş, nitel araştırma yöntemleri ile bu iki programın benzer ve farklı yönleri ortaya konmuştur. Araştırmada doküman ve içerik analizi yapılarak programlar değerlendirilmiştir. Bu programlardan elde edilen veriler içerik analizi tekniğine uygun olarak analiz edilmiştir. Araştırmada; MEB'in genel amaçları, kazanımları, öğrenme öğretme süreçleri de bilgi merkezli olduğu için felsefede öğrenen merkezlilik vurgulansa da uygulamada bilgi merkezli program özellikleri ağır bastığı, UB programının ise daha çok öğrenen merkezli program özelliklerini taşıdığı sonucu çıkmıştır. Hem MEB hem UB programı amaçlar bakımından bilgi merkezli çıkmıştır. İçerik olarak UBDP bir konuya daha çok odaklanma fırsatı verirken MEB'in daha genel bilgiler verdiği görülmüştür. Ölçme değerlendirme alanında iki ders programında da geleneksel ve performans değerlendirmelerine yer verildiği görülürken MEB Türk Edebiyatı programında kriter ve norm odaklı değerlendirme olduğu görülmüş, UBDP Dil A: Edebiyat (Türkçe) programında sadece kriterlere dayalı değerlendirme olduğu sonucu çıkmıştır.

Özakman (2017), çalışmasında UB programını uygulayan okullarda okutulan bilgi kuramı dersinin kültürlerarası duyarlılığı nasıl etkilediğini incelemiştir. Araştırmada öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık puanlarına bakılmış aynı zamanda da Bilgi Kuramı dersinin uygulanmasına yönelik öğrenci görüşlerine yer verilmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye'deki 6 okuldan, İsveç ve Lübnan'dan birer okuldan toplam 305 öğrenci görüşüne yer verilmiştir. Araştırmada nicel ve nitel olmak üzere 4 aşamada veri toplanmış, öğrencilere anket ve ölçek uygulanmıştır. Nicel ve nitel veri analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda bulgular öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık puanları ile Bilgi Kuramı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kültürlerarası duyarlılık puanları yüksek olan öğrencilerin Bilgi Kuramı puanlarının da yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada ulusal okullarla uluslararası okullar karşılaştırılmış ulusal okuldaki öğrencilerin kültürlerarası duyarlılık puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin uluslararası tecrübelerinin ve okul türlerinin onların kendilerini değerlendirdikleri Bilgi Kuramı başarı sonuçlarını etkilemediğini göstermiştir.

Ökmen (2017), UB programı kapsamında uygulanan Türkçe derslerinde işlenen grafik romanları ele almıştır. Çalışma kapsamında İlban Ertem'in çizdiği "Puslu Kıtalar Atlası" grafik romanı, grafik roman öğeleri çerçevesinde incelenmiştir. Araştırma sonunda, kurmaca metinlere ait öğelere grafik romanlarda da rastlandığı görülmüş ve grafik romanların, öğrencilerin görsel okuryazarlık becerilerini geliştirmede yararlı türler olduğu sonucuna varılmıştır.

Dulun (2018), çalışmasında UB programının hazırlık sürecini öğrencilerin bakış açılarından vermeye amaçlamıştır. Araştırmada, karşılaştırmalı vaka çalışması yöntemini uygulamıştır. Çalışma kapsamında 3 farklı vaka ele alınmış, 9. ve 10. sınıf öğrencileriyle çalışılmıştır. Ele alınan vakalar, MEB programı, Uluslararası Genel Ortaöğretim Sertifikası programıyla ve Uluslararası Bakalorya Organizasyonu'nun Orta Yıllar programıdır. Araştırma kapsamında bu programlarda okuyan öğrencilerin görüşlerinden yararlanılmış, öğrencilere anket uygulanmış, öğrencilerle odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri araştırılmış ve bu doğrultuda bilgi toplamak amacıyla 10. sınıfta yaptıkları proje örnekleri incelenmiştir. Tüm bu incelemelerin asıl amacı, bu becerilerin 21. yüzyıl becerileriyle örtüştüğünün düşünülmesidir. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğrenme deneyimlerine yönelik olumlu algılarının olduğu görülmüştür. Programın öğrencilerin eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini geliştirdiği, araştırma ve bağımsız düşünme fırsatı tanıdığı çıkan sonuçlardandır. Çalışmada, UB programının öğrencileri 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek, sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunmalarını daha iyi sağlayacağı sonucuna varılmıştır.

UB programı hakkında yurtiçinde yapılmış çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların genelde UB programının okullardaki uygulamasını ortaya koydukları görülmektedir. Ayrıca UB hakkında yapılan çalışmalarda ders bazında incelemeler yapıldığı ve UB programı kapsamında okutulan derslerin öğrenciler üzerindeki etkilerinin incelendiği görülmektedir. Araştırmacılar UB programının etkililiğini koymak için programın mezunlarından, öğrencilerden, programı uygulayan öğretmenlerden görüş almışlar, programı ayrıntılı bir biçimde incelemeye çalışmışlardır. Yapılan araştırmaların sonucunda UB programının öğrenciler üzerinde

olumlu etkileri olduğu, öğretmenlerin, mezunların, öğrencilerin programa yönelik tutumlarının pozitif olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, UB programının kapsamındaki derslerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşıldığı görülmüş ve “Programın yaygınlaştırılması” önerisinde bulunulmuştur.

2.5.2 Uluslararası Bakalorya Programı ile İlgili Yapılmış Uluslararası Araştırmalar

Hyden ve Wong (1997), çalışmalarında uluslararası kabul görmüş bir üniversite giriş yeterliliği olarak, yalnızca uygun bir akademik müfredat sağlamayı değil, aynı zamanda coğrafi ve kültürel hareketliliği desteklemeyi ve uluslararası anlayışı teşvik etmeyi amaçlayan, bunu öğrencilerine uluslararası tutumlar getirerek ve kültürel kimliklerini korumalarını ve geliştirmelerini teşvik ederek gerçekleştirdiğini savunan bir program olan UB programını incelemişlerdir. Çalışmada UB programının doğrudan deneyimine sahip olan, eski UB öğrencileri, UB öğretmenleri ve Bath Üniversitesindeki personelin görüşlerini incelenmiştir. Hyden ve Wong, UB'nin amaçlarına ulaşmak için neler yapıldığını incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın sonunda bulgular, UB programının uluslararası anlayışa katkıda bulunabileceğini ve bağlamsal faktörlerin uygun şekilde düzenlenmesi koşuluyla bireysel kültürlerin ve ulusal kimliklerin korunmasını desteklediğini göstermiştir.

Raitford (1998), çalışmasında UB programında fen dersinde öğrencilerin sınıf içi öğrenme ortamlarını ve öğrencilerin fen programına yönelik tutumlarını incelemiştir. Çalışmada, üç fen dersini yüksek düzeyde alan üç sınıf incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 82 on ikinci sınıf UB fen bilgisi öğrencisi ve üç UB Yüksek Düzey fen bilgisi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nitel ve nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Araştırma kapsamında dört soru kullanılmıştır: (1) UB Yüksek Düzey deneysel fen öğretmenlerinin ortak özellikleri nelerdir? (2) UB Yüksek Düzey deneysel fen programını uygulamak için eğitmenler hangi öğretim yöntemlerini kullanıyor ve eğitmenler neden bu yöntemleri kullanıyor? (3) Öğrencilerin UB Yüksek Düzey deneysel fen derslerinde sınıf öğrenme ortamına ilişkin algıları nelerdir? (4) Sınıf içi öğrenme ortamına ilişkin öğrenci algıları ile UB Yüksek Düzey deneysel fen

derslerinde fen dersine yönelik öğrenci tutumları arasında bir ilişki var mı? Araştırmada nitel veri kaynakları; sınıf gözlemlerinden, öğretmen görüşmelerinden ve ilgili belgelerden alınmış notlardır. Bu veri kaynakları sürekli karşılaştırma analizi ile incelenmiştir. Nitel analiz kapsamında, Yüksek Düzey fen öğretmenlerinin eğitimsel ve mesleki nitelikleri ve UB fen bilgisi öğretim programını uygulamak için kullanılan öğretim yöntemleri hakkında iddialar üretilmiştir. Nicel veri kaynakları, Bireyselleştirilmiş Sınıf Ortamı Anketine (ICEQ) verilen öğrenci yanıtlarından ve Okul Değerlendirmede Bilime Yönelik Tutum Ölçeğinden (ATSSA) oluşmaktadır. Bireyselleştirilmiş Sınıf Ortamı Ortam anketine verilen öğrenci cevaplarına, öğrencilerin fen dersi ortamına ilişkin algılarını belirlemek için eşleştirilmiş t testleri ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Öğrenme ortamı boyutları ile öğrenci fen tutumu arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon testleri kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda bulgular, Üst Düzey fen öğretmenlerinin güçlü eğitim geçmişine sahip destekleyici kolaylaştırıcı olduklarını göstermektedir. Anket bulguları, UB bilim öğrencilerinin daha kişiselleştirilmiş öğretmen-öğrenci etkileşimlerini tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Korelasyon sonuçları, öğrencilerde oluşan olumlu fen tutumun, UB Yüksek Düzey fizik derslerine daha fazla katılımı sonuçlanabileceğini göstermiştir.

Rizvi (2000), çalışmasında uluslararası eğitimin ne olduğu, temeli, mantığı, amaçları, değerlerini ortaya koymaya çalışmış; uluslararası eğitimdeki “dünya görüşü” ve “uluslararası anlayış”ın karakteristik özelliklerini incelemiştir. Bu özelliklerin uluslararası öğretim programı çalışmasıyla elde edilip edilmediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmasında, uluslararası eğitim kavramını bir dizi ülkede sosyo-politik durum ışığında açıklamaya çalışmıştır. Rizvi, çalışmasının sonunda bu terimin her değeri evrensel olarak yansıtmadığı görüşüne ulaşmıştır.

Jackson (2006), çalışmasında öğrenme test sonuçlarını incelemeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda UB programının Orta Yıl Programını incelemiştir. Araştırma kapsamında benzer özelliklere sahip olan, UB'nin Orta Yıl Programında okuyan ve okumayan öğrencilerin başarıları karşılaştırılmıştır. Araştırma dört soru etrafında şekillenmiştir: 1) Orta Yıl Programına dahil olan öğrencilerle olmayan

öğrencilerin öğrenme testleri başarı puanları arasında fark var mıdır? 2) Orta Yıl Programına dahil olan siyahi öğrencilerle olmayan siyahi öğrencilerin öğrenme testleri başarı puanları arasında fark var mıdır? 3) Orta Yıl Programına dahil olan İspanyol öğrencilerle olmayan İspanyol öğrencilerin öğrenme testleri başarı puanları arasında fark var mıdır? 4) Orta Yıl Programına dahil olan beyaz öğrencilerle olmayan beyaz öğrencilerin öğrenme testleri başarı puanları arasında fark var mıdır? Çalışmada benzer özelliklere sahip 8. sınıf öğrencilerinden deney ve kontrol grubu oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular, toplamda Orta Yıl Programında okuyan öğrencilerin başarı puanlarının okumayan öğrencilerin puanlarına göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırma sonucunda öğrenciler arasındaki en büyük farkın İngilizce okuma ve edebiyatta olduğu görülmüştür.

Hill (2007), çalışmasında Katar'daki UB programını uygulayan bir okulu incelemiş, bu okuldaki 6. sınıf öğrencilerinin zihnindeki ev ve okul arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışmada, öğrencilerde genelde kafa karışıklığı ve hayal kırıklığı olduğunu görülmüştür. Öğrencilerin aileleriyle ilişkilerini, farklı ortamlarda ailelerine başvurma eğilimlerini ve ailelerin UB hakkında farkındalıklarını ortaya çıkarmak için tematik kodlama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonunda Hill, ev ve okul arasındaki boşluğu doldurmanın öğrenciler için ne kadar önemli olduğu sonucuna varmıştır.

Oard (2007), makalesinde UB programını incelemiş ve programın kavramsal çerçevesini çizmiştir. Çalışmada, UB programının 1960'ların sonunda, uluslararası okullara dünyadaki üniversiteler tarafından tanınan üniversite öncesi bir öğretim programı kazandırmak amacıyla geliştirilmiş olduğu belirtilmiştir. UB Teşkilatı tarafından sunulan eğitim programlarının, uluslararası anlayışı ve kültür çeşitliliğini desteklediğini belirtmiştir. Çalışmada, öğrencilerin uluslararası düşünebilmelerini sağlamak için hangi içeriğin öğretilmesi gerektiği sorusu zaman zaman ele alınmış; bu tür bir uluslararası eğitimin, felsefesi ve epistemolojisi hakkındaki soruların büyük ölçüde göz ardı edildiğinden söz edilmiştir. Bundan yola çıkarak bu makale, diploma programını vaka çalışması olarak ele almış ve UBO tarafından sunulan programların

temelini oluşturan eğitim felsefesini analiz etmeyi amaçlamıştır. Makalede, programın içerik düzeyinde açıkça uluslararası ancak epistemolojik düzeyde tamamen batılı olduğu iddia edilmiştir. Bu durumun UB Teşkilatının ele alması gereken hedeflerin kısmen uyumsuzluğuna yol açacağı sonucuna varılmıştır.

Paris (2003), UB programı üzerine bir vaka çalışması yapmış, çalışmasında öğrencilerin UB programını seçme nedenlerini irdelemiştir. Paris, UB programının dünyada hızla yayılması ve yerel programlara alternatif oluşturmasından söz etmiş ve bu programın bilginin küreselleşmesi ve endüstrileşmesine örnek olduğunu belirtmiştir. Çalışmada, dünyadaki birçok okulun dünya vatandaşı yetiştirmeyi amaçladığını ve bu kapsamda UB programını tercih ettiği belirtilmiştir. Buradan yola çıkarak Paris araştırmasında Avustralya'dan bir devlet okulu ve bir özel okuldan 60 öğrenciyi incelemiş ve bu öğrencilerin neden bu programı seçtiklerini araştırmıştır. Çalışmada veriler yazılı sorular ve odak grup görüşmeleri ile toplanmıştır. Yazılı sorular özel okulda UB programını takip eden 15 öğrenci ile normal programı takip eden 15 öğrenciye, aynı şekilde devlet okulunda okuyan UB programını takip eden 15 öğrenci ile normal programı takip eden 15 öğrenciye yöneltilmiştir. Odak grup görüşmesi ise iki okuldan da UB programını takip eden ve etmeyen beşer öğrenci olmak üzere toplamda 20 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırma sonucunda öğrenciler UBDP'nin maliyetinin yüksek olduğunu belirtmişlerdir. UB programının derinlikli öğretim programını öğretmek için derinlemesine bilgisi olan öğretmen gerekliliği sonucu çıkmıştır. Öğrencilerin, dünya üniversitelerine girmek için UB programının daha avantajlı olduğu algısında oldukları görülmüştür. Araştırma sonucu, 10. Sınıf öğrencilerinin UB programını yerel programa oranla daha çok seçtiklerini göstermiştir. Bunun sebepleri olarak da, UB sınıflarının mevcudunun daha az olması, UBDP öğretmenlerinin daha iyi, daha özenli ve daha fazla zaman harcadıklarının düşünülmesi, UBDP'nin, üstün bir öğretim programı sunması ve UBDP'nin öğrencilere yurtdışında eğitim fırsatı sunması gösterilmiştir.

Hallinger ve Walker (2011), çalışmalarında UB okullarını incelemişlerdir. Çalışmada, uluslararası okulların UB'nin üç programından – Diploma Programı, Orta Yıl ve İlk Yıl Programları- iki veya daha fazlasını benimsediği vurgulanmıştır.

Çalışmada, UB'nin üç akademik programının stratejik bir modadan daha çok evrimsel bir şekilde geliştirildiği ve çok farklı program varsayımları ile işlediği üzerinde durulmuştur. Bunun sonucunda da birden fazla UB programını benimseyen okulların öğrencilerinin bir programdan diğerine geçerken çeşitli “geçiş sorunları” yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu raporlar ışığında Hallinger ve Walter, bu sorunun kapsamını ve niteliğini daha iyi anlamak amacıyla UB Program Koordinatörleri hakkında küresel bir araştırma yapmış ve Orta Yıl Programından Diploma Programına başarılı bir geçiş yapmada, öğrencileri desteklemek için okulların yaşadıkları zorlukları anlama çabasıyla veri toplamış ve bu verileri analiz etmişlerdir. Aynı zamanda kısmi süreklilik ve tam süreklilikle ilerleyen UB okullarının karşılaştığı zorluklardaki farklılıkları da vurgulamışlar ve çalışmada tanımlanan “geçiş sorunlarını” için önerilerde bulunmuşlardır.

Lineham (2013), çalışmasında UB Diploma programının, UB misyonunun bildirimini sağlamada ne derece etkili olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Lineham, önce uluslararası eğitimin amaçlarını ve okul sistemlerinin öğrenci değerlerinin üzerindeki gelişimini ortaya çıkarmak için literatür taraması yapmıştır. Araştırmada, kavramlar araştırılmış ve UBDP ile karşılaştırılmıştır. Daha sonra araştırmada sıralı açıklayıcı tasarıma sahip karma yöntem kullanılmış ve UBDP'yi uygulayan uluslararası bir okulda vaka incelemesi yapılmıştır. Araştırma kapsamında okuldaki tüm öğrencilere anket uygulanmış, bazı öğrencilerle de görüşme yapılmıştır. Anket ve görüşme sonuçları UBDP'nin öğrenci tutumlarını nasıl etkilediğini belirlemek için kullanılmıştır. Çalışmada, söz konusu öğrencilerin değerlerinin IB'nin misyon beyanında ifade edilenlere doğru hareket ettiği sonucuna varılmıştır. Okul programının farklı unsurlarının ve okul ortamının öğrenci popülasyonundaki değerlerin geliştirilmesindeki önemi, daha ileri araştırmalar için bir alan olarak vurgulanmıştır.

Bergeron ve Rogers (2015), dünya çapındaki UB okullarında uygulanan Bilgi Kuramı dersinin etkisini araştırmışlardır. Hollanda, Avustralya ve ABD'deki okullardan 1534 katılımcı ve 33 bilgi kuramı öğretmeninden toplanan veriler nicel yöntemle analiz edilmiştir. 33 öğretmenle odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırma

sonucunda bulgular, öğretmenlerin Bilgi Kuramı dersini öğretmekten keyif aldıklarını göstermiştir.

Yurtdışında yapılan çalışmalar incelendiğinde ağırlıklı olarak programın farklı açılardan etkililiği üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Araştırmacılar UB farklı yaş gruplarına yönelik programları hakkında değerlendirme yaptıkları ve programı uygulayan yönetici ve öğretmenlerden görüş aldıkları görülmektedir. UB İlk Yıllar Programı, Orta Yıllar Programı ve Diploma programının tüm boyutlarıyla incelendiği görülmektedir. Yapılan araştırmalar kapsamında UB programının amaçları, uluslararasılık anlayışı ve sınıf içi öğrenme ortamı gibi yönleriyle de incelendiği görülmektedir. Yapılan araştırmaların sonucunda UB programının olumlu etkileri olduğu, yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin programa yönelik algılarının olumlu anlamda yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, UB programının uluslararası eğitim anlayışını, sorgulama, eleştirel düşünme, araştırma becerisi gibi üst düzey düşünme becerilerini desteklediği ve geliştirdiği sonuçlarına ulaşıldığı anlaşılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde sırasıyla araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1 Araştırma Modeli

UB programını hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarıyla derinlemesine incelemeyi amaçlayan bu çalışmada nicel ve nitel verinin birlikte kullanıldığı karma araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmada veriler iki aşamada toplanmıştır. İlk aşamada ölçek yoluyla nicel veriler toplanmış, araştırmanın ikinci kısmında ise “görüşme” yönteminden yararlanılmış ve görüşme sonucunda elde edilen nitel veriler ilk aşamada toplanan nicel verileri desteklemek amacıyla kullanılmıştır. Tüm bu işlemler, Creswell’in (2003) “sıralı açıklayıcı” tasarımına uygun düşmektedir. Bu tasarımda birinci aşamada nicel veriler toplanır ve nicel verilerin bulguları analiz edildikten sonra nitel veri toplanır. Nitel sonuçlar, ilk aşamadaki nicel sonuçların açıklanmasına yardımcı olur (Creswell, 2003). Verilerin analizi birbiriyle ilişkili olup çoğunlukla veri yorumlama ve tartışma bölümlerinde birleştirilir (Baki ve Gökçek, 2012).

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2018-2019 eğitim-öğretim yılında UB sistemini uygulayan okullarda görev yapan öğretmen ve UBDP programında görev alan program yöneticileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Türkiye genelinde bakanlığa sistemini uygulayan 41 okulda görev yapmakta olan öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır. Örneklemin belirlenmesinde seçkisiz örneklem yöntemi kullanılmış, UB sistemini en az bir yıl uygulayarak tamamlamış kriteri konarak öğretmen (n=171) ve yöneticiler (n=19) örnekleme seçilmiştir.

Araştırmanın birinci alt problemi için, UB programında görev alan ve belirlenen ölçütleri karşılayan tüm öğretmen ve yöneticilere ölçek uygulanmıştır. Araştırmaya UB'nin en az bir yıllık programını tamamlamış ve ölçeği doldurmaya gönüllü toplamda 190 öğretmen katılmıştır.

Tablo 1. *UBDP Katılımcılarının Demografik Özellikleri*

Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Kadın	96	50,5
	Erkek	94	49,5
	Toplam	190	100
Konum	UBDP	19	10,0
	Yöneticisi		
	Öğretmen	171	90,0
	Toplam	190	100
Mesleki Deneyim	1-5 yıl	7	3,7
	6-10 yıl	33	17,4
	11-15 yıl	62	32,6
	16-20 yıl	42	22,1
	21 ve üstü	46	24,2
	Toplam	190	100
Uluslararası	1-5 yıl	85	44,7
Bakalorya	6-10 yıl	70	36,8
Programındaki Deneyim	11-15 yıl	23	12,1
	16-20 yıl	10	5,3
	21 ve üstü	2	1,1
	Toplam	190	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere katılımcıların 96’sı (% 50,5) kadın, 94’ü (% 49,5) ise erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Katılımcıların 19’u (% 10) UBDP’de yönetici, 171’i (% 90) ise öğretmen olarak görev yapmaktadırlar. Katılımcıların 7’sinin (% 3,7) mesleğinin ilk beş yılında, 33’ünün (% 17,4) 6-10 yıl arasında mesleki tecrübeye sahip, 62’sinin (% 32,6) 11-15 yıl arasında mesleki tecrübeye sahip, 42’sinin (% 22,1) 16-20 yıl arasında mesleki tecrübeye sahip oldukları görülmüştür. 21 ve üstü mesleki deneyime sahip katılımcılardan araştırmaya katılan kişi sayısı ise 46 (% 24,2)’dir. UB programında mesleki deneyimine göre bakıldığında, programda 1-5 yıl arasında

tecrübesi olanlar 85 (% 44,7), 6-10 yıl tecrübesi olanlar 70 (%36,8), 11-15 tecrübesi olanlar 23 (% 12,1) ve 16-20 yıl tecrübesi olanların da 10 (% 5,3) kişi olduğu görülmektedir. UB programında 21 ve üstü tecrübesi olanların 2 (%1,1) kişi olduğu görülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt problemi için UB programında görev yapan UB yöneticilerine görüşme formu uygulanmıştır. UB programını uygulayan farklı okullarda görev yapan altı yöneticiyle görüşme yapılmıştır. Görüşme yapılan yöneticiler aynı zamanda farklı branşlarda UB programını uygulamaktadırlar. Programın uygulayıcısı olmalarının yanında programın yürütülmesi hakkında genel bilgiye sahip olmaları sebebiyle araştırmanın nitel boyutunda yöneticilerle görüşme yapılmıştır. UB yöneticileriyle yapılan her görüşmeden sonra toplanan veriler analiz edilmiştir. Yapılan yeni görüşmelerde yeni örneklem birimlerinden artık yeni bir bilgi gelmediği noktada, yani veri doygunluğuna ulaşıldıktan sonra görüşmeler sona ermiştir. İdeal bir örneklem büyüklüğü için temel kural, bilgilerin doyuma ulaşmasıyla oluşan tekrarlanma döngüsüdür. Bir noktadan sonra tüm yeni örneklem, araştırmanın geçmiş bölümlerinde yer alan örneklemin sunduğu veriyi sunacaktır (Morgan ve Morgan, 2008). Bu tekrarlanma durumunda araştırmanın veri toplama aşaması durdurulmalı ve örneklem büyüklüğü, tekrarın ilk görüldüğü yerde sabitlenmelidir (Onwuegbuzie ve Collins, 2007). Tüm bu sebeplerle UB programı hakkında altı yöneticiden alınan görüşler yeterli görülmüştür. Görüşme formu nicel verilerin analizinden sonra kullanılmış ve katılımcıların kimliği gizli tutulmuştur.

3.3 Veri Toplama Araçları

3.3.1 Uluslararası Bakalorya Diploma Programına (UBDP) İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi

Nicel verileri toplamak için öğretmen ve yöneticilere 30 sorudan oluşan UB Diploma Programına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi uygulanmıştır.

Araştırmada UB sistemini uygulayan okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin programa ilişkin görüşlerinin alınabilmesi için araştırmacı tarafından bir anket hazırlanmıştır. Anket hazırlanırken program geliştirmenin boyutları olan hedef, içerik, eğitim ve sınav durumları temele alınmıştır. Bu doğrultuda öncelikle literatür taraması yapılmış, UB sistemi hakkında daha önce yapılmış çalışmalar incelenmiştir.

Oluşturulan anketin geçerliğini sağlamak amacıyla ölçek hakkında Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'ndaki dört akademisyen, UB programını yürüten iki öğretmen ve bir yöneticiden görüş alınmıştır. Anket, alınan geri bildirimler ışığında yeniden düzenlenmiş ve ankete son hali verilmiştir. UB programını yürüten öğretmen ve yöneticilerden gelen geri bildirimlerin ışığında ankette iki soru çıkartılmış, bir soruda da ifade değişikliği yapılmıştır. Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalındaki akademisyenlerin görüşleri sonucunda ankette 5 soru çıkartılmış, iki soruda ifade değişikliğine gidilmiştir. Ankette hedefe ilişkin 8, içeriğe ilişkin 8, eğitim durumlarına ilişkin 6, değerlendirmeye ilişkin de 8 madde olmak üzere toplam 30 madde bulunmaktadır (EK-2).

Anketi yanıtlayan kişilerin, UB programının farklı boyutlarına ilişkin maddelere katılma derecelerini [Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum] seçeneklerinden biriyle ifade etmeleri beklenmiştir. Çalışmanın örnekleme kısıtlı olduğundan ve katılımcılara ulaşmanın zorluğundan dolayı anket için deneme uygulaması yapılamamıştır.

3.3.2 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmanın ikinci kısmında, yöneticilere uygulamak amacıyla UB programına İlişkin 'Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi' ile toplanan veriler analiz edildikten sonra katılımcıların iç dünyasına girip onların bakış açısını anlayarak daha detaylı veri elde etmek amacıyla (Patton, 2014) araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Bu çalışmada; esnekliği, kişinin yanıtlarını açması, detaylandırabilmesi, görüşülene kendini ifade etme olanağı sağlaması gibi avantajları bakımından yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi tercih

edilmiştir. Bu yöntemin bu çalışmada tercih edilme sebebi görüşmecinin önceden hazırladığı konu veya alanlara sadık kalarak önceden hazırlanmış soruları sormasının yanında bu sorular konusunda daha ayrıntılı bilgi alma amacıyla ek sorular sorma özgürlüğüne sahip olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Form hazırlanırken öncelikle alanyazın ayrıntılı olarak incelenmiş, bir uzman yardımı ile form oluşturulmuştur. Görüşme formunun geliştirilebilmesi için, araştırmanın problem cümleleri analiz edilmiş, ihtiyaç duyulan veriler tespit edilmiştir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların programı derinlemesine irdelemesini sağlayacak sorulardan bir havuz oluşturulmuştur. Soruların anlaşılama ihtimaline karşın alternatif sorular da hazırlanmış ve bunlar 20 sorudan oluşan soru havuzuna eklenmiştir. Daha sonra sorular gözden geçirilip araştırmanın amacına en çok hizmet ettiği düşünülenler araştırmacı ve Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalındaki bir akademisyen tarafından seçilmiştir.

Patton'a (2014) göre alternatif sorulara verilen yanıtların derinliğini arttırmak amacıyla ve katılımcıya beklenen cevapla ilgili geri bildirim vermek amaçlarıyla sonda (probe) soruları hazırlanmalıdır. Buradan hareketle araştırmada sorulan sorulara verilen yanıtların derinliğini arttırmak amacıyla görüşme sorularına ek olarak sonda soruları eklenmiştir.

Görüşme formunun geçerliğini sağlamak amacıyla görüşme formu hakkında Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalındaki dört akademisyen, UB programını yürüten iki öğretmen ve dört yöneticiden görüş alınmıştır. Form, alınan geri bildirimler ışığında yeniden düzenlenmiş ve forma son hali verilmiştir. Görüşme formundan üç soru çıkarılmış, öneriler dikkate alınarak görüşme formuna iki soru eklenmiştir.

Formun hazırlanmasından sonra UB Diploma programına hakim 3 yöneticiyle deneme görüşmeleri yapılmıştır. Görüşmelerde yöneticilerden izin alınarak ses kaydı yapılmıştır. Deneme görüşmelerinde net anlaşılmadığı görülen bir soru formdan çıkarılmış, bir soruda da ifade değişikliğine gidilmiştir. Tüm bu aşamalardan sonra

form kullanıma hazır hale gelmiştir. Tüm değişikliklerin sonunda görüşme formu 14 soruluk bir görüşme formu haline dönüştürülmüştür (EK-1).

3.4 Veri Toplama Süreci

Bu araştırmanın verileri, Türkiye genelindeki 3'ü devlet okulu olmak üzere toplam 41 okuldan toplanmıştır. Veri toplama süreci 2019 Mart-Mayıs ayları arasında gerçekleşmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda, anket, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurulundan alınan onayın ardından Milli Eğitim Müdürlüğünün izniyle çalışma grubuna dahil edilen okullarda uygulanmıştır. Belirlenen okullara ölçek gönderilmiş, gönüllü öğretmenlere UB Diploma programına ilişkin 'Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi' formu doldurtulmuştur. Uygulama öncesinde katılımcılara gerekli bilgiler verilmiştir.

Uygulamanın ardından anket incelenmiş ve toplam 190 öğretmene ulaşıldığı görülmüş ve 190 öğretmenin yanıtları araştırmanın verilerini oluşturmuştur.

Nicel verilerin toplanmasının ardından UB programını uygulayan 6 farklı okulda görev yapan 6 yöneticiyle tek tek görüşme yapılmıştır. Daha önce sözü edildiği üzere görüşme yapılan yöneticiler, aynı zamanda farklı branşlarda UB programının öğreticisi konumundadırlar. Programın uygulayıcısı olmalarının yanında programın yürütülmesi hakkında genel bilgiye sahip olmaları sebebiyle araştırmanın nitel boyutunda görüşme yapılması için seçilmişlerdir. Belirlenen okullara gidilmiş, okul müdürlerinden izin alınarak gönüllü yöneticilerle görüşme yapılmıştır. Görüşmeler esnasında, katılımcılardan onay alındıktan sonra ses kaydı alınmıştır. Yapılan çalışmanın içeriği ve amacı hakkında katılımcılara bilgi verilmiştir. Bu araştırmanın bilimsel amaçla yapıldığı ve katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı belirtilmiştir.

Her yöneticiyle yapılan görüşmeden sonra toplanan veriler analiz edilmiş ve yeni görüşme yapılmıştır. Görüşme verilerinin analizinde yanıtların birbirini tekrarlamaya başladığı görüldüğünde veri doygunluğuna ulaşıldığı kabul edilmiş ve görüşmeler 6. yöneticiden sonra kesilmiş, görüşmeler sona erdirilmiştir.

3.5 Verileri Çözümleme Teknikleri

Araştırmanın nicel boyutunda UB programında çalışan yönetici ve öğretmenlere “Uluslararası Bakalorya Diploma Programına (UBDP) İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketi” uygulanarak veriler toplanmıştır. Araştırma kapsamında, katılımcıların UB programı anketine vermiş olduğu cevapların dağılımını belirlemek için yüzde-frekans analizi kullanılmıştır. Katılımcıların UB programı anketinde yer alan ifadelerle ilişkin görüşlerini belirlemek için ise betimsel analiz değerleri (ortalama, standart sapma, ortanca ve tepe değer) hesaplanmıştır. Araştırmaya dahil edilen öğretmen ve yöneticilerin UB programına ilişkin görüşlerini karşılaştırmak için Mann-Whitney U testi uygulanmıştır. Katılımcıların UB programındaki hizmet süresi ile UB programına ilişkin görüşleri arasındaki ilişkiler ise Spearman korelasyon analiz tekniği kullanılarak incelenmiştir. SPSS 25.0 kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. $P < 0,05$ değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda görüşme tekniği kullanılarak verilere ulaşılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analizi tekniği kullanılmıştır. Betimsel analizde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Betimsel analiz dört aşamada gerçekleşmektedir: Birinci aşamada araştırmacı araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve gözlemlerde yer alan boyutlardan hareket ederek veri analizi için bir çerçeve oluşturur. Böylece verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiş olur. Ardından, araştırmacı daha önce oluşturmuş olduğu çerçeveye dayalı olarak verileri okur ve düzenler. Bu süreçte verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi önem taşımaktadır. Bu aşamadan sonra araştırmacı düzenlemiş olduğu verileri tanımlar. Bunun için gerekli yerlerde doğrudan alıntılara da başvurmak

zorunda kalabilir. Bu sürecin sonunda araştırmacı tanımlamış olduğu bulguları açıklar, ilişkilendirir ve anlamlandırır. Araştırmacı bu aşamada ayrıca yapmış olduğu yorumları daha da güçlendirmek için bulgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini açıklar ve ihtiyaç duyulması durumunda farklı olgular arasında karşılaştırma yapar (Yıldırım ve şimşek, 2005).

Nitel verilerin betimsel analizi sonucu elde edilen bulgular, araştırma sorusu ve alt sorularına benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilmiş, organize edilmiş ve yorumlanmıştır. Yöneticilerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen verilerin analizi yapılmış, içerikte öne çıkan görüşler ana temalar olmak üzere belirlenmiştir.

3.6 Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmada araştırmacı, nicel araştırmada olduğu gibi sadece ‘belirli yöntemlere göre dışarıdan araştırma konusunu gözleyen ve bu konuya ilişkin bilgiler toplayan ve bu bilgileri sayısal analizlere tabi tutarak sunan kişi’ değildir. Nitel araştırmacı bizzat alanda zaman harcayan, deneklerle doğrudan görüşen ve gerektiğinde deneklerin tecrübelerini yaşayan, alanda kazandığı perspektifi ve tecrübeleri toplanan bilgilerin analizinde kullanan kişidir. Bu yönüyle nitel araştırmacı, araştırma sürecinin doğal bir parçası haline gelir ve zaman zaman bir bilgi toplama aracı işlevi görür (Yıldırım, 1999). Araştırmacı Özel İzmir Amerikan Kolejinde 5 yıldır Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Son üç yıldır Uluslararası Bakalorya diploma programını uygulamaktadır. Uluslararası Bakalorya diploma programına ilişkin olumlu görüşlere sahip olan araştırmacı bu programda okuyan ve dersine girdiği öğrencilerle programı uygulayan okulundaki öğretmenlerin de programa yönelik olumlu görüşleri olduğunu gözlemlemiştir. Buradan yola çıkarak Türkiye’de bu programı uygulayan programın bütününe hakim olan UB yöneticilerinin program hakkındaki görüşlerini merak etmiş ve görüşlerini ortaya çıkarmak amacıyla bu çalışmayı gerçekleştirmiştir. Araştırmacı, araştırma kapsamında Uluslararası Bakalorya diploma programında görev yapan yöneticilerle bizzat kendisi görüşmeler yapmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, önce nicel daha sonra nitel araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiş ve elde edilen veriler çözümlenmiştir.

4.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

4.1.1 Katılımcıların UB Programının Hedeflerine İlişkin Görüşleri

Tablo 2. Katılımcıların UB Programının Hedef Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Hedef		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort	Ss	OR	TD
1. UBDP’de, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişir.	f	-	-	5	32	153	4,78	0,48	5	5
	%	-	-	2,6	16,8	80,5				
2. UBDP’de öğrencilerin sözel ifade yeteneği gelişir.	f	-	-	4	40	146	4,75	0,48	5	5
	%	-	-	2,1	21,1	76,8				
3. UBDP’de öğrenciler farklı kültürleri tanır ve öğrencilerde evrensel duygular oluşur.	f	-	1	5	44	140	4,70	0,54	5	5
	%	-	0,53	2,6	23,2	73,7				
4. UBDP’de öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişir.	f	-	-	8	47	135	4,67	0,50	5	5
	%	-	-	4,2	24,7	71,1				
5. UBDP’de öğrenciler yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanır.	f	-	1	12	49	128	4,60	0,63	5	5
	%	-	0,53	6,3	25,8	67,4				
6. UBDP’de öğrenciler, toplumsal sorunlara karşı duyarlılık gösterir.	f	-	2	15	52	121	4,54	0,69	5	5
	%	-	1,05	7,9	27,4	63,7				
7. UBDP’nin amaçları öğrenme-öğretme süreçleriyle uyumludur.	f	-	2	5	48	135	4,66	0,58	5	5
	%	-	1,05	2,6	25,3	71,1				
8. UBDP’nin amaçları ölçme değerlendirme yöntemleri ile uyumludur.	f	-	-	12	52	126	4,60	0,61	5	5
	%	-	-	6,3	27,4	66,3				

Anketin hedef boyutunda maddeler incelendiğinde en yüksek katılım düzeyinin anketin birinci maddesi olan “UB Diploma programında, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişir.” ($\bar{x}=4,78$, OR=5, TD=5) ve anketin ikinci maddesi olan “UB Diploma programında, öğrencilerin sözel ifade yeteneği gelişir.” ($\bar{x}=4,75$, OR=5, TD=5) ifadeleri olduğu görülmektedir. Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların bu maddelere verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, UB Diploma programında, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ve sözel ifade yeteneklerinin geliştiği konusunda katılımcıların hemfikir oldukları söylenebilir.

Anketin hedef boyutunda en düşük katılım düzeyi anketin altıncı maddesi olan “UB Diploma programında; öğrenciler, toplumsal sorunlara karşı duyarlılık gösterir.” İfadesidir. Tablo 2 incelendiğinde altıncı maddeye katılımcıların verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde ($\bar{x}=4,54$, OR=5, TD=5) olduğu görülmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, katılımcıların UB Diploma programında, öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlılık kazandığı görüşünü anketin diğer maddelerine oranla daha az benimsedikleri söylenebilir.

4.1.2. Katılımcıların UB Programının İçeriğine İlişkin Görüşleri

Tablo 3. Katılımcıların UB Programının İçerik Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

İçerik		Kesinlikle Katılmıyorum					Ort	Ss	OR	TD
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum				
9. UBDP'nin içeriği öğrencilerin beklenti ve ilgilerine uygundur.	f	1	2	7	67	113	4,52	0,67	5	5
	%	0,5	1,05	3,7	35,3	59,5				
10. UBDP'nin içeriği, dünya vatandaşı olmayı desteklemektedir.	f	1	-	5	62	122	4,60	0,60	5	5
	%	0,5	-	2,6	32,6	64,2				
11. UBDP'nin içeriği, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur.	f	-	1	5	59	125	4,62	0,57	5	5
	%	-	0,53	2,6	31,1	65,8				
12. UBDP'nin içeriği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur.	f	1	1	6	56	126	4,61	0,63	5	5
	%	0,5	0,53	3,2	29,5	66,3				
13. UBDP'nin içeriği, öğrencilerin toplum hizmeti konusunda istekli olmasını sağlar.	f	-	3	14	70	103	4,44	0,70	5	5
	%	-	1,58	7,4	36,8	54,2				
14. UBDP'nin içeriği, öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmalarına yardımcı olur.	f	-	3	12	54	121	4,54	0,69	5	5
	%	-	1,58	6,3	28,4	63,7				
15. UBDP'nin konuları, öğrencilerde öğrenme heyecanı oluşmasını sağlar.	f	-	1	13	62	114	4,52	0,65	5	5
	%	-	0,53	6,8	32,6	60,0				
16. UBDP'nin konuları, öğrencilerin risk almasını destekler.	f	-	1	20	80	89	4,35	0,69	4	5
	%	-	0,53	10,5	42,1	46,8				

Anketin içerik boyutunda anketin onuncu maddesi olan “UB Diploma programının içeriği, dünya vatandaşı olmayı desteklemektedir.” (\bar{x} =4,60, OR=5, TD=5) ve anketin on birinci maddesi olan “UB Diploma programının içeriği, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur.” (\bar{x} =4,62, OR=5, TD=5) ifadeleri en yüksek katılımın görüldüğü maddelerdir. Tablo 3’te görüldüğü üzere bu maddelere katılımcıların verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, katılımcıların

en çok katıldıkları maddelerin bu iki madde olduğu gör÷lmektedir. Katılımcılar, UB Diploma programının içeriğinin öğrencilerin dünya vatandaşı olmalarını desteklediği ve etkili iletişim becerileri geliştirmesine yardımcı olduğu konusunda hemfikir oldukları söylenebilir.

Anketin içerik boyutunda en düşük katılım düzeyinin olduğu ifade “UB Diploma programının konuları, öğrencilerin risk almasını destekler.” ifadesidir. Tablo 3 incelendiğinde “UB Diploma programının konuları, öğrencilerin risk almasını destekler.” ifadesine katılımcıların verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde ($\bar{x}=4,35$, OR=4, TD=5) olduğu gör÷lmektedir. Bu değerler katılımcıların programın içerik boyutunda en az katıldıkları maddenin anketin on altıncı maddesi olduğunu göstermektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, katılımcılar UB Diploma programının konularının öğrencilerin risk almalarını desteklediği maddesi en az katıldıkları ifadedir.

4.1.3 Katılımcıların UB Programının Eğitim Durumları Boyutundaki
Görüşleri

Tablo 4. Katılımcıların UB Programının Eğitim Durumları Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Eğitim durumları		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort	Ss	OR	TD
17. UBDP’de öğretme etkinlikleri amaçlarla uyumludur.	f	-	-	9	59	122	4,60	0,58	5	5
	%	-	-	4,7	31,1	64,2				
18. UBDP okulun fiziksel koşullarında değişiklik yapmayı gerektirir.	f	18	25	26	46	75	3,71	1,30	4	5
	%	9,5	13,2	13,7	24,2	39,5				
19. UBDP’de derslerde süre açısından (programdan kaynaklı) güçlük yaşanmaktadır.	f	13	30	34	48	65	3,64	1,28	4	5
	%	6,8	15,8	17,9	25,3	34,2				
20. UBDP, farklı yöntem ve teknik kullanımını gerektirir.	f	-	-	11	57	122	4,58	0,60	5	5
	%	-	-	5,8	30,0	64,2				
21. UBDP’de uygulanan etkinlikler esnek, etkinliklerde değişiklik yapılabilir.	f	-	3	13	60	114	4,50	0,70	5	5
	%	-	1,58	6,8	31,6	60,0				
22. UBDP’de öğrencilerin eksiklerini tamamlamaya, yanlışlarını düzeltmeye yönelik etkinliklere yer verilir.	f	-	3	10	73	104	4,46	0,67	5	5
	%	-	1,58	5,3	38,4	54,7				

Anketin eğitim durumları boyutunda maddeler incelendiğinde en yüksek katılım düzeyinin “UB Diploma programında öğretme etkinlikleri amaçlarla uyumludur.” (\bar{x} =4,60, OR=5, TD=5) ve “UB Diploma programı, farklı yöntem ve teknik kullanımını gerektirir.” (\bar{x} =4,58, OR=5, TD=5) ifadeleri olduğu görülmektedir. Tablo 4 incelendiğinde anketin on yedinci ve yirminci maddelerine katılımcıların verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, katılımcılar UB Diploma programında yer alan öğretme etkinliklerinin amaçlarla uyumlu olduğunu düşündükleri ve UB Diploma programının derslerde farklı yöntem ve teknikleri kullanmayı gerektirdiği konusunda hemfikir oldukları görülmektedir.

Anketin eğitim durumları boyutunda en düşük katılımın görüldüğü ifadeler ise “UB Diploma programın, okulun fiziksel koşullarında değişiklik yapmayı gerektirir.” ($\bar{x}=3,71$, OR=4, TD=5) ve “UB Diploma programında derslerde süre açısından (programdan kaynaklı) güçlük yaşanmaktadır.” ($\bar{x}=3,64$, OR=4, TD=5) ifadeleridir. Bu değerler katılımcıların programın eğitim durumları boyutunda en az katıldıkları maddelerin anketin on sekizinci ve on dokuzuncu maddeleri olduğunu göstermektedir. Tablo 4’e bakıldığında bu ifadelere katılımcıların verdikleri cevapların “katılıyorum” düzeyinde olduğu görülmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, UB Diploma programının okulların fiziksel koşullarında değişiklik yapmayı gerektirdiği ve UB Diploma programında derslerde süre açısından (programdan kaynaklı) güçlük yaşandığı konuları katılımcıların programın eğitim durumları boyutunda en az katıldıkları maddeler oldukları görülmektedir.

4.1.4 Katılımcıların UB Programının Değerlendirme Boyutundaki Görüşleri

Tablo 5. Katılımcıların UB Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Değerlendirme		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ort	Ss	OR	TD
23. UBDP’de farklı ölçme- değerlendirme tekniklerine (edebi eleştiri, makale, açık uçlu, proje, araştırma ödevi, vb.) yer verilir.	f	-	-	7	38	145	4,73	0,52	5	5
	%	-	-	3,7	20,0	76,3				
24. UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkiler.	f	-	4	10	50	126	4,57	0,69	5	5
	%	-	2,11	5,3	26,3	66,3				
25. UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, dersin işlenişini olumlu yönde etkiler.	f	-	1	20	51	118	4,51	0,70	5	5
	%	-	0,53	10,5	26,8	62,1				
26. UBDP’de, dış değerlendirme sistemiyle yapılan ölçme sonuçları güvenilirdir.	f	-	3	19	56	112	4,46	0,74	5	5
	%	-	1,58	10,0	29,5	58,9				
27. UBDP’de ölçme araçlarında açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.	f	-	2	20	51	117	4,49	0,73	5	5
	%	-	1,05	10,5	26,8	61,6				
28. UBDP’de değerlendirme, eleştirel düşünme becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.	f	-	1	9	56	124	4,60	0,61	5	5
	%	-	0,53	4,7	29,5	65,3				
29. UBDP’de değerlendirme, sözel ifade becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.	f	-	-	10	57	123	4,60	0,59	5	5
	%	-	-	5,3	30,0	64,7				
30. UBDP’de değerlendirme, iş birliğine dayalı öğrenme becerilerinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.	f	1	1	18	51	119	4,51	0,73	5	5
	%	0,5	0,53	9,5	26,8	62,6				

Anketin değerlendirme boyutunda maddeler incelendiğinde en yüksek katılım düzeyinin “UB Diploma programında farklı ölçme- değerlendirme tekniklerine (edebi eleştiri, makale, açık uçlu, proje, araştırma ödevi, vb.) yer verilir.” ifadesidir. Tablo 5’te görüldüğü gibi anketin yirmi üçüncü maddesi olan bu maddeye katılımcıların verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” düzeyinde (\bar{x} =4,73, OR=5, TD=5) olduğu görülmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, katılımcıların UB Diploma programında farklı ölçme ve değerlendirme etkinliklerine yer verildiği konusunda hemfikir oldukları gözlenmiştir.

Anketin değerlendirme boyutunda en dūřuk katılım dūzeyinin “UB Diploma programında, dış değerlendirme sistemiyle yapılan Őlęme sonuğları gūvenilirdir.” ifadesi olduğu gŐrőlmektedir. Tablo 5’te gŐrőldőęu gibi anketin yirmi altıncı maddesi olan bu madde katılımcıların en az katıldıkları ifadedir. Katılımcıların bu maddeye verdikleri cevapların “kesinlikle katılıyorum” dūzeyinde ($\bar{x}=4,46$, OR=5, TD=5) olduğu gŐrőlmektedir. Ortanca ve tepe değer incelendiğinde, UB Diploma programında kullanılan dış değerlendirme sisteminin gūvenilir olduğu ifadesinin katılımcıların en az katıldıkları ifade olduğu gŐrőlmektedir.

4.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğretmen ve UB yöneticilerinin UB programının hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutuna yönelik görüşleri arasında bir fark var mıdır?

4.2.1 Programın Hedeflerine İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 6. Öğretmen ve UB Yöneticilerinin UB Programının Hedef Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması

Hedef	Konum	N	Sıra ortalaması	Sıralar toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
1. UBDP’de, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişir.	Öğretmen	171	95,07	16256,50	1550,50	-0,47	0,64
	Yönetici	19	99,39	1888,50			
2. UBDP’de öğrencilerin sözel ifade yeteneği gelişir.	Öğretmen	171	94,27	16120,50	1414,50	-1,26	0,21
	Yönetici	19	106,55	2024,50			
3. UBDP’de öğrenciler farklı kültürleri tanır ve öğrencilerde evrensel duygular oluşur.	Öğretmen	171	95,95	16407,50	1547,50	-0,44	0,66
	Yönetici	19	91,45	1737,50			
4. UBDP’de öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişir.	Öğretmen	171	94,57	16172,00	1466,00	-0,88	0,38
	Yönetici	19	103,84	1973,00			
5. UBDP’de öğrenciler yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanır.	Öğretmen	171	93,61	16007,00	1301,00	-1,73	0,08
	Yönetici	19	112,53	2138,00			
6. UBDP’de öğrenciler, toplumsal sorunlara karşı duyarlık gösterir.	Öğretmen	171	93,18	15934,50	1228,50	-2,05	0,04
	Yönetici	19	116,34	2210,50			
7. UBDP’nin amaçları öğrenme- öğretme süreçleriyle uyumludur.	Öğretmen	171	95,83	16387,00	1568,00	-0,31	0,75
	Yönetici	19	92,53	1758,00			
8. UBDP’nin amaçları ölçme değerlendirme yöntemleri ile uyumludur.	Öğretmen	171	95,59	16345,50	1609,50	-0,08	0,94
	Yönetici	19	94,71	1799,50			

(p<0,05).

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmen ve UB yöneticilerinin; “UB Diploma programında, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişir.”, “UB Diploma programında öğrencilerin sözel ifade yeteneği gelişir.”, “UB Diploma programında öğrenciler farklı kültürleri tanır ve öğrencilerde evrensel duygular oluşur.”, “UB Diploma programında öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişir.”, “UB Diploma

programında öğrenciler yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanır.”, “UB Diploma programının amaçları öğrenme- öğretme süreçleriyle uyumludur” ve “UB Diploma programının amaçları ölçme değerlendirme yöntemleri ile uyumludur” ifadelerine yönelik görüşlerinin anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir ($p>0,05$). Öğretmen ve yöneticilerin bu ifadelere yönelik görüşlerinin olumlu olduğu görülmektedir.

Bununla birlikte, öğretmen ve yöneticilerin; “UB Diploma programında öğrenciler, toplumsal sorunlara karşı duyarlık gösterir” ifadesine yönelik görüşleri istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir (Mann-Whitney $U=1228,50$ $Z=-2,05$ $P=0,04$). UB Diploma programının öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlık geliştirmesine yardımcı olduğu konusunda, yöneticiler öğretmenlere göre daha olumlu düşünmektedir.

4.2.2 Programın İçeriğine İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri
Arasındaki Fark

Tablo 7. Öğretmen ve UB Yöneticilerinin UB Programının İçerik Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması

İçerik	Konum	N	Sıra ortalaması	Sıralar toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
9. UBDP'nin içeriği öğrencilerin beklenti ve ilgilerine uygundur.	Öğretmen	171	94,38	16139,00	1433,00	-0,98	0,33
	Yönetici	19	105,58	2006,00			
10. UBDP'nin içeriği, dünya vatandaşı olmayı desteklemektedir.	Öğretmen	171	93,87	16052,50	1346,50	-1,46	0,14
	Yönetici	19	110,13	2092,50			
11. UBDP'nin içeriği, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur.	Öğretmen	171	94,58	16173,00	1467,00	-0,84	0,40
	Yönetici	19	103,79	1972,00			
12. UBDP'nin içeriği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur.	Öğretmen	171	94,61	16177,50	1471,50	-0,81	0,42
	Yönetici	19	103,55	1967,50			
13. UBDP'nin içeriği, öğrencilerin toplum hizmeti konusunda istekli olmasını sağlar.	Öğretmen	171	93,70	16023,00	1317,00	-1,52	0,13
	Yönetici	19	111,68	2122,00			
14. UBDP'nin içeriği, öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmalarına yardımcı olur.	Öğretmen	171	94,23	16112,50	1406,50	-1,13	0,26
	Yönetici	19	106,97	2032,50			
15. UBDP'nin konuları, öğrencilerde öğrenme heyecanı oluşmasını sağlar.	Öğretmen	171	94,37	16136,50	1430,50	-0,99	0,32
	Yönetici	19	105,71	2008,50			
16. UBDP'nin konuları, öğrencilerin risk almasını destekler.	Öğretmen	171	93,84	16047,00	1341,00	-1,38	0,17
	Yönetici	19	110,42	2098,00			

Tablo 7 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin; “UB Diploma programının içeriği öğrencilerin beklenti ve ilgilerine uygundur.”, “UB Diploma programının içeriği, dünya vatandaşı olmayı desteklemektedir.”, “UB Diploma programının içeriği, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur.”, “UB Diploma programının içeriği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur.”, “UB Diploma programının içeriği, öğrencilerin toplum hizmeti konusunda istekli olmasını sağlar.”, “UB Diploma programının içeriği, öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmalarına yardımcı olur.”, “UB Diploma programının konuları, öğrencilerde öğrenme heyecanı oluşmasını sağlar.” ve “UB

Diploma programının konuları, öğrencilerin risk almasını destekler” ifadelerine yönelik görüşlerinin anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Yukarıda sayılan önermeler konusunda öğretmen ve yöneticiler benzer şekilde olumlu görüşlere sahiptir.

4.2.3 Programın Eğitim Durumlarına İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 8. Öğretmen ve UB Yöneticilerinin UB Programının Eğitim Durumu Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması

Eğitim durumu	Konum	N	Sıra ortalaması	Sıralar toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
17. IBDP’de öğretme etkinlikleri amaçlarla uyumludur.	Öğretmen	171	94,37	16137,00	1431,00	-1,01	0,31
	Yönetici	19	105,68	2008,00			
18. IBDP okulun fiziksel koşullarında değişiklik yapmayı gerektirir.	Öğretmen	171	96,94	16576,50	1378,50	-1,13	0,26
	Yönetici	19	82,55	1568,50			
19. IBDP’de derslerde süre açısından (programdan kaynaklı) güçlük yaşanmaktadır.	Öğretmen	171	97,27	16632,50	1322,50	-1,37	0,17
	Yönetici	19	79,61	1512,50			
20. IBDP, farklı yöntem ve teknik kullanımını gerektirir.	Öğretmen	171	95,39	16311,00	1605,00	-0,10	0,92
	Yönetici	19	96,53	1834,00			
21. IBDP’de uygulanan etkinlikler esnektir, etkinliklerde değişiklik yapılabilir.	Öğretmen	171	94,30	16124,50	1418,50	-1,04	0,30
	Yönetici	19	106,34	2020,50			
22. IBDP’de öğrencilerin eksiklerini tamamlamaya, yanlışlarını düzeltmeye yönelik etkinliklere yer verilir.	Öğretmen	171	94,87	16222,50	1516,50	-0,54	0,59
	Yönetici	19	101,18	1922,50			

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin; “UB Diploma programında öğretme etkinlikleri amaçlarla uyumludur.”, “UB Diploma programı, okulun fiziksel koşullarında değişiklik yapmayı gerektirir”, “UB Diploma programında derslerde süre açısından (programdan kaynaklı) güçlük yaşanmaktadır.”, “UB Diploma programı, farklı yöntem ve teknik kullanımını gerektirir.”, “UB Diploma programında uygulanan etkinlikler esnektir, etkinliklerde değişiklik yapılabilir.” ve “UB Diploma programında öğrencilerin eksiklerini tamamlamaya, yanlışlarını düzeltmeye yönelik etkinliklere yer verilir.” ifadelerine yönelik görüşlerinin anlamlı bir farklılık göstermediği

gözenmiştir. Yukarıda sayılan önermeler konusunda öğretmen ve yöneticiler benzer görüşlere sahiptir. Öğretmen ve yöneticilerin bu ifadelere yönelik olumlu görüşlerinin olduğu görülmektedir.

4.2.4 Programın Değerlendirme Boyutuna İlişkin Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri Arasındaki Fark

Tablo 9. Öğretmen ve UB Yöneticilerinin UB Programının Değerlendirme Boyutuna Yönelik Görüşlerinin Karşılaştırılması

Değerlendirme	Konum	N	Sıra ortalaması	Sıralar toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
23. UBDP’de farklı ölçme-değerlendirme tekniklerine (edebi eleştiri, makale, açık uçlu, proje, araştırma ödevi, vb.) yer verilir.	Öğretmen	171	94,07	16086,00	1380,00	-1,45	0,15
	Yönetici	19	108,37	2059,00			
24. UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkiler.	Öğretmen	171	95,25	16287,50	1581,50	-0,23	0,82
	Yönetici	19	97,76	1857,50			
25. UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, dersin işlenişini olumlu yönde etkiler.	Öğretmen	171	94,18	16104,50	1398,50	-1,16	0,25
	Yönetici	19	107,39	2040,50			
26. UBDP’de, dış değerlendirme sistemiyle yapılan ölçme sonuçları güvenilirdir.	Öğretmen	171	94,55	16168,50	1462,50	-0,81	0,42
	Yönetici	19	104,03	1976,50			
27. UBDP’de ölçme araçlarında açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.	Öğretmen	171	94,60	16176,50	1470,50	-0,78	0,43
	Yönetici	19	103,61	1968,50			
28. UBDP’de değerlendirme, eleştirel düşünme becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.	Öğretmen	171	94,99	16243,50	1537,50	-0,46	0,65
	Yönetici	19	100,08	1901,50			
29. UBDP’de değerlendirme, sözel ifade becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.	Öğretmen	171	94,41	16144,00	1438,00	-0,98	0,33
	Yönetici	19	105,32	2001,00			
30. UBDP’de değerlendirme, iş birliğine dayalı öğrenme becerilerinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.	Öğretmen	171	94,54	16166,00	1460,00	-0,84	0,40
	Yönetici	19	104,16	1979,00			

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmen ve yöneticilerin; “UB Diploma programında farklı ölçme- değerlendirme tekniklerine (edebi eleştiri, makale, açık uçlu, proje, araştırma ödevi, vb.) yer verilir.”, “UB Diploma programında uygulanan dış değerlendirme sistemi, öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkiler.”, “UB Diploma programında uygulanan dış değerlendirme sistemi, dersin işlenişini olumlu yönde etkiler.”, “UB Diploma programında, dış değerlendirme sistemiyle yapılan ölçme sonuçları güvenilirdir.”, “UB Diploma programında ölçme araçlarında açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.”, “UB Diploma programında değerlendirme, eleştirel düşünme becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.”, “UB Diploma programında değerlendirme, sözel ifade becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir” ve “UB Diploma programında değerlendirme, iş birliğine dayalı öğrenme becerilerinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.” ifadelerine yönelik görüşlerinin anlamlı bir farklılık göstermediği gözlenmiştir. Yukarıda sayılan önermeler konusunda öğretmen ve yöneticiler benzer görüşlere sahiptir. Öğretmen ve yöneticilerin bu ifadelere yönelik olumlu görüşleri benimsedikleri görülmektedir.

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “UB Programında görev alan yöneticilerin programın uygulanışına ilişkin görüşleri nelerdir?” biçiminde ifade edilmiştir.

Aşağıda araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında oluşturulan tematik kodlara, her bir temaya ilişkin görüşlere ve bu görüşlere ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

- 1.00 Amaç
 - 1.10 Evrensel eğitim
 - 1.20 Dünya vatandaşlığı
 - 1.30 Çift Diploma
 - 1.40 Toplum hizmeti
- 2.00 İçerik
 - 2.10 Güncellenme

- 2.20 Metin merkezli
- 2.30 Hazır liste
- 3.00 Süreç
- 3.10 Çeşitli kaynaklar
- 3.20 Sınırlılıklar
- 3.30 Öğrenci merkezli eğitim
- 4.00 Değerlendirme
- 4.10 Farklı öğrenme alanları
- 4.20 Standardizasyon
- 5.00 Uygulama Önerileri
- 5.10 Kaynakça
- 5.20 Değişiklikler

Aşağıda nitel kodlara ilişkin yönetici görüşlerine ve bu görüşlere ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

1.00 Amaç

Bu bölümde programın amaçlarının neler olduğu, bu amaçlara ulaşma düzeyi ve öğrencilerin programdan beklentileriyle programının amaçlarının uyumu irdelenmiştir. Böylelikle UB programı hedef açısından değerlendirilmiştir. Katılımcıların genelde programın hedef boyutunda olumlu görüşler bildirdiği görülmüştür.

1.10 Evrensel Eğitim

Katılımcılar programın temel amaçlarından birinin evrensel eğitim anlayışını takip etmek olarak yorumlamışlardır.

K4: UB programı uluslararası akreditasyonu olan, akademik standartları belli kabul görmüş uluslararası bir eğitim programı olduğu için ilk hedefi bu uluslararası eğitim standardına ulaşmaktır.

K5: Uluslararası geçerliliği olan, öğrencilerin tüm dünyada geçerli bir eğitim anlayışıyla yetişmesini amaçlayan bir programdır.

Programın temel amacının küresel hedeflere ulaşmak, bireyleri tüm dünyada geçerli olan bir eğitim anlayışı içinde yetiştirmek olduğu görülmektedir. Programın evrensel eğitimi amaçlaması sayesinde programı takip eden bireylerin buldukları ülke programından bağımsız, nerede olurlarsa olsun tüm dünya ile aynı şekilde eğitim fırsatını elde ettikleri anlaşılmaktadır.

1.20 Dünya Vatandaşlığı

Katılımcılar UB programının temel hedeflerinden birinin belki de en önemlisinin dünya vatandaşlığı olduğunu belirtmişlerdir. Bu programda, ortak uluslararası bilinç yaratan ortamlar oluşturulması önemsenmiş ve dünyaya faydalı bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır.

K3: Program dünya vatandaşı olmak amacını güdüyor, temel hedef çok kültürlü bir bilinç oluşturmak.

K5: Ortak uluslararası bir bilinç yaratan bir ortam oluşturmak bunun için de kendilerini bilen, uluslararası anlayışa sahip ve yaşadığımız dünyayı daha yaşanabilir kılan bireyler yetiştirmektir.

K6: Çok kültürlü anlayışa sahip, yereli değil evrenseli hedefleyen bir anlayışa sahip olmak öğrencilerin programdan temel beklentileri aslında.

Tüm bu görüşlerden UB programında yereli aşp evrensel ileleyen, sadece kendisi ya da çevresine değil tüm dünyaya faydalı bireyler yetiştirme amacının ön planda olduğu anlaşılmaktadır.

1.30 Çift Diploma

Katılımcılar UB programının öğrencilere çift diploma sahibi olma imkânı sağlamasından söz etmişlerdir. Bu programda okuyan öğrencilerin hem kendi ülke programlarındaki diplomayı hem de uluslararası geçerliliği olan UB diplomasını almasının programın avantajlarından biri olduğu konusunda görüş birliğine varmışlardır.

K4: Programın amaçları öğrencilerin beklentilerini karşılıyor çünkü öğrencilerimiz bunu, bu programı okulumuzdan çift diploma almak için seçiyorlar. Hem MEB diploması hem uluslararası UB diploması.

Katılımcılardan biri çift diploma avantajının süreçte öğrencilerden bazılarını yordugunu, iki programı bir arada götürme yoğunluğunun onları zorladığını belirtmiştir. Bu yönüyle programın olumsuz yönü gözler önüne serilmiştir.

K2: Bizdeki öğrenciler ulusal programı tamamlamakla yükümlü oldukları için her iki programı beraber götürdüklerinde çok zorlanıyorlar.

1.40 Toplum Hizmeti

Katılımcılar, UB programının amaçlarından bir diğerinin toplum hizmeti olduğunu dile getirmişlerdir. Programın toplum hizmetini gerçekleştirmek için bünyesinde farklı programları barındırdığını vurgulamışlar böylelikle de programın belirlenen amaçlara ulaştığını belirtmişlerdir.

K3: Program amaçlarına bence ulaşıyor yani hatta fazlaca ulaşıyor çünkü “Yaratıcılık, Hizmet, Eylem” programları öğrencilerin hizmetleri ve kendilerini geliştirmeleri anlamında onlara bir yol sunuyor.

K2: Toplumsal sorunlara yaklaşımları üniversite seçimleri, kariyer hedefleri ve geldikleri konular UB'nin hedeflerinin en azından hizmet bağlamında ben gerçekleştirdiğini düşünüyorum.

K6: UB programı bünyesinde toplum hizmeti ve sosyal sorumluluk anlayışı barındıran dersler içeriyor. Öğrencilerin bu derslerden başarılı olmadan diploma alma şansları yok dolayısıyla bu program topluma faydalı bireyler olarak yetişmeyi fazlasıyla önemsiyor.

Özellikle “Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet” dersinden başarılı olmayan öğrencilerin programdan mezun olamamaları koşulu bu programın sadece akademik anlamda değil sosyal anlamda da gelişmiş bireyler yetişmesini önemseydiğini göstermektedir. UB programı, öğrencilerin toplum hizmetini önemseyen ve topluma yararlı olacak aktivitelerde yer alan bireyler olabilmeleri için özel olarak bir ders geliştirmiş ve bu dersi almalarını öğrenciler için zorunlu hale getirmiştir.

2.00 İçerik

Bu bölümde programın içeriği ile amaçlarının uyumu, programın içeriğini amaçlardan ne derece etkilendiği ve programın içeriğinin kullanılan kitap seçimini nasıl etkilediği üzerinde durulmuştur. Böylelikle UB programının içerik bağlamında değerlendirmesi yapılmıştır. Katılımcıların genelde programın belirlenmiş olan içeriği hakkında olumlu görüşler bildirdiği görülmüştür.

2.10 Güncellenme

Katılımcılar, UB programının içeriği ile amaçlarının uyumunu değerlendirmişler ve ikisinin birbiriyle örtüştüğünü, uyumlu olduğunu belirtmişlerdir.

K2: Programda genel bir müfredat varsa onun içinden kazanım seçmiyorsunuz yani belirlenen hedefler üzerinden kazanımlar üzerinden siz ilerliyorsunuz.

Programın ihtiyaçlara ve çağın değişimine göre sürekli yenilenmesi ve güncellenmesinin içeriğın amaçları ile uyumlu olmasını sağladığı görölmektedir.

K3: İçeriği ve amaçları birbirini tutuyor zaten bu programı oluşturanlar da bu konuda kendilerini sürekli geliştiriyorlar yenilenen programlarla.

K5: Dünyadaki farklı kültürlerdeki eserleri okuyarak aslında başta belirtilen öğrencilerin kendini geliştirmesi, uluslararası anlayışa sahip olması, okuduğu eserleri kendi kültürleriyle karşılaştırması anlamında uyumlu ve de dediğim gibi çeşitli hizmet planlarıyla da bunu sürdürdüklerini düşünüyorum.

Programın belirli periyotlarla güncellenmesi ve değiştirilmesi amaçları ile uyumu sağlamada önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. UB programının içeriğini belirlenmesi aşamasında amaçların göz önünde bulundurulup onlara uygun olarak içerik oluşturulması yapılmaktadır. Örneğın, programın temel amaçlarından biri olan dünya vatandaşı yetiştirme amacına uygun olarak farklı kültürdeki eserlerin içeriğe dahil edilmesi sağlanmıştır. Tüm bunların, amaçlarla uyumlu içerik oluşturulmasının ve programın belirli aralıklarla güncellenmesi ile de bu içerik amaç uyumunun sağlamlaştırılmasının birer örneği olduğu görölmektedir.

2.20 Metin Merkezli

Katılımcılar derslerinin içeriğının programdan etkilenme düzeyini değerlendirmişler ve derslerinin içeriğinin bire bir programa göre şekillendiğini belirtmişlerdir.

K3: Öğrenci okuduğu eserdeki kültürle kendi kültürünü karşılaştırıyor benzerlikleri veya farklılıkları anlamında. Bu içeriği UB oluşturuyor aslında. Benim dersimin içeriği de bunu gerektirdiği için o anlamda örtüşüp olumlu bir şekilde etkilendiğini düşünüyorum.

K4: Biz programımızı UB programına göre revize ediyoruz. Dolayısı ile içeriklerimiz örtüşüyor yani.

K6: ...açıklanan program dahilinde ders içeriğimizi oluşturmakla yükümlüüz. O sebeple dersimiz programla bire bir örtüşüyor.

2018 Milli Eğitim programında öğrencilerin bilgiyi kendilerinin yapılandırmasına olanak sağlayan etkinliklere daha fazla yer verildiği ve programların bu içeriklere göre düzenlendiği görülmektedir (MEB, 2019). UB programının içeriği de öğrenciyi merkeze alan, bilgiye öğrencinin kendisinin ulaşmasını sağlayacak etkinleri içeren ve öğrencinin kendi öğrenmesinden sorumlu olmasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir (International Baccalaureate Organization, 2017a.) Bu özellikler yeni MEB programıyla UB programının içerik bazında örtüşmesini sağlamaktadır.

2.30 Hazır Liste

Katılımcılar, derslerde kullanılan kitapların UB programının içeriğinden bire bir etkilendiğini belirtmişlerdir. Program tarafından belirlenen hazır kitap listesine uyduklarını ve bu listenin dışına çıkamadıklarını dile getirmişlerdir.

K2: Belirli kriterler var programın mesela küresel vatandaşlıktan söz ediyor. Küresel vatandaşlığı verebilmen için farklı kültürleri de çocuklara bir şekilde göstermeniz lazım. Yani kitapları o doğrultuda seçmeniz gerekiyor zaten.

K4: Belli birkaç yılda bir UB programının içeriği değişiyor. Dolayısı ile yeni kitapların araştırmasına girdik çünkü eski kitap uyumlu değil. Belli başlı konular çıkarılıyor veya yapılanması değişiyor.

Programı uygulayanların ana hatlarıyla kitap seçiminde UB'nin belirlediği kitap listesini takip etmek zorunda oldukları görülmüştür. Program tarafından önceden

belirlenen kriterlere uyum sağlamak zorunluluğundan dolayı kullanılan kitapların da ona göre seçildiği dile getirilmiştir. UB tarafından belirlenen listeyi takip etme mecburiyetinin uygulayıcıları kısıtladığı görülmüştür.

3.00 Süreç

UB programı süreç açısından incelenmiş ve bu bağlamda programın öğrenme öğretme süreci bakımından çerçevesinin çizilmesi amacıyla derslerde kullanılan materyaller, uygulanan yöntem teknikler, programın güçlü ve zayıf yönleri, süresi gibi değişkenler irdelenmiştir.

Katılımcılar UB programının öğrenme öğretme süreçleri hakkında genelde olumlu görüşler bildirmişlerdir. Sadece iki programı uygulamak zorunda olan okullardaki katılımcılar programı zamanında tamamlayabilme konusunda sıkıntılar yaşadıklarını dile getirmişlerdir.

3.10 Çeşitli Kaynaklar

Katılımcılar, UB programının, kullandıkları materyallerde değişiklik yapmalarını gerektirdiğini belirtmişlerdir.

K1: ... yani beni biraz daha üniversite düzeyinde makale, araştırma, edebi metin inceleme, dergi ve ansiklopedi türü yapıtları okumak durumunda bıraktı.

K2: Hem öğretmeni hem öğrenciyi geliştiren bir program. Dolayısıyla dersin içeriğini de zenginleştirdiği için materyali de ona göre geliştiriyorsunuz.

K4: Her zaman için kitabın dışında da okul worksheetlerimiz oluyor, çalışma kağıtlarımız yani, çünkü aynı zamanda MEB diplomasını da ve gerekliliklerini de yerine getirmemiz lazım.

MEB programında merkezden belirlenen ve okullara gönderilen bir ders kitabı bulunmaktadır. Dolayısıyla program yürütülürken çok fazla ekstra kaynağa ihtiyaç olmadığı düşünülmektedir. UB programı ise öğrencinin araştırmasını ve özgün ürünler ortaya koymasını amaçlayan bir program olduğu için derslerde kullanılan materyallerin de öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini ortaya çıkartıcı ve onları besleyici olmaları gerekmektedir. Bu sebeple katılımcıların derslere olabildiği kadar çok materyal götürmeleri, götürülen materyallerin çeşitli olması ve akademik düzeyde örnekler olması gerekmektedir. Bu da öğretmenleri de daha fazla okuma, araştırma yapmaya teşvik etmekte, üniversite düzeyinde akademik kaynaklara yönelmelerini, aynı zamanda öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini ortaya çıkaracak materyaller geliştirmelerini sağlamaktadır.

K3: Ülkenin kültürünü yansıtan yemeği, müziği, kültürü ve gelenekleri kullanıyorum. Örneğin, İspanyolca öğretmenimizi konuk ediyoruz.

Öğrencilerin farklı düşüncelerini sağlamak amacıyla derslerde her türlü değişik kaynaktan yararlanılmaktadır. Programın desteklediği farklı kültürleri anlamak için katılımcılar sadece basılı, yazılı kaynaklardan yararlanmamakta yeri geldiğinde farklı örneklerle derslerini zenginleştirmektedirler.

3.20 Sınırlılıklar

Katılımcılar, programın öğrenme- öğretme sürecinde çeşitli sıkıntılarla ya da zorlayıcı etkenlerle karşılaştıklarını dile getirmişlerdir. Zaman sıkıntısı ve öğrencilerin alışkın olmadıkları bir sistemde okumaları programın uygulama aşamasında zorlayıcı etkenler olarak öne çıkmıştır.

K2: UB'nin içeriği ve uygulamaları açısından zaman yeterli ama ulusal program bazen bunu sıkıştırabiliyor. Zamanı çok iyi yönetmeniz gerekiyor, programı çok iyi ayarlamamız gerekiyor ki sene sonundaki hedefe ulaşabilesiniz.

K4: Yüklü ve ağır bir program var çünkü UB'de iki alan var: Bir high level, bir standart level. High levelde çok daha fazla konu var. O yüzden zor da olsa başarıyoruz.

Özellikle MEB ve UB programının bir arada yürütüldüğü okullarda programı belirlenen süre içinde tamamlamanın katılımcıları zorladığı görülmektedir. Tek programı bitirmek için belirlenen sürede iki programın birden gerekliliklerini iyi bir şekilde yerine getirmek zaman zaman sıkıntı yaratmaktadır. Bu anlamda organizasyon ve zaman yönetimi becerilerinin gelişmiş olması gerekmektedir.

Programın bir başka sınırlılığı ise öğrencilerin alışkın olmadıkları bir sisteme zaman zaman uyum sağlamakta sıkıntı yaşamaları gösterilebilir.

K3: Dönüşümlü düşünme, farklılaştırma dediğimiz kavramları ilk defa bu programda görüyor ve kendini ifade etmede sıkıntı yaşıyor.

K5: Bizim sınav odaklı ve çoktan seçmeli sınava alışkın bir öğrenci grubumuz var. IB'nin yapılanması tamamen farklı, araştıran inceleyen sistemli çözüm yapan öğrenciler istiyor. Dolayısıyla bunu oturtmakta zaman zaman zorlandığımız oluyor.

MEB programı ana hatlarıyla UB programına göre daha çok öğretmen merkezli ilerleyen ve öğrencinin araştırmasındansa kendisine sunulan bilgiyi ezberlemesini içeren bir programdır (Başer, 2007). Başer, UB ve MEB programında okuyan öğrencileri karşılaştırdığı araştırmasında UB programındaki öğrencilerin varyansının MEB programındakilere göre ezberci eğitimde negatif yönlü olduğu sonucu çıkmıştır. UB programı ise öğrencinin bilgiyi kendi edinmesini destekleyen bir programdır. Bu anlamda bu sisteme alışkın olmayan öğrencilerin kendini ifade etmede sorun yaşadıkları görülmektedir. Bu sebeple öğretmenlerin üst düzey düşünme becerilerini ortaya çıkaracak öğrenci merkezli dersler planlamalarının zorluğu programın sınırlılığı olarak öne çıkmaktadır.

3.30 Öğrenci Merkezli

Katılımcılar, UB programında kullandıkları yöntem ve tekniklerin alışılmıştan farklı olarak öğrenci merkezli olduğunu ve çeşitlilik gösterdiğini dile getirmişlerdir. Farklı yöntem tekniklerle zengin dersler planlandığını belirtmişlerdir.

K1: Binlerce teknikle teknoloji destekli, araştırma destekli, grup çalışması destekli yöntemle UB dersi yapılabiliyor. Ulusal programda bu kadar yapabildiğimi düşünmüyorum.

K2: UB'nin benimle örtüştüğünü söyleyebilirim bu noktada ve geliştiğimi söyleyebilirim, bakış açım çeşitli yöntemlerle ders planlamak şeklinde gelişti.

K3: UB programında öğrenciye biz kompozisyon yazmayı öğretiyoruz ve bizde eksik olan bir yöntem olan konuşmayı öğretiyoruz.

Yönetici görüşlerinden hareketle UB programının dersi farklı yöntem ve tekniklerle zenginleştirmeyi destekleyen bir program olduğu görülmektedir.

4.00 Değerlendirme

UB programının değerlendirme basamağı; ölçme değerlendirmenin amaca uygunluğu, program kapsamında uygulanan sınavlar, sınavların merkezi şekilde uygulanması açılarından irdelenmiştir. Katılımcılar program kapsamında uygulanan sınavların merkezden tek seferde yapılması, yine aynı şekilde bir havuzda toplanıp merkezde değerlendirilmesi hakkındaki görüşlerini belirtmişlerdir.

4.10 Farklı Öğrenme Alanları

Katılımcılar UB programında uygulanan sınavların programın amaçlarıyla paralel olduğunu, programın temel amaçlarından biri olan

farklı öğrenme alanlarının harekete geçirilmesine yönelik ölçme araçları kullanıldığını dile getirmişlerdir.

K1: Öğrenci yazmış, kaynak kullanmış, kendi belirli bir dil geliştirmiş, bir araştırma dili oturmuş artık öğrencide. Bir metne nasıl bakılır, bir sanat metni nasıl eleştirilir, inceleme yazısı nasıl yapılır bunu öğrenmiş. Bu şartlarda UB'nin ölçme araçları çok başarılı.

K2: Hazırlanan ölçme değerlendirme araçları, kazanımlar hepsi bire bir derste yapılanlarla aynı.

K6: Ölçme- değerlendirme öğrenciyi Bloom Taksonomisine göre farklı alanlarını ölçüyor yani eleştirel düşünmesini, konuşmasını, sunum yapmasını, eleştirel değerlendirme yapmasını zorunlu kılıyor.

Programda, öğrencilerin sadece bilgi düzeyi değil üst düzey düşünme basamaklarına çıkması da önemsenmektedir. Bu kapsamda ölçme araçlarının, öğrencinin taksonominin üst basamaklarına çıkmasını sağlayacak şekilde tasarlandığı ve uygulamaya konulduğu görülmektedir. UB programı; araştıran, inceleyen, sorgulayan bireyler yetiştirmeyi temel amaçları arasına almıştır. Bu amaca bağlı olarak da geliştirilen ölçme araçları üst düzey düşünme becerilerinin pekiştirilmesini sağlamaktadır.

4.20 Standardizasyon

UB programında uygulanan sınavlar merkezden gelmekte aynı sorular bu programı uygulayan tüm okullarda aynı anda uygulanmaktadır.

K4: Bunun inandırıcılık ve güvenilirlik açısından iyi bir şey olduğunu düşünüyorum çünkü çeşitli coğrafyalarda uygulanan bir program dolayısıyla hani burada bir tutarlılık oluyor.

Katılımcılar, program kapsamında tüm öğrencilerin aynı anda aynı sorularla karşılaşmasını genel olarak olumlu olarak değerlendirmişlerdir. Bu durumun programın amaçlarına ulaşmada önemli bir adım olduğu fikrinde görüş birliğine varmışlardır. Böylelikle öğrenciye kazandırılmak istenen özellikler tüm dünyada aynı şekilde ölçülebilmektedir.

K1: Orada bir standardizasyon süreci var, o standardizasyon süreci denilen süreç ortak kağıt okuma süreci. Dünyanın neresinde olursa olsun A anadili dersini Türkçe yapmış öğrencilerin kağıtları tek bir havuza düşüyor.

K2: Nesnel ve tamamıyla anonim olarak kağıtlar okunuyor dış değerlendirmede ve bu öğretmene şeyi de gösteriyor yaptığı şeyin genel çerçevede ne kadar doğru adımlarla ilerlediği, hedeflerine ulaşp ulaşmadığı, beklenen noktaya gelip gelinmediği konusunda destekliyorum.

Programda okuyan öğrenciler aynı anda aynı sorularla sınava girdikten sonra öğrencilerin kağıtları merkeze gönderilmekte, kağıtlar orada bir havuzda toplanmakta, rastgele ülkenin herhangi bir yerindeki önceden belirlenmiş olan kağıt okuyuculara anonim olarak gönderilmektedir. Katılımcılar bu standardizasyonu güvenilirlik açısından olumlu bulduklarını dile getirmişlerdir. Kağıtların anonim bir şekilde herkesçe aynı kriterler etrafında okunması kişi ya da okul adından bağımsız şekilde sadece beklenen özellikleri değerlendirmesi bakımından olumlu, ölçme araçlarının ve değerlendirme sisteminin güvenilirliği bakımından da tercih edilmesi gereken bir özelliktir.

Katılımcılardan biri sınavların uygulama sisteminin olumsuz bir tarafından söz etmiştir.

K5: 45 puanlık bölümün azaltılması gerektiğini düşünüyorum. 30 puan olmalı bence çünkü öğrenciyi bir kerede 120 dakika oturtmak zor. Sınavda

sorun yaşıyan öğrenci puan kaybı çok olacak diye kaygılanıyor, bu da onun performansını etkiliyor.

K5, bir seferde 120 dakikalık uzun bir sürede öğrencilerin puan değeri çok yüksek sınavlara girmelerinin dezavantaj olduğunu düşünmektedir. 120 dakika dikkatini toplayamayan ya da sınav sırasında olumsuzluk yaşıyan bir öğrencinin yüksek puan kaybının onu etkileyeceğı düşünölmektedir. Bu durum programdaki sınav standardizasyonunun olumsuz yönünü gözler önüne sermektedir.

5.00 Uygulama Önerileri

Katılımcılar, UB programının uygulanışına ilişkin önerilerini dile getirmişlerdir.

5.10 Kaynakça

K2: En temel eksiklik bence kaynaklara erişim. Yani İngilizce bilmiyorsanız açıkçası Türkçe öğretmeniyseniz kaynaklar sınırlı.

UB programının temel dilinin İngilizce olması programı uygulayanların kaynaklara erişimini ve çeşitli kaynak kullanımı şansını etkilemektedir. Derslerini Türkçe işleyen öğretmenlerin farklı kaynaklara ulaşım imkanının dil sebebiyle kısıtlı olması; öğretmenin kendini geliştirmesi, dersini zenginleştirmesini sınırlandırmaktadır. Program bünyesindeki kaynakların başka dillere çevirisinin yapılmasının programın uygulanışını iyileştirmesi açısından önemlidir.

5.20 Değişiklikler

UB programı; belirli aralıklarla güncellenen, kendini yenileyen bir programdır. Yapılan değişikliklerin uygulayıcılara duyurulmaması ya da geç duyurulması programın uygulama aşamasında sorunlar yaratmaktadır. Bu sebeple değişikliklerin

zamanında uygulayıcılara duyurulmasının programın daha iyi uygulanması açısından önemli olduğu görülmektedir.

K3: UB'deki değişikliklerin sınavlara yansımalarının öğretmenlere daha önceden duyurulması gerektiğini düşünüyorum. Bir ay önceden yani ağustosta haber verip buna eylülde başlamanın UB'nin eğitim anlayışına ters düştüğünü düşünüyorum.

K4: İç değerlendirme projelerinin cevap anahtarları yok örneğın. Tamamen okul öğretmenin inisiyatifine bırakılarak notlandırma yapılıyor. Sonra bu üst değerlendirme olarak merkezi kuruma gidiyor ve burada tekrar ikinci değerlendirme yapılıyor. Bunun için daha iyi bir rehber çalışmalar, kitaplar olsa iyi olacağını düşünüyorum.

Özetle, katılımcıların UB diploma programının hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarında genel olarak olumlu görüşler bildirdiğı görülmüştür.

UB diploma programının hedeflerine ulaşma düzeyi hakkında görüşlerine başvurulmuş UB programı yöneticilerinin görüşleri genel olarak olumludur. Evrensel eğitim anlayışı, öğrencilerin uluslararası ve çok kültürlü bakış açısına sahip olmasını sağlaması, iki diplomaya sahip olma şansı vermesi ve toplumsal duyarlık geliştirmesi açılarından program olumlu olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar, bu amaçlara ulaşma düzeyini yeterli ve yüksek bulduklarını belirtmişlerdir.

Programın içerik boyutunda katılımcılar, programın sürekli güncellenmesi, merkezden önceden belirlenmiş listelerle oluşturulması, belirlenen metinleri takip etme zorunluluğı özelliklerinden söz etmişlerdir. Katılımcılar, tüm bu özelliklerin programın içerik boyutunun önceden belirlenmesi sonucunu çıkardığı görüşünde birleşmişler ve bu konuda olumlu görüşler belirtmişlerdir.

Programın eğitim durumu boyutunda katılımcılar, kaynak çeşitliliğı, programın öğrenciyi merkeze alan, aktif kılan anlayışını olumlu olarak

değerlendirmişler ve bunun öğretmeni de geliştiren bir durum olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılar, programın eğitim durumları boyutunda iki diploma programını yürüten okullarda programı yetiştirme sıkıntısını ve öğrenci merkezli bir anlayışın alışkın olmadıkları bir sistem olduğu için öğrencileri zorlamasını programın sınırlılığı olarak belirtmişlerdir.

Katılımcılar, programın uygulanışı hakkında da görüşlerini dile getirmişlerdir. Kaynakların Türkçeye çevrilme gerekliliği ve yapılan değişikliklerin uygulayıcılara vaktinde duyurulması gerektiğinden söz etmişlerdir. Bunların yapılmamasının programın uygulanışı açısından sorunlar yarattığını belirtmişlerdir.

Son olarak katılımcılar, programın değerlendirme boyutu hakkında görüşlerini dile getirmişlerdir. Katılımcılar, ölçme araçlarının standardizasyonunu ve farklı öğrenme alanlarının harekete geçirilmesine yönelik ölçme araçları kullanılmasını olumlu olarak değerlendirmişlerdir.

UB programında görev yapan öğretmen ve yöneticilere uygulanan anket sonuçları ve yöneticilerle yapılan görüşmelerde alınan yanıtlar ışığında öğretmenlerin programın boyutlarına ilişkin görüşleri genelde olumlu olarak değerlendirilebilir. Yöneticilerin Uluslararası Bakalorya programının hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarına ilişkin pozitif görüşleri; öğretmenlere uygulanan anketlerde ulaşılan sonuçlarla benzerdir. Nicel verilerin analiziyle ortaya çıkan olumlu görüşler, yöneticilerin yanıtları ile karşılaştırıldığında nitel verilerin de nicel verileri desteklediği görülmüştür. Nicel verilerde öğretmenlerin programın hedef, içerik, eğitim durumu ve değerlendirme boyutlarına yönelik olumlu görüşleri göze çarpmaktadır. Nitel verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan sonuç da nicel verilerin sonuçlarıyla benzerdir. Yöneticilerin de programın boyutlarına ilişkin görüşleri programı uygulayan öğretmenlerle benzerdir. Yöneticiler de programın amaçlarına ulaştığını, içeriği amaçlarını desteklediğini, zengin bir öğrenme ortamı oluşturmayı sağladığını ve programın ölçme araçlarının güvenilir olduğunu düşünmektedirler. Tüm bu görüşler çerçevesinde veri analizi sonucunda toplanan nitel bulguların nicel bulguları tamamladığı ve desteklediği görülmekte

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde “Uluslararası Bakalorya Programı Öğretmen ve Yönetici Görüşleri Anketinden” ve yönetici görüşme formundan elde edilen sonuçlar paylaşılmaktadır. Bu bölümde araştırma neticesinde elde edilen bulguların yorumlanması sonucunda, eğitim sürecine ve daha sonra yapılacak araştırmalara ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

5.1 Sonuç ve Tartışma

UB Diploma programı, hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme açılarından öğretmen ve yönetici görüşleri açısından incelendiğinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1 UBDP'nin Hedefine İlişkin Sonuçlar

Araştırma bulgularından ulaşılan sonuçlar ışığında UB programının hedefiyle ilgili hem öğretmen hem de yöneticilerin olumlu görüşlere sahip oldukları ifade edilebilir. Bu çalışma sonucunda, UB öğretmen ve yöneticilerinin Uluslararası Bakalorya programına ilişkin görüşlerinin programın, hedefine ilişkin olarak anketin genelinde “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde olumlu cevap verdikleri görülmüştür. Katılımcıların görüşlerinde UB programının öğrencileri sadece akademik yönden değil sosyal yönden geliştirdiği, çok yönlü, farklı kültürleri benimseyen, dünya vatandaşı olabilen bireyler olarak yetiştirdiği öne çıkmaktadır. Uluslararası Bakalorya programının öğretmen ve yönetici görüşleri doğrultusunda incelendiği bu araştırmada elde edilen veriler alanyazın ile doğru orantılı olarak bulunmuştur. Alanyazında da bu konuda yapılan çalışmalarda UB programındaki öğrencilerin çok yönlü ve dünya vatandaşı olabilen bireyler olarak yetiştikleri sonucuna ulaşılmıştır (Çarşanlı, 2013; Özakman, 2017; Rizvi, 2000)

Öğretmen ve yöneticilerin en fazla katıldıkları UBDP amaçları, “UBDP’de, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişir.”, “UBDP’de öğrencilerin sözel ifade yeteneği gelişir.” ve “UBDP’de öğrenciler farklı kültürleri tanır ve öğrencilerde evrensel duygular oluşur.” ifadeleridir.

Demir’in 2009 yılında UB programının boyutlarına ilişkin veli, öğretmen ve mezunlarla yaptığı çalışmasının sonuçlarının da bu araştırmanın UB programını kendini ifade edebilen, duyarlı bireyler yetiştirdiği sonuçları ile benzer olduğu görülmektedir. Veli, mezun ve öğretmenlere göre, “eleştirel düşünme becerilerini geliştirmesi, küresel sorunlara karşı öğrencileri bilinçlendirmesi ve sözel ifade yeteneğini geliştirmesi” programın amacına en fazla ulaşan yönleridir.

5.1.2 UBDP’nin İçeriğine İlişkin Sonuçlar

Araştırma bulgularının sonucunda UB programının içerik boyutu üzerine hem öğretmen hem de yöneticilerin olumlu görüşleri olduğu edilebilir.

“UB Diploma programının içeriği, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur.”, UB Diploma programının içeriği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur.” ve “UB Diploma programının içeriği, dünya vatandaşı olmayı desteklemektedir.” ifadeleri öğretmen ve yöneticilerin programın içerik boyutunda en çok katıldıkları ifadeler olarak öne çıkmaktadır.

Bu çalışmayla benzer şekilde yapılan araştırmaların önemli bir kısmında, UBDP’nin çok kültürlülüğü destekleyen, uluslararası bir anlayışa sahip öğrenciler ve eleştirel düşünen bireyler yetiştirmeyi sağlayan içeriklere sahip olduğu görülmektedir (Metli, 2018; Devrimsel, 2016; Özbilgin, 2005; Hayden ve Wong, 1997; Oard, 2007).

Dulun’un (2018) Uluslararası Bakalorya programını incelediği çalışmasında UB programı öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirecek şekilde içerik düzenler sonucuna ulaşmıştır. Dulun’un ulaştığı bu sonucun, bu çalışmada ortaya çıkan UB programı, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur sonucuyla

benzer olduğu ve bu araştırmanın içerik boyutunda ortaya çıkan sonuçlarını desteklediği görülmektedir.

Lineham'ın 2013 yılında UB programının, Uluslararası Bakalorya misyonunun öğrencileri ne derece etkilediği ile ilgili yaptığı araştırmada bu araştırmaya benzer sonuçlara ulaşmıştır. alışmasında Uluslararası Bakalorya misyonlarından birinin öğrencilerin kendi öğrenmelerinden sorumlu olmaları ve araştırma- sorgulamayı alışkanlık haline getirmeleri olduğu belirtilmiştir. Araştırma- sorgulamayı alışkanlık haline getiren bireylerin yaşamlarını ona göre şekillendireceği ve öğrenme alışkanlığı oluşturacakları ifade edilmiştir. Tüm bunların öğrencinin yaşam boyu öğrenmesini sağlayacağı belirtilmektedir. Bu sonucun, bu araştırmanın "UB Diploma programının içeriği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur" sonucuyla benzer olduğu görülmektedir.

5.1.3 UBDP'nin Eğitim Durumlarına İlişkin Sonuçlar

UB programının eğitim durumları boyutunda hem ğretmen hem de yöneticilerin genel olarak olumlu görüşlere sahip oldukları ifade edilebilir. Bu alışma sonucunda, UB ğretmen ve yöneticilerinin UB programının derste değişik etkinlikler yapılmasına fırsat verdiği, ders içinde esnek etkinlikler planlanmasını olanaklı kıldığı ve öğrenme ortamını çeşitlendirmeye yönelik olduğu fikirlerinde birleştikleri görülmüştür. Öğretmen ve yöneticilerin, "UBDP'de öğretme etkinlikleri amaçlarla uyumludur." ve "UBDP, farklı yöntem ve teknik kullanımını gerektirir." ifadesi en çok katıldıkları ifadelerdir. Bu araştırmada ulaşılan sonuçların alanyazın ile benzer olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalarda UB programının; zengin sınıf içi öğrenme ortamı oluşturmaya, kişiselleştirilmiş ders planlamaya olanak veren bir program olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (zbilgin, 2005; Raitford, 1998).

Devrimsel (2016) yaptığı çalışmasında, UBDP programını incelemiş ve eğitim durumları boyutunda bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşmıştır. Çalışmada UB programının UB ğrenen profilini temele alıp ders seçim özgürlüğünü tanıması ve Bilgi Kuramı ile bireyi düşünme konusunda geliştirmeyi amaçlaması bakımından

bilgiden çok öğrencinin becerilerine odaklandığı belirtilmiştir. Bunun da daha çok öğrenen merkezli program özelliklerini taşıdığı, çeşitli etkinlikler içerdiği belirtilmiştir. Ayrıca programın, Yaratıcılık, Etkinlik, Hizmet uygulaması ile öğrencileri toplumsal hizmet etkinliklerine yönlendirerek toplum merkezli program olma özelliği taşıdığı da vurgulanmıştır. Sonuç olarak, araştırmada UBDP programının hem ders içinde hem ders dışında farklı etkinlikleri içeren, öğrenme ortamını çeşitlendirmeye yönelik bir program olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçların bu araştırmada ulaşılan “UBDP’de uygulanan etkinlikler esnekler, etkinliklerde değişiklik yapılabilir.” ve “UBDP farklı yöntem teknik kullanımını gerektirir.” İfadelerini desteklediği görülmektedir.

Özbilgin, (2005) yaptığı araştırmasında UBDP’nin; sorgulayıcı-araştırmaya öğrenmeye dayalı sınıf içi öğrenme ortamını desteklediği, bu programda okuyan öğrencilerin bilime karşı olumlu tutumlar geliştirmesini sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada ulaşılan UB programı, “UBDP, öğrencilerde öğrenme heyecanı oluşmasını sağlar.” sonucuyla Özbilgin’in araştırmasının sonuçlarının paralel olduğu görülmektedir. UB programının öğrenme ortamını desteklemesi sonucunda öğrenenlerin sınıf içinde aktif ve daha istekli olmasını sağladığı anlaşılmaktadır.

Dulun (2018), UB programını öğrencilerin bakış açısından incelediği çalışmasında; programın öğrenme ortamının öğrencilerin eleştirel düşünme ve iletişim becerilerini geliştirdiği, öğrencilere araştırma ve bağımsız düşünme fırsatı tanıdığı sonuçlarına ulaşmıştır. Dulun’un araştırmasında çıkan sonuçların, bu araştırmada öğretmen ve yöneticilerden elde edilen UB diploma programının eğitim durumu boyutunun yeterliliğinin çok yüksek olduğu sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir.

Bu çalışma sonucunda, UB öğretmen ve yöneticilerinin UB programının eğitim durumlarında sınırlılıklarla karşılaştıklarını da göstermiştir. Araştırma sonuçlarında, iki programı (MEB ve UB) birden yürüten okullarda zamanın azlığının programı tamamlamada sınırlılık olarak öne çıktığı görülmektedir.

Bu araştırmayla benzer şekilde yapılan araştırmaların bir kısmında, zaman sıkıntısının UB programının uygulanışının zorluğu olarak öne çıktığı görölmektedir. Büyükgenç (2014), UB programına dair mezun görüşlerine yer verdiği çalışmasında, süre sıkıntısının programın sınırlılığı olduğunu vurgulamıştır. Mezunlara göre programın olumsuz yönünün zaman sıkıntısı ve yoğun ödevler olduğu belirtilmiştir.

Demirer (2002) de UB İlk Yıllar programına dair yönetici ve öğretmen görüşlerini aldığı çalışmasında aynı anda iki programı -MEB programı ve UB İlk Yıllar Programı- da yürütmenin zor olduğu sonucuna ulaştığını belirtmiştir.

Öğrencilerin ülke programında üst düzey düşünme becerilerini kullanacak şekilde yetişmemiş olmaları, bu programın eleştirel düşünme becerisini destekleyen uygulamalarında güçlük yaşamalarına neden olmaktadır sonucu bu araştırmada eğitim durumlarına dair çıkan zorluklardandır. Bu da programın bir başka sınırlılığı olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcıların programın uygulanışına yönelik önerileri de bulunmaktadır. Katılımcılar, programın dilinin İngilizce olması sebebiyle kaynaklara ulaşmada zorluk yaşadıklarını belirtmişler ve çeviriye önem verilmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Programın belirli aralıklarla güncellenmesi sebebiyle yapılan değişiklikleri yakalamanın güç olması nedeniyle bu değişikliklerin zamanında duyurulmasının önemi de uygulamaya yönelik katılımcı önerilerindedir. Alanyazında da bu konuya UB programının sınırlılığı olarak yer verilmiştir. Ateş'in (2011) alışmasında, öğretmenlerin çoğunun dil bilmemesi ve programın kaynaklarının genel olarak İngilizce olması yaşanan zorluk olarak belirtilmiştir.

5.1.4 UBDP'nin Değerlendirme Boyutuna İlişkin Sonuçlar

Araştırma sonucunda UB programının değerlendirme boyutunda hem öğretmen hem de yöneticilerin olumlu görüşlerinin olduğu ifade edilebilir. Katılımcılar, programın değerlendirme aşamasında güvenilirliğinin öne çıktığı görüşünde birleşmişler ve sınavların standardizasyonunun olumlu yönlerini dile

getirmişlerdir. Bu çalışma sonucunda, Uluslararası Bakalorya öğretmen ve yöneticilerinin UB programına ilişkin görüşlerinin programın, değerlendirme boyutuna ilişkin olarak anketin genelinde “Tamamen Katılıyorum” şeklinde cevap verdikleri, dolayısıyla öğretmenlerin programın değerlendirme boyutuna ilişkin görüşlerinin yüksek düzeyde olumlu olduğu görülmüştür.

Öğretmen ve yöneticilerin en fazla katıldıkları ifadeler, “UBDP’de farklı ölçme- değerlendirme tekniklerine (edebi eleştiri, makale, açık uçlu, proje, araştırma ödevi, vb.) yer verilir.” ve “UBDP’de değerlendirme, eleştirel düşünme becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.” ifadeleridir. Bu ifadelerden, UB programının farklı ölçme araçları kullanımını desteklediği ve kullanılan ölçme araçlarının üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik olduğu sonucu çıkmaktadır.

Öğretmen ve yöneticilerin UB programının değerlendirme boyutunda “UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkiler.”, “UBDP’de, dış değerlendirme sistemiyle yapılan ölçme sonuçları güvenilirdir.” ifadelerine katıldıkları da görülmektedir.

Bu sonuçlar, UB programının değerlendirme boyutunda dış değerlendirmenin güvenilirlik açısından öne çıktığını göstermektedir. Buradan, programın bünyesinde önemli bir yer tutan standardizasyonun öğretmen ve yöneticiler tarafından olumlu görüldüğü söylenebilir.

Alanyazında yapılan çalışmalara bakıldığında programın değerlendirme boyutuna dair çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür. Demir’in (2009) yaptığı çalışmada Uluslararası Bakalorya programının değerlendirme boyutuna dair elde ettiği verilerin bu çalışmayla paralel olduğu görülmüştür. Demir, araştırmasında görüş aldığı öğretmen ve yöneticilerin ölçme araçlarında “Açık-seçik ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır.” ve “Farklı ölçme değerlendirme tekniklerine yer verilir.” ifadelerinin öne çıktığını belirtmiştir. Araştırma sonucunda, UB programının değerlendirme boyutunda çok yönlü değerlendirmeler yapıldığı ve bunların güvenilir

olduğu verilerine ulaşılmıştır. Demir'in çalışmasında elde ettiği bu sonuçların bu araştırmanın "Üst düzey düşünme becerileri oluşturmak amacıyla farklı ölçme araçları kullanır." sonucuyla benzer olduğu görölmektedir.

Sonuç olarak, katılımcılar UB programının farklı yönlerine dair görüşlerini belirtmişlerdir. Programın öğrencilerin çok yönlü bireyler olarak yetişmesine olumlu katkıları olduğu ve eleştirel düşünme becerisini geliştirmesi açısından önemli olduğu ön plana çıkmıştır. Programın hedeflerine ulaşmak amacıyla diğer boyutların ona uygun olarak oluşturulduğu ve sistemli bir şekilde uygulanmaya çalışıldığı görölmüştür. Programı uygulayan öğretmenlerin sistemli ve planlı çalıştıkları söylenebilir. Programın amaçlarına ulaştığı ve hem öğrenci hem öğretmen açısından olumlu sonuçları olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca program kapsamında işlenen derslerin farklı yöntem- teknik kullanma açısından elverişli olduğu, değerlendirme açısından da güvenilir olduğu görölmüştür. UB programının öğrencilerde üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik bir program olması, ölçme- değerlendirme araçlarındaki standardizasyonun güvenilirliği sağlaması, farklı yöntem-teknik kullanımı gerektirmesiyle hem öğrenciye hem öğretmene keyif vermesi göz önüne alındığında programın MEB kapsamına alınıp devlet okullarında da uygulanmasının yararlı olacağı düşünölmektedir.

5.2 Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçları ışığında çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Öneriler ilk olarak bu araştırmaya dayalı olarak geliştirilen daha sonra da bundan sonra yürütülebilecek araştırmalara yol gösterici olması bakımından iki bölümde ele alınmıştır.

5.2.1 Bu Araştırmaya Dayalı Olarak Geliştirilen Öneriler

- UB programında çalışan öğretmenlerin kaynaklara ulaşabilmeleri ve ders planlamalarını ona göre yapabilmeleri için Türkçe kaynak sayısı artırılabilir ve öğretmenlere yabancı dil eğitimi imkânı sağlanabilir.
- Katılımcıların MEB tarafından belirlenmiş programla UB programının uyumu hakkındaki görüşleri göz önünde bulundurularak öğretmenlere MEB programı ile UB programını birleştiren bir program yapılması ve öğretmenlere iki programı bir arada götürme yollarını içeren bir mesleki gelişim eğitimi verilmesi önerilebilir.
- Programı uygulayanların programın amaçlarına ulaşma düzeyini yüksek buldukları düşünülürse okuldaki tüm öğrencilerin bu programa dahil edilmeleri, tüm düzeylerde bu programın uygulanması önerilebilir.
- Katılımcıların UB programını tamamlayan öğrencilerin yurt dışı üniversitelere girişi ile ilgili verdiği dönütler göz önünde bulundurularak öğrencilere program seçmeleri aşamasında ayrıntılı bir sunum yapılması ve öğrencilerin bu konuda bilgilendirilmesi önerilebilir.
- Yurt dışı üniversitelerinde UB diploma notuyla öğrenci alımı yapılmakta ve öğrencilerin bazı derslerden muaf olmaları sağlanmaktadır. Katılımcıların, dünya üniversitelerine girmek için UB programının daha avantajlı olduğu algısında oldukları düşünüldüğünde Türkiye'deki üniversitelerin de aynı sistemi kullanmaları sağlanabilir.

- UB programının ölçme değerlendirme yöntemleri hakkında katılımcıların söyledikleri dikkate alınarak dersi yürüten öğretmenlere, süreçte öğrencilerini daha iyi yönlendirmeleri için, UB kağıt okuyucularından destek alınarak sınav kağıtlarını okuma eğitimi verilebilir.

5.2.2 Daha Sonra Yürütülebilecek Araştırmalara Dayalı Olarak Geliştirilen Öneriler

- UB programı, Türkiye’de özellikle devlet okullarında çok yaygın olmadığı için bu konuda yapılan çalışmalar da sınırlıdır. Bu alanda yapılan çalışmalar artırılarak alanyazına katkıda bulunulabilir.

- Türkiye’de MEB programı uygulandığından okulların geneli ek olarak ayrı bir program kullanmamaktadır. UB programı genelde özel okullarda uygulanmaktadır. Bu programın devlet okullarına entegre edilmesi ya da MEB programının bu doğrultuda revize edilmesi sağlanabilir.

- UB programında çalışan öğretmenlerin bu alandaki tecrübelerinin artması ve kendilerini geliştirebilmeleri için Türkiye’de düzenlenen UB günlerine ya da yurt dışında düzenlenen eğitim programlarına katılmaları sağlanabilir.

- UB programında yeni görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

- Öğrencilere eleştirel düşünme ve analiz yapma becerisi kazandıran Bilgi kuramı dersi UB programının temel dersidir. Öğrencilerin araştıran, sorgulayan, düşünen olarak yetişmeleri için bu dersin Türkiye genelinde yaygınlaştırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ateş, M. (2011). Türkiye’de IBDP (Uluslararası Bakalorya Diploma Programı) ve Coğrafya İçeriği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 111-134.
- Ayyıldız, E., ve Üzümcü, Ö. (2015.) Uluslararası Eğitimde Bir Seçenek: Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı (IBPYP). *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 64-73.
- Baki, A., ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Başer, M. (2007). *The contribution of learning motivation, reasoning ability and learning orientation to ninth grade international baccalaureate and national program students’ understanding of mitosis and meiosis*. (Doctoral dissertation). Middle East Technical University, Ankara.
- Bolat, Y. ve Çelik, A. (2014). Effects of globalization on the Turkish education system and reflections in primary school teacher program. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 158-175.
- Bergeron, L., and Rogers, L. (2015). *Teaching the theory of knowledge course in IB world schools*. Wisconsin: University of Wisconsin-La Crosse.
- Büyükgenç, F. (2014). *Uluslararası Bakalorya Diploma Programı mezunlarının programa ilişkin görüşleri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem akademi.
- Cambridge, J., Thompson, J. (2004). Internationalism and Globalization as context for international education. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 34(2), 161-175.
- Chmelynski, C. (2005). International Baccalaureates Just Keep Growing in the U.S. *The Education Digest*, 70(5), 58-61.
- Çarşanlı, D. (2013). *Uluslararası bakalorya ve MEB Türk edebiyatı dersi kesişiminde bir roman analizi: kültürel açıdan İnce Memed*. (Doktora Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Çetin, O. U. (2015). Küreselleşmenin eğitimin farklı boyutları üzerindeki etkileri. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 75-93.
- Creswel, J. W. (2003). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Los angeles: University of Nebraska–Lincoln.
- Dağlı, İ. Ç. (2015). *How heads of science departments within international baccalaureate diploma schools show their instructional leadership role*. (Doctoral dissertation). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Demir, N. K. (2009) *Uluslararası bakalorya diploma programına ilişkin öğretmen, veli ve mezun görüşleri*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Demirer, V. (2002). *Uluslararası bakalorya (IB) programı uygulayan özel okullarda çalışan öğretmenlerin bu programa karşı olan tutumlarının iş tatminlerine yansımaları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Devrimsel, D. (2016). *Milli Eğitim Bakanlığı ortaöğretim Türk Edebiyatı ve Uluslararası Bakalorya diploma programı (UBDP) dil a: Edebiyat (Türkçe) dersi öğretim programlarının karşılaştırılması / Comparative analysis of mone high school Turkish literature curriculum and IBDP language a: Literature (Turkish) curriculum.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Dulun, Ö. (2018). *Student perceptions of successful preparation for IBDP: Implications for developing 21st century skills / Öğrencilerin bakış açısından uluslararası Bakalorya diploma programına hazırlık süreci: 21. yüzyıl becerilerini geliştirmek üzerine.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Eskicumalı, A. (2003). Eğitim ve toplumsal değişme: Türkiye'nin değişim sürecinde eğitimin rolü, 1923-1946. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 19(2), 15-29.

Gömleksiz, M. ve Kılınç, H. (2012). Küreselleşmenin Eğitim Programları Üzerindeki Etkisine İlişkin Akademisyen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 397-413.

Gültekin, M. ve Anagün, S. (2006). Avrupa Birliğinin Eğitimde Kaliteyi Belirleyici Alan ve Göstergeleri Açısından Türk Eğitim Sisteminin Durumu, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (2). 145- 170.

Gültekin, S. (2006). *Uluslararası bakalorya ve ulusal programlardan mezun olan öğrencilerin ortaöğretim diploma notları ve ÖSS puanlarının karşılaştırılması.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Halıcıoğlu, M. (2008). The IB Diploma programme in national schools: The case of Turkey. *Journal of Research in International Education*, 7(2), 164-183.

Hallinger, P., Lee, M., and Walker, A. (2011). Program Transition Challenges In International Baccalaureate Schools. *Journal Of Research In International Education*. 10(2), 123-136.

Hayden, M.C. and Wong, C.S.D. (1997). The International Baccalaureate: international education and cultural preservation. *Educational Studies*, 23(3), 349-361.

Hayden, M, (2006). *Introduction to international education*. Londra: Sage Publications.

Hill, I. (2007). *International education as developed by the International Baccalaureate Organization*. The SAGE handbook of research in international education, 25-37.

International Baccalaureate Organization. (2005). What's extended essay. <https://www.ibo.org/programmes/diploma-programme/curriculum/extended-essay/what-is-the-extended-essay/> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 08.09.2019

International Baccalaureate Organization. (2007). IB ilk yıllar programı. <https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/pyp-programme-brochure-tu.pdf> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 17.12.2018

International Baccalaureate Organization. (2014a). IB diploma programı. <https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/what-you-need-to-know-about-the-ib-tu.pdf> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 15.10.2018

International Baccalaureate Organization. (2014b). Diploma programının özellikleri. <https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/corporate-brochure-tu.pdf> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 22.12.2018

International Baccalaureate Organization. (2015). Diploma programı. <https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/dp-programme-brochure-tu.pdf> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 15.01.2019

International Baccalaureate Organization. (2017a). IBDP Nedir? <https://www.ibo.org> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 07.09.2018

International Baccalaureate Organization. (2017b). CAS nedir? <https://www.ibo.org/contentassets/5895a05412144fe890312bad52b17044/cas-2016-english-1st-final-web.pdf> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 21.03.2019

International Baccalaureate Organization. (2019a). IB eğitimi nedir? <https://www.ibo.org/globalassets/digital-toolkit/other-languages/ib-continuum-brochure-tu.pdf> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 03.04.2019

International Baccalaureate Organization. (2019b). Career related programme nedir? <https://www.ibo.org/programmes/career-related-programme/curriculum/> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 23.03.2019

Jackson, D.R. (2006). *The International Baccalaureate middle years program: a comparison of the standards of learning achievement levels by total group ethnicity*. (Doctoral dissertation). Virginia Polytechnic Institute and State University. Virginia.

Korkmaz, H. E. (2005). *Montessori Metodu ve Montessori Okulları: Türkiye’de Montessori Okullarının Yönetim ve Finansman Bakımından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Keleş, A. B. (2013). *Ankara ilinde Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'na dâhil olan ve olmayan on ikinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik tutumları* (Doktora Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Lineham, R. (2013). Is the International Baccalaureate Diploma Programme effective at delivering the International Baccalaureate mission statement?. *Journal of Research in International Education*, 12(3), 259-282.

Maden, S. (2015). *Representation of different cultures in IBDP language B literary texts / Uluslararası Bakalorya Diploma Programı B grubu dil derslerinde kullanılan edebi metinlerde farklı kültürlerin temsili*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Milli Eğitim Bakanlığı. (2019). 2017 eğitim programı.

<https://www.meb.gov.tr/> adresinden elde edilmiştir. Erişim Tarihi: 04.05.2019

Metli, A. (2018). *Forms Of Support For and Challenges To Fostering International mindedness: Perspectives About The International Baccalaureate Diploma Program From Different School Contexts*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.

Morgan, D. L. and Morgan, R. K. (2008). *Single-Case Research Methods For The Behavioral And Health Sciences*. SAGE Publications.

- Oard, L. (2007). To westernize the nations? An analysis of the International Baccalaureate's philosophy of education. *Cambridge journal of education*, 37(3), 375-390.
- Onwuegbuzie, A. J. and Collins, K. M. (2007). A Typology Of Mixed Methods Sampling Designs in Social Science Research. *The Qualitative Report*, 12(2), 281-316.
- Ökmen, G. S. (2017). *Using graphic novels at language: Turkish A lessons in International Baccalaureate Diploma Program: the sample of puslu kıtalar atlası* (Doctoral dissertation). İhsan Doğramacı Bilkent University, Ankara.
- Özakman, T. (2017). *An exploratory study of a student-centered course in International Baccalaureate Diploma Programme (IBDP) schools: How is theory of knowledge (TOK) implemented to support intercultural sensitivity? / Uluslararası Bakalorya Diploma Programı okullarında bilgi kuramı dersi kültürlerarası duyarlılığı nasıl etkiler?* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ankara.
- Özbilgin, F. (2005). *Uluslararası bakalorya diploma programı: Deneysel bilim derslerinde, sınıf içi öğrenme ortamına ve öğrencilerin bilime karşı tutumlarına etkisi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Paris, P. G. (2003). The International Baccalaureate: A case study on why students choose to do the IB. *International Education Journal*, 4(3), 232-243.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Raiford L. R. (1998). *The Influence of the International Baccalaureate Experimental Science Format Program on Classroom Learning Environment and Student Attitudes Toward the Subject of Science*. (Unpublished doctoral dissertation). University of Florida, Florida.
- Rizvi, F. (2000). *International education and the production of global imagination*, New York.
- Smith, S. S. (2009). *The advanced placement and international baccalaureate programs: The graduates' perspective*. (Doctoral dissertation). University of Southern Mississippi, USA.
- Summak, E. A. G. (2000). Gençler Burada, Gelecek Nerede? Lise Gençliğinin 2020 Yılına İlişkin Gelecek Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 6(2), 291-311.
- Taylor, M. L. and Porath, M. (2006). Reflections on the International Baccalaureate program: Graduates' perspectives. *Journal of Secondary Gifted Education*, 17(3), 149-158.
- Turan, N. (2004). Alternatif Bir Öğretim Modeli: Uluslararası bakanlık sisteminin birinci basamağı (PYP). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi
- Yıldırım, A. (1999). Nitel araştırma yöntemlerinin temel özellikleri ve eğitim araştırmalarındaki yeri ve önemi. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 7-17.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EKLER

EK-1

Uluslararası Bakalorya Programının Uygulanmasına İlişkin Görüşme Formu

Merhaba Ege Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümleri Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı'nda yüksek lisans öğrencisiyim. Okulunuzda uygulanan Uluslararası Bakalorya (UB) programı hakkında bir çalışma yürütüyorum ve bu konuyla ilgili sizin görüşlerinizden yararlanmak istiyorum. Bu görüşmede amacım, Uluslararası Bakalorya (UB) programının ayrıntılı bir tanımlamasını yaparak bu programın okullarda uygulanışını araştırmaktır. Görüşmemiz yaklaşık 20 dakika sürecektir. Katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz herhangi bir şey var mı?

Görüşme sırasında izin verirsiniz sesinizi kaydetmek istiyorum, sizin için bir sakıncası var mı?

İzin verirsiniz başlıyorum.

Sorular

1. Uluslararası Bakalorya (UB) Programı'nın amacı konusunda neler söyleyebilirsiniz?
2. Sizce programın amacı, öğrencilerin programdan beklentileriyle örtüşüyor mu?
3. Uluslararası Bakalorya Programı'nın amaçlarına ne derecede ulaştığını düşünüyorsunuz?
4. Programın içeriği ile amaçlarının uyumu hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. Dersinizin içeriği Uluslararası Bakalorya Programı'ndan nasıl etkileniyor?

6. Uluslararası Bakalorya Programı'nın içeriği kullanmakta olduğunuz kitapların seçimini etkiliyor mu? Örnek verebilir misiniz?

7. Derste hangi materyalleri kullanıyorsunuz? Bunları nasıl kullanıyorsunuz?

Alternatif: Uluslararası Bakalorya Programı'nı derslerinizde kullandığınız materyallerde değişiklik yapmanızı gerektiriyor mu? Örnek verebilir misiniz?

8. Uluslararası Bakalorya Programı'nı uygulamaya başladıktan sonra okulunuzun fiziksel koşullarında bu program nedeniyle değişiklik oldu mu? Örnek verebilir misiniz?

9. Derslerinizi işlerken Uluslararası Bakalorya Programı'nda neler yaşıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?

9.1 Süre

9.2 Öğrenciye uygunluk

9.3 Kültüre uygunluk

9.4 Güçlü yanlar

9.5 Sınırlılıklar

10. Uluslararası Bakalorya Programı'nı uygulamıyor olsaydınız kullandığınız yöntem ve teknikte farklılık olur muydu?

12. Ölçme değerlendirmenin programın amacına uygunluğu ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

13. Program kapsamında uygulanan sınavlarla ilgili neler düşünüyorsunuz?

13.1 Sınavların merkezi olması

3.2 Genel sınavlar

14. Programın uygulanışına ilişkin önerileriniz nelerdir?

EK-2

ULUSLARARASI DİPLOMA PROGRAMINA (UBDP) İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ANKETİ

Sizi Aslı Gülsün Başaran tarafından yürütülen “Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Yürütülmesine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onay verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Her bölümü lütfen başındaki açıklamaya göre doldurunuz. İsim ya da kimlik belirtmenize gerek yoktur. Yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Aslı GÜLSÜN BAŞARAN

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde sizinle ilgili kişisel bilgi soruları yer almaktadır. Lütfen durumunuza uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz: 1. () Kadın 2. () Erkek

2. Konumunuz: 1. () Yönetici 2. () Öğretmen

3. Branşınız: (Lütfen yazınız.)

4. Mesleğinizde geçirdiğiniz hizmet süresi:

1. () 1-5 yıl

2. () 6-10 yıl

3. () 11-15 yıl

4. () 16-20 yıl

5. () 21 ve üstü
5. Uluslararası Bakalorya (IB) programındaki hizmet süreniz:
1. () 1-5 yıl
 2. () 6-10 yıl
 3. () 11-15 yıl
 4. () 16-20 yıl
 5. () 21 ve üstü

BÖLÜM II

ULUSLARARASI DİPLOMA PROGRAMINA (UBDP) İLİŞKİN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ANKETİ

Sizi Aslı Gülsün Başaran tarafından yürütülen “Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Yürütülmesine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri” başlıklı **araştırmaya** davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmaya **katılmama** veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan **çıkma** hakkında sahipsiniz. **Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onay verdiğiniz** biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen **formlardaki** soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Her bölümü lütfen başındaki açıklamaya göre doldurunuz. İsim ya da kimlik belirtmenize gerek yoktur. Yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Aslı GÜLSÜN BAŞARAN

Aşağıda Uluslararası Bakalorya programına (UBDP) ilişkin maddeler verilmiştir. Lütfen her bir maddeye katılma derecenizi işaretleyiniz. Lütfen bütün maddeleri yanıtlayınız ve her biri madde için yalnızca bir seçenek işaretleyiniz. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

UBDP (Uluslararası Bakalorya Diploma Programı)

Kesinlikle
Katılmıyorum
Katılmıyorum
Kararsızım
Katılıyorum
Tamamen
Katılıyorum

A. HEDEF

1. UBDP’de, öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri gelişir.
2. UBDP’de öğrencilerin sözel ifade yeteneği gelişir.
3. UBDP’de öğrenciler farklı kültürleri tanırlar ve öğrencilerde evrensel duygular oluşur.
4. UBDP’de öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişir.
5. UBDP’de öğrenciler yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanır.
6. UBDP’de öğrenciler, toplumsal sorunlara karşı duyarlılık gösterir.
7. IBDP’nin amaçları öğrenme- öğretme süreçleriyle uyumludur.
8. IBDP’nin amaçları ölçme değerlendirme yöntemleri ile uyumludur.

B. İÇERİK

9. UBDP’nin içeriği, öğrencilerin beklenti ve ilgilerine uygundur.
10. IBDP’nin içeriği, dünya vatandaşı olmayı desteklemektedir.
11. UBDP’nin içeriği, öğrencilerde etkili iletişim becerileri gelişmesine yardımcı olur.
12. UBDP’nin içeriği, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme alışkanlığı kazanmasına yardımcı olur.
13. UBDP’nin içeriği, öğrencilerin toplum hizmeti konusunda istekli olmasını sağlar.
14. UBDP’nin içeriği, öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmalarına yardımcı olur.
15. UBDP’nin konuları, öğrencilerde öğrenme heyecanı oluşmasını sağlar.
16. UBDP’nin konuları, öğrencilerin risk almasını destekler.

C. EĞİTİM DURUMLARI

17. UBDP’de öğretme etkinlikleri amaçlarla uyumludur.
 18. UBDP, okulun fiziksel koşullarında değişiklik yapmayı gerektirir.
 19. UBDP’de derslerde süre açısından (programdan kaynaklı) güçlük yaşanmaktadır.
 20. UBDP, farklı yöntem ve teknik kullanımını gerektirir.
-

21. UBDP’de uygulanan etkinlikler esnek, etkinliklerde değişiklik yapılabilir.
22. UBDP’de öğrencilerin eksiklerini tamamlamaya, yanlışlarını düzeltmeye yönelik etkinliklere yer verilir.

D. DEĞERLENDİRME

23. UBDP’de farklı ölçme- değerlendirme tekniklerine (edebî eleştiri, makale, açık uçlu, proje, araştırma ödevi, vb.) yer verilir.
24. UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkiler.
25. UBDP’de uygulanan dış değerlendirme sistemi, dersin işlenişini olumlu yönde etkiler. Eğitim durumları
26. UBDP’de, dış değerlendirme sistemiyle yapılan ölçme sonuçları güvenilirdir.
27. UBDP’de ölçme araçlarında açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.
28. UBDP’de değerlendirme, eleştirel düşünme becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.
29. UBDP’de değerlendirme, sözel ifade becerisinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.
30. UBDP’de değerlendirme, iş birliğine dayalı öğrenme becerilerinin gerçekleşme düzeyini belirleyecek niteliktedir.
-

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

Sayı : 81576613.605.01.4394041

28.02.2019

Konu: Araştırma Uygulama İzin Talebi

EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

- İlgi: a) Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 23/02/2019 tarihli ve 70297673-45.01-E.3957202 sayılı yazısı
b) Millî Eğitim Bakanlığının 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291 (2017/25) sayılı genelgesi

İlgi (a) yazı ile Genel Müdürlüğümüze intikal eden Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ash Gülsün BAŞARAN'ın "Uluslararası Bakalorya Diploma Programının Yürütülmesine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri" konulu yüksek lisans tezi kapsamında hazırladığı veri toplama araçlarının İstanbul ilinde bulunan ALKEV Okulları, AKA Koleji, British International School, Beykent Okulları, ENKA Okulları, Eyüboğlu Lisesi, FMV Erenköy Işık Lisesi, FMV Özel Ayazağa Işık Lisesi, İELEV Özel Lisesi, İstek Özel Okulları, İTÜ Geliştirme Vakfı Özel Ekrem Elginkan Okulları, Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi, Kartal Anadolu İmam Hatip Lisesi, Koç Okulları, Kültür Koleji, Mef Okulları, Marmara Eğitim Kurumları, Alev Okulları, SEV Amerikan Lisesi, TED Okulları, TEV İnanç Türkes Özel Okulları, Üsküdar Amerikan Lisesi, Yüce Okulları, Özel Acarkent Doğa Anadolu Lisesi, Gökkuşluğu Koleji, Terakki Vakfı Okulları İzmir ilinde bulunan ACI, Muğla ilinde bulunan Özel Marmara Koleji, Edirne ilinde bulunan Beykent Okulları, Erzurum ilinde bulunan Bilkent Erzurum Laboratory School, Bursa ilinde TED Okulları, Mersin ilinde bulunan Tarsus Amerikan Koleji, Kocaeli ilinde bulunan, Kocaeli Bahçeşehir Anadolu Lisesi, Gaziantep ilinde bulunan Gaziantep Kolej Vakfı Cemil Alevli Koleji, Ankara ilinde bulunan Bilkent Laboratory and International School, Ankara Türk Telekom Sosyal Bilimler Lisesi, Gazi Üniversitesi Vakfı Anadolu Lisesi, Nesibe Aydın Okulları, Zafar Okulları, Özel Arı Okulları, Özel Bilkent Lisesinde görev yapan okul yöneticilerine ve öğretmenlere uygulanmasına yönelik izin talebi Genel Müdürlüğümüze incelenmiştir.

Denetimi il/ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/kurum idaresinde olmak üzere, kurum faaliyetlerini aksatmadan, gönüllülük esasına göre; onaylı bir örneği Bakanlığımızda muhafaza edilen ve uygulama sırasında da mühürlü ve imzalı örnekten elektronik ortama aktarılmış veri toplama aracının ilgi (b) genelge doğrultusunda uygulanmasına izin verilmiştir.

Emniyet Mahallesi Mılas Sokak No: 8 06560 Yenimahalle-ANKARA
Telefon No: (0 312) 296 94 00 Faks: (0 312) 213 61 36
E-Posta: yegirek@meb.gov.tr İnternet Adresi: http://yegirek.meb.gov.tr

Bilgi için: Şeyla KARABULUT - Dr. Anıl DEMİRBAŞ
Öğretmen Koordinatör
Telefon No: (0 312) 296 95 82

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3db8-089d-3b0a-b98d-84fc kodu ile teyit edilebilir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Amil YILMAZ
Bakan a.
Genel Müdür V.

Ek: Veri Toplama Aracı (6 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı ile Aynıdır
28.02.2019

Sevda BERKİTEN
Şif

Yenişehir Mahallesi Mihal Sokak No:10/560 Yenimahalle ANKARA
Tel: (312) 296 94 00 Fax: (312) 213 61 36
E-Posta: yemack@meb.gov.tr İnternet Adresi: <http://yemack.meb.gov.tr>

Bilgi için: Seyda KARABULUT, Dr. Ayilla DEMİRBAŞ
Öğretmen Koordinatör
Telefon No: (312) 296 95 82

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 3db8-089d-3b0a-b98d-84fc kodu ile teyit edilebilir.